

YAZI-YORUM

Kültür Sanat Ve Edebiyat Dergisi

25. Sayı

2020 Nisan
Yıl: 2 Sayı: 25 Ücretsiz

Yazı - Yorum Suç Ortakları

Genel Yayın Yönetmeni

Zeynep Eşin

Yayın Kurulu

İlknur Demir

Fırat Işıkgil

Yazı İşleri

Fatih Eşin

Çizim

Şaranur Yaşar

Pdf Tasarım

Aydın Yaşar

Sosyal Medya

Deniz Eşin

Reklam Ve Halkla İlişkiler

info@yazi-yorum.net

Yazarlar

İlknur Demir

Zeynep Eşin

Fırat Işıkgil

Büşra Canbaz

Mehmet Çakır

Beyza Büşra Erol

Ceren Demirkılıç

Gönül Malat

Osman Tünç

Nur Yüksel Öztürk

Nazan Taştan Yapıcı

Ömer Kaya

Sevde Gül Kocalar

Tanju Sarı

Handan Kılıç

Neslihan Yiğitler

Başak Arslan

YAZI-YORUMDAKİLER

Dosya İnceleme

Ceyda Kiremitçi Vasiliev | Türk Polisiye Tarihi

Osman Tünç | F.M İkinciye Dair

Tanju Sarı | Polisiyenin Mitolojisi

İlknur Demir | Çığlık

Gönül Malat | Daha

Mehmet Çakır | Sosyolojik Bağlamda Suç

Zeynep Eşin | Se7en

Röportaj

Polisiye Yazarlar Birliği
Yazarları

Öykü

Banu Akeloğlu | Yazgı

Tolga Yazıcı | Saydam Şeyler

Neslihan Yiğitler | Öldürmeden Varolabilmek

İsmail Saklak | İdillia Hafzinski

Utku Şahin | Kalpsiz

Kerem Nadir Özcan | Kalıntı

Lidya Nasman | İsimsiz

Mikro Öykü

Ömer Kaya | Sokak Öyküleri

Ozan Kara | Gitti Gidiyor

Aynur Türk | Suç Ortağı

Ceyda Kiremitçi Vasiliev

Türk Polisiye Tarihi

Türklerin polisiye romanla tanışması 1881 yılında Ahmet Münif tarafından çevrilen, Fransız Ponson du Terrail'in yazdığı Paris Faciaları adlı kitapla gerçekleşmiştir. Bu tarihte bir polisiye romanın tercüme edilmesi elbette rastlantı değildir, Tanzimat Fermanı ile başlayan Batılılaşma çabalarının edebiyatta da Batılılaşma serüvenine uygun zemini hazırlamıştır.

1881-1908 yılları arasında ise özellikle Fransızca metinlerden yapılan polisiye roman çevirileri dikkat çekmektedir. II. Abdülhamid'in polisiye romanlara olan ilgisi nedeniyle de polisiye roman çevirilerini teşvik etmesinin yanında dönemin Türk aydınlarının çoğunun tek yabancı dil olarak Fransızca olmasının etkisi büyüktür.

İlk telif polisiye roman ise Ahmet Mithat Efendi tarafından "Esrar-ı Cinayât" ismiyle ilk tercümeden iki yıl sonra, 1883 yılında yayınlanmıştır. Hemen bir yıl sonra "Hayret" isimli ikinci romanı, 1887'de ise en başarılı polisiye romanı olarak görülen "Haydut Montari" yayımlanmıştır. 1895 yılında Selanik'te yayınlanmaya başlayan Asır Gazetesi'nin sahibi Fazlı Necip, 1901 yılında "Cani mi? Masum mu?" isminde ilk polisiye eserini kaleme almıştır. II. Meşrutiyet'in ilanı sonrası yayınlamaya başladığı Roman Hazine Dizisi'nin ilk 6 cildine ayırırken, dizinin devam kitaplarında kendisinin kaleme aldığı "Dehşetler İçinde" yer vermiştir.

1912'de ise Yervant Odyan Efendi, "Abdülhamid ve Sherlock Holmes"ü yazmıştır. 1913'te ise ilk yerli polisiye diziyi kaleme almış, "Beyoğlu Cinayâtı" isimli seri herhangi bir başarı yakalayamamıştır. 1913'te Ebu Süreyya Sami, Türkler'in Sherlock Holmesi dediği "Amanvermez Avni" dizisiyle başarıya ulaşmıştır.

1914 yılında E. Âli ve Süleyman Sudi tarafından kaleme alınan "Gece Kuşları" isimli roman ilk yerli Arsène Lupin serisi olarak polisiye roman tarihimizde yerini almıştır.

Hüseyin Nadir tarafından yazılan ve bir Fantômas uyarlaması olan "Fakabasmaz Zihni" ise 1922'de yayınlanmıştır. Peyami Safa'nın, Server Bedi imzasıyla 1924'te yazdığı Cingöz Recai dizisi, aynı zamanda sinemaya uyarlanan ilk Türk polisiye roman kahramanı olma özelliğini de taşımaktadır. 1928 Harf Devriminin ardından da polisiye roman çevirilerine devam edilmiştir.

Cingöz Recai dışındaki polis romanlarıyla Server Bedi, İskender Fahrettin Sertelli, Hamdi Varoğlu, Hikmet Münir, M. Cahit Gündoğdu, Bedirhan Çınar, Vural Sözen ve diğerleri polisiye roman yazmayı sürdürmüştür. Bu yazarlar arasında en ünlü olan ise gazeteci Murat Davman tiplemesiyle Ümit Deniz olmuştur.

2. Dünya Savaşı'nın hemen ardından 1946 yılında Esat Mahmut Karakurt, Ankara Ekspresi ile eli yüzü düzgün ilk Türk casusluk romanını kaleme almıştır. 1950'lerin ikinci yarısında Recai Sanay tarafından yazılarak başlayan "İngiliz Kemal'in Maceraları" isimli dizi ile ülkemizde casusluk romanının önemli bir örneği verilmiştir.

1950'li yıllarda ise, Kemal Tahir, Afif Yesari, Ümit Deniz, Aziz Nesin gibi yazarlar polisiye eserler kaleme almıştır. Kemal Tahir 1950'li yıllarda Mike (Mayk) Hammer (Mickey Spillane) çevirileri yapmış ve daha sonra çevirileri bırakıp F.M. takma adıyla telif Mike Hammer romanları yazmıştır. Bunların ardından kendi kahramanı Sam Krasmer'i yaratarak oldukça başarılı eserler ortaya koymuştur. Afif Yesari ise Kemal Tahir'in bıraktığı Mike Hammer serisine Muzaffer Ulukaya takma adıyla devam etmiş, yüze yakın eser vermiştir. Yine bu yıllarda Ümit Deniz yarattığı gazeteci Murat Davman tiplemesiyle ünlenmiştir. Takma adlarla polisiye roman yazanlar kervanına ünlü edebiyatçılarımızdan Aziz Nesin de katılmış ve Nurhayat takma adıyla Beyaz Mendil adlı başarısız bir polisiye roman yazmıştır. Bunların dışında Refik Halit Karay, Cevat Fehmi Başkurt, Esat Mahmut Karakurt, Aydın Arıt ve Sezai Solelli'nin türü zenginleştiren romanları anılmaya değerdir.

1960'lardan sonra siyasî tansiyonun yükselmesiyle birlikte polisiye yazımında bir azalma gözlenmiştir. Nihal Karamağaralı, Zuhâl Kuyaş ve Nazım Mirkelam'ın klasik çağ polisiyelerinin kapalı mekânda geçen muamma çözümlerine dayalı romanları dışında Ümit Deniz'in artık eskisi kadar ilgi toplamayan birkaç Murat Davman macerasını sayabiliriz. Umran Nazif'in Aşk Üçgeni hikâyesi ile Erhan Bener'in Kedi ve Ölüm ile Loş Ayna adlı romanlarında da polisiye kalıplarının kullanıldığını söylemek mümkündür.

Çetin Altan'ın "Rıza Beyin Polisiye Öyküleri", Sadık Yemni'nin "Amsterdam'ın Gülü" ve Akif Pirinçci'nin "Felidae" serisi ile öncülük ettiği bu alanda, 1990'lı yıllara kadar farklı eserler kaleme alınmış olsa da bunlardan herhangi biri okur nezdinde kıymet bulamamıştır.

1990'lı yılların başında Türk Polisiyesi altın çağının başladığını haber veren romanlar kaleme alınmıştır. Önce Osman Aysu'nun gerilim türündeki nitelikli eserleri peş peşe basılarak kendine has bir okuyucu tipi yakalamış, nitelikli polisiye romanın ülkemizde de geniş bir kitleye hitap ettiğini göstermiştir. Aynı dönemlerde ilk kitabı yayımlanan Ahmet Ümit ise kara romanın ustaları gibi insan psikolojisi ve toplumsal yapının suçun oluşmasındaki rolünü irdelediği eserleri ile ciddi ses getirmiştir. Aynı tarihlerde Levent Aslan'ın "Karanlığın Gözleri", Taner Ay'ın "Marsyas'ın Cesetleri", Erhan Bener'in "Gece Gelen Ölüm" ve Engin Geçtan'ın "Kırmızı Kitap"ı, Osman Aysu "Havyar Operasyonu", "Mavi Beyaz Rapsodi" ve "Cellat" romanları, Piraye Şengel "Gölgesiz Bir Kadın", Murat Çulcu "Baykuşlar Vadisi", Ünal Bolad "Cinnet", Reha Mağden "Yazlıların Tableti", Armağan Tekdöner "Çırak" isimli eserleriyle polisiye edebiyatımıza ciddi katkı sağlamışlardır.

1998 yılında polisiye roman okurlarına asıl sürprizi, tarihi dekorlar önünde süren ve romandaki düşünsel meselelerden çok katilin kimliğinin tartışıldığı "Benim Adım Kırmızı" isimli polisiye romanı ile Orhan Pamuk yapmıştır.

Doksanlı yılların sonunda ise Celil Oker, ilk polisiye romanı "Çıplak Ceset" ile Kaktüs Kahvesi Polisiye Roman Yarışması'nda birinciliği kazandığı gibi polisiye roman tarihindeki yerini almıştır.

Yine aynı tarihlerde Birol Oğuz'un "Bir Suat Erez Polisiyesi" adı ile iki farklı romanı yayımlanmıştır. Celil Oker'in birincilik ödülünü kazandığı yarışmada jüri özel ödülünü alan Cenk Eden'in "Rüzgarsız Şehir" adlı romanı, "Uzay" polisiyesi türüyle dikkat çekmiştir. Doğrudan türe dahil olmamakla birlikte Armağan Tekdöner'in "Çıracık" isimli romanı içerdiği absürt öğelerle dikkat çekmiştir.

Aynı dönemde kadın yazarlarımız da polisiye türünde önemli eserler kaleme almıştır. Pınar Kür'ün 1994 yılında yayımlanan "Sonbahar", 1996 yılında yayımlanan "Bir Cinayet Romanı" isimli eserlerini, ikinci bin yılın başında Nihan Taştekin'in kaleme aldığı "Kertenkelenin Uykusu" izlemiştir. Hemen ardından Perihan Mağden ve Alev Alatlı polisiye romanları ile polisiye tarihimizdeki yerlerini almıştır.

Türk Polisiye Romanı'na damga vuran dönem ise milenyumun başlarıdır. Dünya polisiye literatürüne ilk travesti dedektifini sokan Mehmet Murat Somer, "Hop Çiki Ya Ya" adını verdiği, kahramanı bir travesti olan polisiye diziyi 2003 yılında yayınlamaya başlamıştır. Bu serinin ilk üç kitabı "Peygamber Cinayetleri", "Buse Cinayeti" ve "Jigolo Cinayeti"dir.

2003 yılında Esmehan Aykol'un "Kelepir Ev"i ile Sibel Atasoy'un "Venüs Bağlantısı" ve Piraye Şengel'in "Pusulatsız Yolcu" adlı romanı yayınlanmıştır. Aynı yıllarda fantastik polisyeleriyle Şebnem Şenyener adından söz ettirmiştir. Yine Selçuk Altun, Ferhat Ünlü, Cüneyt Ülsever, Necati Göksel, Hakan Karahan, Ayşe Erbulak, Cahide Birgül romanlarıyla polisiye edebiyatımıza katkı sağlarken yarattığı beş yaşındaki fırlama dedektif Alper Kamu ile Alper Canıgüzel, pezevenk dedektifi Metin Çakır ile Armağan Tunaboşlu, aykırı başkomiseri Behzat Ç. polisyeleri ile Emrah Serbes türün gelişimine ve okunmasına büyük katkı sağlarlar.

Canan Parlar, İsmail Güzelsoy, Coşkun Büktel, Ercan Akbay, Çağan Dikenelli, Elçin Poyrazlar, Suat Duman, Arkin Gelişin, Vedat Kurtel ve Tefo adlı çift dedektifiyle Algan Sezgintüredi ve yüzyıl öncesinin İzmir'ini mekân olarak seçtiği polisyeleri ile Suphi Varım adından söz ettirir. Aynı yıllarda Cenk Çalışır, Gülce Başer, Çağatay Yaşmut, Yaprak Öz, Alper Kaya, Esra Türkekul, Hesna Onbaşı ve Ayhan Pala da polisiye romanları ile göze çarpmaktadır.

Son yıllarda ise Emrah Poyraz-Ulaş Özkan ikilisi ile Yonca Eldener ve Doruk Ateş'in arkeoloji bezeli eserleriyle türün gerilim yönünü beslerken, Gencoy Sümer ve Ayfer Kafkas bir başka alt tür olan "Kapalı Oda Cinayetleri"nde nitelikli eserleri ile göz doldurmuştur. Nuray Atacık, Deniz Gürsoy, Ayla Koca, Oğuzhan Aslan, Gökçe İspi Turan, Ali Bayram, Yunus Emre Eroğlu, Nurhan Işkın, Önay Yılmaz ve Verda Pars eserleriyle polisiye tarihimizdeki yerlerini almıştır.

Kaynakça:

Erol Üyepazarcı, "Türkiye'de Polisiye Romanın 129 Yıllık Öyküsü"

ÜYEPAZARCI, Erol; Korkmayınız Mr. Sherlock Holmes:Polisiye Roman ve Gelişimi Hakkında Bazı Genel Bilgiler ile Latin Harflerinin Kabulüne Kadar (1881-1928), Türkiye'de Yayınlanmış Çeviri ve Telif Polisiye Romanlar Üzerine Bir Deneme, İstanbul, Göçebe Yayınları, 1997.

TÜRKEŞ, Ali Ömer; "Unutulmuş Yerli Polisyeler", Virgül Aylık Kitap ve Eleştiri Dergisi, Şubat 1998, Sayı 5, s.16

ECEVİT, Yıldız, Türk Romanında Postmodernist Açılımlar, İletişim Yayınları, İstanbul 2002

Lidya Nasman

Hastanın Adı Soyadı: Angela Rosenberg

Cinsiyeti: Kadın

Yaşı: 46

Meslek: Avukat

Hikaye: Gençlik yıllarını Almanya'da bir Yahudi toplama kampında geçiren, savaşın sora ermesiyle kurtularak Amerika'ya yerleşen Angela Rosenberg'e 1952 yılında post travmatik stres bozukluğu tanısı konmuştur. Hem ilaçla hem de yatarak tedavi olmak üzere uzun yıllar hastanemizin gözetimi altında olmuştur. 1 Haziran 1970 günü kırık cam parçasıyla boğazını kesmek suretiyle eşini öldürmüştür. Mahkeme kararıyla akıl sağlığının yerinde olup olmadığı konusunda rapor verilmek üzere Ruh ve Sinir hastalıkları birimimizde 10 Haziran 1970 tarihinde tanı ve tedavisine başlanmıştır. Hasta evli olduğunu ve kocasını öldürdüğünü hatırlamamaktadır. Disosiyatif amnezi belirtileri göstermektedir.

Doktor: Rachel Hasenksi

Tedavi Yöntemi: Bilişsel Davranışçı Terapi & İlaçlı Formal Hipnoz

Seanslarda ses kaydı alınmıştır. Bu kayıtlar deşifre edilerek dosyaya eklenmiştir.

1.Görüşme (10 Haziran 1970)

Doktor: Merhaba Angela. Beni hatırladın mı? Nerede olduğunu biliyor musun?

Hasta: Evet doktor Rachel, sizi hatırlıyorum. Hastanedeyim. Daha önce de gelmiştim. Sayenizde artık kendimi çok daha iyi hissediyorum. Neden yine buradayım?

Doktor: Angela bugün 10 Haziran 1970 ve sen kocanı boğazını keserek öldürmek suçuyla yargılanıyorsun.

Hasta: Ben evli değilim ki! Siz neden bahsediyorsunuz?

Doktor: Peki bana bugünün tarihini söyler misin?

Hasta: Sanırım bugün çarşamba. Tarih de 27 Mart 1948 olmalı.

Doktor: Peki buraya gelmeden önce ne yaptığını hatırlıyor musun?

Hasta: Ah tabii ki. Mezuniyet kıyafetimi diktirmeye terziye gitmiştim. Pazar günü mezuniyetim var. Sonunda başardım. Almanya'da tamamlayamadığım hukuk eğitimimi tamamlamayı başardım. Artık bir avukatım.

Doktor: Evet başardın Angela. Sen bir avukatsın. Ama bu çok uzun yıllar önceydi. Neden burada olduğunu biliyor musun?

Hasta: Uyuyamıyorum doktor. Her gece kabuslarla uyanıyorum. Gözlerimi kapadığım anda kendimi hep Almanya'daki kampta görüyorum. Savaş devam ediyor ve çok çaresizim. Korkuyla uyanıyorum. Sanırım ilaçlar işe yaramıyor. Yeniden buraya mı yatıracaksınız beni? Biliyorsunuz burada gece diğer hastaların çığlıkları ve karanlık beni daha çok korkutuyor. Sanrılar görmem için uyumama bile gerek kalmıyor. Ah o sesler... Sanki hâlâ Almanya'da, soğuk zeminde diğer Yahudilerle birlikte aç, susuz ve çok üşüyerek hayatta kalmaya çalışıyorum. Burası bana iyi gelmiyor. Evime gideyim doktor. İlacımı değiştirin ve evime gitmemeye izin verin. Hem biliyor musunuz babamın Almanya'dan arkadaşı Mihael beni hukuk bürosunda işe aldı. Gerçi ben onu pek hatırlamıyorum. Ama bana hep ailemi anlatıyor. Almanya'daki hayatımızı... Dolayısıyla ona güveniyorum. O kahrolası zulümden sağ kurtulamayan annemi ve babamı hatırlatıyor bana. Birlikte harika işler yapacağımızı, bizden esirgenen adaleti sağlayacağımızı söylüyor.

Doktor: Angela hatırladığın son şey, 1948 yılında mezuniyetin için terziye gittiğin mi?

Hasta: Sanırım doktor. Bana bir ayna verir misin? Kendimi görmek istiyorum.

Doktor: Şu an buna hazır olduğunu sanmıyorum Angela. İzin verersen hipnoz yöntemiyle hatıralarına ulaşmaya çalışacağım. Senin katil olabileceğini düşünmüyorum. Dolayısıyla neler yaşandığını bilmeliyiz tamam mı? Senin hatırlamanı sağlamalıyız.

Hasta: Çok yorgunum, kendimi iyi hissetmiyorum. Bugün eve gitmeliyim. Betty ve Fiona ile buluşup yeni işimi kutlayacaktık.

Sanırım iptal edeceğim. Doktor? 1970 mi dedin? Ben artık kırk altı yaşında mıyım? Neden olanları hatırlamıyorum? Bana ne oluyor?

Doktor: Büyük travmalardan sonra amnezi yani hafıza kaybı yaşanabilir. Ne olduğunu birlikte bulacağız tamam mı?

Hasta: Dinlenmeliyim doktor. Çok uykum var. Dinlenmeliyim. Mezuniyetime bu şekilde gidemem. Söylesene doktor. Kocamın adı Elliah mı? Üniversite aşkımla evleniyor muyum doktor? Onu öldürmüş olamam değil mi? Elliah benim yakışıklı sevgilim. Mezuniyette bana evlenme teklif edeceğini biliyorum ve kabul edeceğim. Onu çok seviyorum biliyor musun? Göz kapaklarımı açık tutamıyorum doktor. Dinlenmeliyim. Mezuniyetime mor gözlerle gitmek istemem. Betty ve Fioana'ya bu akşam gelemeyeceğimi sen söyle olur mu? Hastanede olduğum için anlayışla karşılayacaklardır. Çok uykum var doktor. Kusura bakma artık devam edemeyeceğim. Uyumak istiyorum.

2.Görüşme (11 Haziran.1970)

Doktor: Hazırsan başlıyoruz Angela. Şimdi gözlerini kapatmanı ve derin bir nefes almanı istiyorum. Bir ormanda yürüyorsun, ayakların çıplak, çimenlerin kokusunu hissetmeni istiyorum. Çimenler ayağının altına her değdiğinde seni nasıl gıdıkladıklarını hisset. Rahatla. Güvendesin. Kuş seslerini dinle. Şimdi elini bırakacağım. Ormandan çıkmanı ve kocanla yaşadığın eve gitmeni istiyorum. Bunu yapabilir misin? Evini bulabilir misin?

Hasta: Caddeyi görüyorum. Ancak burası Springs Street olmalı. Evimden çok uzaktayım. Burası ofisime yakın. Ama bu şekilde gecelik ve çıplak ayakla ofise gidemem.

Doktor: Gidebilirsin Angela. Merak etme seni kimse görmeyecek. Haydi ofise git ve bana orada neler olduğunu anlat.

Hasta: Ofisten içeri giriyorum. Haklısın kimse beni farketmiyor. Sekreter masasında hararetle bir dosya arıyor. Avukatlardan biri başına dikilmiş onu fırçalayıp duruyor. Jemal hep böyle agresif ve sabırsız olduğu için umursamıyorum. Patronun kapısı kapalı. Bu durumda odasında ciddiye aldığı bir dava dosyasıyla ilgileniyor olmalı. Tam o sırada kapısı açılıyor ve ben kendimi görüyorum. Kapıdaki benim. Aman Allah'ım kırklı yaşlarımın sonunda olmalıyım. Kilo da almışım. Jemal'e dosyayı hala bulamadığı için kızıp kapıyı kapatıyorum.

Doktor: İçeri girebilirsin Angela. Kapıyı aç ve içeride kimler olduğunu, hangi dava için bu kadar endişelendiğinizi anlat.

Hasta: İçeride dört kişi var. Ben, patronum Mihael, neredeyse doksan yaşlarında bir adam ve kızı... Komşularından şikayetçiler. Yargılanmasını istiyorlar. Çünkü...

Doktor: Anlat Angela. Neden yargılanmasını istiyorlar? Komşuları onlara ne yapmış?

Hasta: Adamın sol gözünü ve ayak parmaklarını kaybetmesine sebep olmuş. Yıllar önce komşuları yüzünden adam sakat kalmış.

Doktor: Peki neden şimdi şikayetçi oluyor? Neden bunca yıl beklemiş?

Hasta: Çünkü başlarda onu tanıyamamış. Kim olduğunu anlaması zaman almış. Otuz yıl önce ona işkence eden, gözünü kaşıkla ters çevirip deney yapan, ayak parmaklarını kesince dengede durup duramadığına bakan ve her seferinde bir parmak daha kesip saatlerce ayakta tutan doktor olduğunu yeni anlamış. Almanya'da Auschwitz'de görevli Nazi bir doktor! Patronumla birbirimize bakıyoruz. Adam anlatırken titriyorum. Unuttuğumu, atlattığımı sandığım hikayeleri duymak beni o kadar çok rahatsız ediyor ki midem bulanıyor. Buradan çıkmalıyım. Daha fazla dinlemek istemiyorum. Lütfen buradan çıkmama yardım et.

Doktor: Tamam Angela, odadan ve hatta ofisten çıkıp ormana, bana doğru gelmeni istiyorum. Güvendesin, yanımdasın. Yavaş yavaş gözlerini aç Angela.

Hasta: Bugün aynaya bakabilir miyim doktor? Bugün kendimi görmek istiyorum. Buna ihtiyacım var. Kendimi iyi hissetmiyorum. Neden bu kadar yorgunum. Nasıl bir tedavi uyguluyoruz doktor? Kaç günde bitecek? Mezuniyetim var biliyorsun. Çantamı uzatır mısın? İçinde ayna olacaktı.

Doktor: Buraya ayna sokmanın yasak olduğunu biliyorsun Angela. Haydi şimdi biraz dinlen. Hazır olduğunda sana söz ayna bulacağım.

3.Görüşme (12 Haziran.1970)

Hasta: Bugün kendimi biraz daha iyi hissediyorum doktor. Hâlâ hiçbir şey hatırlamıyorum. Ama sanırım verdiğin ilaçlar işe yarıyor. Bugün Fiona ve Betty gelebilir mi? Mezuniyet öncesi onlarla görüşmeliyim. Kıyafetlerimizin detaylarını, baloya kimlerle gideceğimizi konuşmalıyız. Saçlarımızı nasıl yapacağımıza karar vermeliyiz.

Doktor: Önce sorularıma yanıt vermek için gözlerini kapatmanı istiyorum Angela. Haydi yine ormanın çıkışına gidelim.

Hasta: Çok karanlık doktor. Şehrin ışıkları yanmıyor. Ya da gecenin bir yarısı, herkes uyuyor olmalı emin değilim. Nerede olduğumdan da emin değilim. Bu mahalleyi pek tanımıyorum. Tek katlı bahçeli evler var. Bir köpek uluyor. Ben karanlıktan korkarım biliyor musun doktor? Ama şu an hiç korkmuyorum. Kendimi yalnız hissetmiyorum. Huzurluyum.

Doktor: Etrafına iyice bak Angela. Neden orada olduğunu anlamaya çalış.

Hasta: İşte ışıklar geldi. Karşımdaki evden çocuk sesleri geliyor. Ah Elliah! Kapıdan Elliah çıktı. Canım aşkım yaşlanmış. Aynı benim gibi... Ama hâlâ çok yakışıklı, hala beni çok mutlu ediyor. Yanımda olduğu için huzur hissettiğimi anlıyorum. Burası kimin evi bilmiyorum doktor. Hatırlayamıyorum. Elliah'ın koluna giriyorum ve yürümeye başlıyoruz. Akşam yürüyüşlerini çok seviyoruz. Ona davayı anlatıyorum.

Bunca yıl sonra bir Nazi subayının yargılanmasını sağlayabileceğimi anlatıyorum. Endişeleniyor. Bu davanın içinde olmamı istemiyor. Nedenini anlayamıyorum. Böyle bir fırsatı geri çevirmem için neredeyse bana yalvarıyor. Çok kızıyorum. Tartışıyoruz. Beni anlamasını istiyorum. Ama çok zor! Amerika'da doğup büyümüş bir Yahudi olarak benim yaşadıklarımı bilmiyor. Yargılanmaktan kaçmış ve bunca yıl kimliğini saklamayı başarmış bir Nazi'nin hapse girmesinin benim için anlamını bilmiyor. Korktuğunu benim için endişelendiğini tekrarlayıp duruyor. Daha fazla dayanamıyorum. Onu orada bırakıp koşarak eve gidiyorum. Beni anlamayan kimsenin yüzünü görmek istemiyorum.

Doktor: Evde ne oluyor?

Hasta: Bilmiyorum. Karanlıktayım ve bu sefer bu karanlıktan hiç hoşlanmıyorum. Hiçbir şey göremiyorum. Yalnızım, çok yalnızım. Kimse neler yaşadığımı anlamıyor. Ben Almanya'da annemi, babamı, yaşamadığım çocukluğumu, saflığımı bıraktım. Ben insan olmayı bıraktım. Ben neyim bilmiyorum. Bir insan gibi hissetmiyorum. Bir insanın sahip olduğu duyguların çoğunu hissedemiyorum. Ruhsuz bir beden gibiyim. Hiçliğin ortasında; duygulara, yemek tarifi soracak bir anneye, gurur duyacak bir babaya, hatırlanmaya degecek bir geçmişe karşı doyurulmayacak bir açlığım var. Ah bu hissettiğim açlık. Diğer tüm duygularımı bastırıyor. İnsan açlıktan ölür. Ben ölemiyorum! Açlıktan kıvranarak yaşıyorum. Ama bu dava biraz olsun beni doyurabilir. Hayata tutunmamı sağlayabilir. Anlıyorsun beni değil mi doktor? O pislik Nazi'nin yargılandığını görmeliyim. Ya parmaklıklar arasında olmalı ya da tek bir kurşunla geberip gitmeli! Sahi ayna var mı doktor? Artık aynadaki aksime bakmalıyım. Çünkü böyle hissettiğimde bir tek aynada kendimi görünce yaşadığımı anlayabiliyorum. Lütfen bana bir ayna ver!

4.Görüşme (13 Haziran.1970)

Hasta: Bu sefer ormandan çıktığımda karşımda evimi buluyorum. Kocamla bağışmalarımız sokağa taşıyor. Biraz daha yaklaşıyorum. Ama içeri girmek istemiyorum doktor. Bu kavgaya şahit olmak istemiyorum. Devam etmek zorunda mıyız?

Doktor: Hadi Angela, yapabilirsin. O kapıdan içeri girmelisin. Gerçeklerle yüzleşmelisin.

Hasta: Elliah son zamanlarda iyice delirdiğimi, beni terk edeceğini söylüyor. Bu davayı bırakmazsam bavulunu toplayıp gideceğini söylüyor. Gümüş tepsiyi mutfaka götürürken içindeki yansımama bakıyorum. Kendimle buluşuyorum. Sadece kendimi duymak istiyorum. Ama olmuyor. Ağlamaktan gözlerimin altı morarmış. Tepsiyi yüzüme iyice yaklaştırıyorum. Artık Elliah'ı duymuyor gibiyim. Kendi kendime sayıklıyorum. Toplama kampında olanları, davadaki savunmamızı elimizdeki kanıtları tekrarlayıp duruyorum. Elliah kendime gelmem için beni sarsıyor. Yüzüne bakıyorum. Hayır, hayır bu olamaz. Beni omuzlarımdan tutan... O! Hayır! Hayır! Ha...

Doktor: Angela o evden çıkıp ormana kaçmanı, yanıma gelmeni istiyorum. Uyanmalısın Angela. O evden çık! Derin nefes al. Korkma, ben yanındayım Angela. Hastanedeyiz. Güvendesin.

Hasta: Neler oluyor doktor? Benim yarın mezuniyetim vardı? Ben neden ağlıyorum? Kendimi hiç iyi hissetmiyorum.

Elliah'ın bana aldığı yüzüğü gördüm biliyor musun? Sabah üniversitenin kampüsünde cebinden sigara çıkarırken parlayan taşı gördüm. Yarın gece evlenme teklif edeceğine eminim. Artık hazırlanmalıyım. Seansımıza başka zaman devam edelim olur mu? Aynayı uzatır mısın doktor? Elliah beni almaya gelmeden önce gözyaşlarımı silmeliyim. Yine gözlerimin altı moraracak. Neden durup dururken ağlama krizlerimden bir türlü kurtulamıyorum. Bugün caddenin köşesindeki mağazaya uğrayıp gözaltı kapatıcısı almayı unutmamalıyım. Aynam nerede?

5.Görüşme (14 Haziran.1970)

Hasta: Neden beni hapse tıkmalarına izin vermiyorsun doktor? Neden delirdiğimi kanıtlamaya çalışıyorsun? Ya da ben hep deliydim değil mi? Söylesene doktor. Hayatı çalınan biri aklını o hırsızlardan saklayabilir mi? Her şeyi elinden alınırken aklını saklayabilecek bir yer bulabilir mi? Ben bulamadım. Haydi bir an önce başlayalım doktor. Başlayalım ve bitsin. Ne öğrenmek istiyorsan öğren ve bırak beni. Bugün mezuniyetim var. Geç kalmak istemem. Sen de geleceksin değil mi doktor? Kepimi fırlatırken kendimi bu hayatta yapayalnız hissetmek istemiyorum. Annemle babamın beni gördüğüne inanıyorum biliyor musun? Benimle gurur duyduklarını biliyorum. Evet nereden başlıyoruz. Yine aynı orman mı? Bu sefer evin salonundayım. Önümde koca bir şişe viski var. Yarısı boş. Başım bu kadar döndüğüne göre biraz önce bir dikişte içmiş olmalıyım. Koltuktan uzanıp viskiyi almak isterken yere yuvarlanıyorum. O kadar mutsuzum ki, davayı kaybettik doktor. O pislik herifin Nazi subayı olduğunu kanıtlayamadık. Müvekkilimizi görmeliydin. Gözyaşlarını tutamadı. Nefes alamadı ve ambulans çağırmak zorunda kaldık. Umarım kalbi dayanabilmiştir. Benim kalbim dayanamazken o nasıl dayansın ki söylesene doktor. Etrafımda dönen tüm eşyaların arasında bir silüet görüyorum. Bana doğru geliyor. Kim olduğunu anlayamıyorum. O kadar sarhoşum ki... Elimdeki içki şişesini alıp beni yerden kaldırmaya çalışıyor. İstemiyorum. Kimse bana dokunmasın! Kimse bana yaklaşmasın. Elimden tutmasın, bana iyileş demesin kimse! İyileşmeyeceğim! İyileşebilecek bir ruha sahip değilim! Bir ruhum bile yok benim. Bedenimin içi boş! Bunları beni kaldırmak isteyen herkese bağırarak istedikçe daha çok susuyorum. Avazım çıkana kadar, boğazım yırtılana kadar susmak istiyorum. Anlatsam da anlamayacakları için kulaklarını sessizlikle kanatmak istiyorum. Ama o el durmuyor. Ben yerin dibine girdikçe o beni lağım çukurundan çıkarmaya çalışıyor. Tekmeliyorum. O lağım çukurunda bok içinde yüzmek istiyorum. Çünkü biliyorum ki boka batana kimse daha fazla kötülük yapmıyor. Ve o an fark ediyorum ki yirmi yıl sonra ilk defa gerçekten üzerime yapmışım. Paçalarımın kahverengi dışkıları akıyor. O el beni çekiştirmeye devam ediyor. Bir an göz göze geliyoruz. O kısacık anda gördüğüm mavi gözleri hemen tanıyorum. Hayır bu sefer izin vermeyeceğim. Bu Nazi'nin bana tecavüz etmesine izin vermeyeceğim doktor. Boka batmama rağmen peşimi bırakmayan bu piçe bu sefer istediğini vermeyeceğim. Kaçmaya çalışıyorum. Kolumu öyle sıkı tutuyor ki kurtulamıyorum. Şişe devrilip taş zeminde kırılıyor. Ama bu sefer şanslıyım. Yalnız değiliz. Bu sefer iyilik meleğim yanımda. İlk defa iyilik meleğim beni yalnız bırakmıyor. Şaşırıyorum! Hepimizi unuttuğunu sandığım Tanrı'm beni koruması için bir melek gönderiyor. Öyle güzel ki, meleklerin kanatları var biliyor musun? Bembeyaz tüyden kanatları... Ona gülümsüyorum. Yüzü anneme benziyor.

Adam 'Heil Hitler' diyor. Ya da ben onun boğazını keserken 'Heil Hitler' diye bağıyorum. Meleğime bakıyorum, yavaş yavaş kayboluyor. Huzurluyum. Çok huzurluyum.

Doktor: O odadan çıkarak hızla ormana koşmanı istiyorum Angela. Artık o evde kalmana gerek yok. Arkana bile bakma. Ne kendi yüzüne ne de öldürdüğün kişinin yüzüne bakma. Hemen buraya gelmeni istiyorum. Gözlerini aç Angela. Yanımdasın.

Hasta: Ne oldu doktor? İşimiz bitti mi? Artık mezuniyetime gitmek için hazırlanabilir miyim? Sahi artık bana ayna verebilir misin? Kapıda Elliah'la karşılaşabilirim. Bugün buraya geleceğimi biliyordu. Bana sürpriz yapmış olabilir. Neden ayna istediğimi merak etmiyor musun doktor? Yoksa daha önce bu hikayeyi anlattım mı? Toplama kampındayken herkes çok güzel olduğumu söylerdi. Büyüdükçe güzelleştiğimi, kampta bile yüzümdeki ışığı kaybetmediğimi söylerlerdi. Ama ben kendimi göremezdim. Bir aynam olmadığı için kaşıktaki yamuk yansımamdan hep çirkin olduğumu, beni mutlu etmek için yalan söylediklerini düşünürdüm. Ama sonra, o kamptan kurtulunca hastanede ilk önce ayna istedim doktor. Neye benzediğimi görmek istedim. Hemşire bana bir ayna uzattı. Saçlarımı geriye doğru düzeltti ve çok güzelsin dedi doktor. Gerçekten güzeldim. Her şeye rağmen güzeldim. O yüzden artık aynalara bağımlıyım. Mezuniyetime gel olur mu? Kendimi yalnız hissetmeyeyim.

Polisiye
Edebiyat
Hakkında

Ayşe Erbulak
Algan Sezgintüredi
Armağan Tunaboğlu
Ercan Akbay
Gürsoy Uysal
Oğuzhan Aslan
Günay Gafur

Tipik bir polisiyeyi gerilim ya da korku türünden ayıran temel unsurlar neler olabilir?

Ercan Akbay: Polisiye edebiyat mozaïği içerisinde yer alan psikolojik gerilim –thriller ve suspense– alttürünü korku-gerilim janrındaki yapıtlardan ayıran ince ama sağlam duvarı temel yapısal unsurlar içinde aramalıyız. 1959’da yayımlanan Sapık / Psycho romanıyla uzun yıllar boyunca müridi olduğu –korku edebiyatının büyük ustası– H.P. Lovecraft (1890–1937) ekolünden ayrışan Robert Bloch, polisiye olay örgüsünü korku edebiyatı öğeleriyle o kadar güzel harmanlamıştır ki Alfred Hitchcock bu önemli başyapıtı bir psikolojik gerilim / polisiye kurgu olarak sinemaya uyarlamakta tereddüt etmemiştir. Polisiye edebiyatın olmazsa olmazlarından ilki ve en önemlisi suç ve bilinmezlik içeren bir olayın, bir muamma, yani gizemli bir bulmacanın ortaya konmasıdır. Suç soruşturması olan hikâye, yol boyunca kendine özgü bir yapıda ilerler. Eğer patronunun parasını çalarak sevgilisiyle buluşmak üzere yola çıkan Marion, konaklamak zorunda kaldığı Bates Motel’de şu meşhur duş sahnesinde Norman tarafından öldürülseydi, yani biz onu kimin öldürdüğünü görüp –bu sahnede sadece eli bıçaklı bir kadın silueti görürüz– anlasaydık Bloch’un romanını bir korku/gerilim klâsiği olarak kabul edebilirdik. Korku edebiyatında ortaya çıkarılması gereken bir suç, suçlu, suç unsuru veya suç nedeni bulunması zorunlu değildir. Polisiye edebiyatın diğeri olmazsa olmazları –suçlu ve dedektif/araştırmacı– korku edebiyatının alanında hiç olmayacağı gibi, polisiye türünün olay örgüsünü oluşturan merak uyandırıcı çatışma, yüzleşme ve çözümlenme bölümlerine de gerek duyulmaz. Gerilimi yaratan öğeler bilinmezlik, gizemli bulmacalar değil, ürkütücü aksiyonlar, korkunç olaylar beklemenin tedirginliğı, gerilim yaratan görsel ve işitsel temalar, insanlardaki heyecanı tetikleyen anî ve beklenmedik uyaranlardır. Marion’un erkek arkadaşı polisi arayıp da kayıp ihbarı yapmamış ve bir dedektif Bates Motel’e gelip de tuhaf bir şeylerden şüphelenmemiş, bazı iz ve ipuçları bulmamış ve sonrasında Marion’un Norman tarafından bataklığa gömülmüş olan aracını ortaya çıkartıp olayı çözmeye girişmeseydi Bloch-Hitchcock ikilisinin Sapık’ı tipik bir korku filmi olurdu.

Bir polisiye yazarı öykünün sonunu her zaman bilerek mi yazar?

Armağan Tunaboşlu: Bütün öykü atölyelerinde bir plandan söz edilir. Bu plana göre bir giriş – gelişme – sonuç vardır. Kahramanın on iki adımdan oluşan bir yolculuğı vardır. Polisiyenin kurgusu biraz daha komplekstir. Araya soruşturmacının yanılgılarını (twist’ler) girer. Evet, sonu bilmek gerekmektedir. Bu sayede tempoyu ayarlayabiliriz, hatasız yazma şansımız artar. Size tüm bunları söyleyen ilk dört romanının sonunu bilmeden yazan, öykünün ve kahramanın gidişine kendini kaptıran bir yazar. Sonu ve katili defalarca değiştiren, bu yüzden kendine iş üzerine iş bindiren bir yazar. Kendisi de öykü yazma kursları düzenlemeye başlayınca herkese öğrettiğini ilk kendi öğrendi ve beşinci romanını ve yazımı devam eden diğeri kitaplarını belli bir plana göre yazmaya başladı.

Gürsoy Uysal: Aslında bu sadece polisiye yazarları için değil, tüm yazarlar için geçerlidir. Hikâye veya roman yazarı sonunu bilmeden dosyanın başına oturamaz. Ben şuna benzetiyorum; yazın tatile çıkacaksınız. Planladığınız tatil on beş gün olacak. Bavulunuzu hazırladınız ve aracınıza bindiniz. Kontağı çevirdiğiniz ve şehir sınırına doğru aracınızı sürdünüz. Sınıra geldiğinizde şehir yönlerini gösteren tabelaların önünde aracı durdurdunuz. Ve öylece kalakaldınız. Gidemiyorsunuz. Çünkü nereye gideceğinizi bilmiyorsunuz. İşte; bir yazar da yazacağı öykü veya romanın başına oturduğunda finali bilmeli. Ancak o zaman öykü veya romanınız bir sona varabilir.

Polisiyede anlatının iç tutarlılığı ve sürükleyicilik açısından kötünün/suçun geçici olarak övülmesinin ya da cazip gösterilmesinin ölçüsü nedir? Bunun nitelikli bir örneği var mıdır?

Günay Gafur: Bu soruya net bir cevap verebilmek için suç kavramının sınırlarını da net bir şekilde çizmek gerekiyor aslında. Türk Dil Kurumu'nda suç şöyle tanımlanmış: Törelere, ahlak kurallarına veya yasalara aykırı davranış. Hemen şu soruyu soruyorum ben de: Kimin töresi, kimin ahlak kuralları, kimin yasası? Kavram olarak bir iki kelimeyle tanımlasak da gerçekte bu yapılabilir mi? Yani adına "suç" dediğimiz eylemler, belli bir kalıba oturtulabilir mi? Şunu söylemeye çalışıyorum: Sizin ülkenizde, coğrafyanızda suç kabul edilen bir davranış bir başka kültürde suç kabul edilmediği gibi kutsal bile sayılabilir. Hindistan'da, inek kestikleri için suçlu sayılan ve öldürülen Müslümanlar ile ilgili haberler okumuşsunuzdur. Bir yandan da aynı Müslümanların, suç(!) olduğu halde Ramazan Bayramında içki içenleri öldürdüğü bir dünyada yaşıyoruz. Hem geçmişte hem günümüzde kutsala dokunmanın yasak, dokunanın suçlu kabul edildiği ve cezaların kimi zaman en kutsal ile insan canı ile ödendiği yüzlerce örnek verilebilir. Dünya çelişkilerle dolu bir yer. Yetmiş seksen sene önce Nazi Almanyası tarafından konulmuş yasakları ve buna karşı çıkan suçluları(!) düşünün mesela. Bugün ise insanlık suçu denilince akla ilk gelenler Naziler. Zaman geçiyor ve roller değişiyor. Otoriteler zamanın karşısında eridikçe otoritenin koyduğu kurallar da hükmünü yitiriyor ve gün geliyor neyin suç olup olmadığına karar verenler, en büyük suçlu olarak tarihe geçebiliyorlar. Romanlarda otoriteye karşı suç işleyen ama belki de yüz sene sonra veya başka bir sistemde suç işlemediğine karar vereceğimiz anti kahramanların hikâyelerini; okurun kafasındaki suç ve suçlu kavramlarını sorgulatması bakımından kıymetli buluyorum. Çoğu toplumdaki çoğu çocuk için büyüklerin sözüne karşı gelmek kötü bir şeydir ve bunun bir cezası vardır. Son derece cesur ve meraklı bir balığın hikayesi Küçük Kara Balık, bu büyük suçu(!) çocuklar için cazip hale getiren önemli bir örnek. Biz büyükler için ise Şibumi, nitelikli bir örnek bence.

İnsanlık 'iyi' yi elde etme ve 'erdem' li olma uğrana kimi zaman doğrulardan vazgeçmiştir. Bunu yapmalarının sebebi kimi zaman ya da çoğunlukla toplumun geneli ile zıt düşmemek ve ait olmaktır. Buna göre polisiye türdeki karakterler doğru olanı ne kadar savunmalı? Eğer doğruyu savunurlarsa bunun 'iyi' ile çelişmesi, toplumun bir takım ezberlerle yüzleşmesi adına faydalı olur mu?

Oğuzhan Aslan: "İyi", "doğru" ve "erdem" gibi sübjektif kavramlar ortada dururken genelleme yapmak pek mümkün değil. Söz gelimi, size göre iyi olan bir insan, bir başkası için çok kötü olabilir. Sizin doğru kabul ettiklerinizi, bir başkası yanlış bulabilir. Sizin erdem olarak kabul ettiğiniz değerler, bir başkası için ahlaka aykırı kabul edilebilir. Bu durumda kimin, ne zaman, hangi doğru için hangi iyiden vazgeçtiğini söyleyebiliriz ki? Bana soracak olursanız insanlar iyiyi elde etmek ve erdemli olmak uğruna hiçbir zaman doğrudan vazgeçmiş değildir. İyi olmak da doğruyu seçmek de erdemli kalmaya gayret göstermek de bireysel birer tercihtir. Biri diğerinin tezadı olmadığı müddetçe -ki iyi ve doğru hiçbir denklemde kolay kolay tezat olmaz- birini elde edeyim derken diğerinden vazgeçmeye de gerek yoktur. Eğer birileri doğru olan için iyiden ya da iyi olan için doğrudan vazgeçtim diyorsa bu bir mecburiyet olamaz. Kavram karmaşası yaratırsak anlatmak istediklerimizi aktarma sorunu yaşarız. Denklemi basitleştirelim: Bana göre insanlık kötüdür. Sadece az kötüler ve çok kötüler vardır. Herkesin zengin olmak istediği ama aynı zamanda zenginlerin mutlaka çalarak zengin olduğunu düşünen bu koca güruhu iyi diye mi erdemli diye mi yoksa doğru diye mi sıfatlandıracağız? İşte polisiye bu mutlak kötülük içinde vücut bulup insan eliyle tecelli eden suçu anlatır. Suçun nasıl vücuda geldiğini, ardında yatan toplumsal ve bireysel sebepleri kurgusal düzlemde ele alır. Bu yüzden polisiye yazarı doğruyu, iyiyi, erdemi dert etmez. Polisiye yazarı kötülükten beslenen toplumun yarattığı suç ve suçlular üzerinde durur ve araştırma konusu da münhasıran budur. Polisiye yazarının mesaj verme kaygısı olamaz.

Kazanan iyi gerçekten iyi midir? İyi polisiyede ironik anlatıma nitelikli bir örnek var mıdır?

Armağan Tunaboşlu: Kazanan her zaman içinde yaşanan düzenin kahramanıdır. Kapitalist ve post modern bir çağda yaşıyoruz. Kahramanlarımız bu düzenin ahlakını, etiğini, ekonomik sistemini, kültürünü kısacası bu düzenin yasalarını korumakla görevli kişiler. Kendilerine “kötü” olmaktan başka bir yol bırakılmamış kişileri -hatta bir adım daha öteye gideyim- düzenin muhaliflerini enterne etmeye çalışıyorlar. Bu tarz bir anlatıma mı örnek, tüm muhalif sanatçıların eserleri bence...

Kötülüğün kaynağına dair iyi bir polisiye neyi, nasıl dile getirir?

Günay Gafur: Kötülüğün kökenine inmeye çalışan bir roman, önce cesur sonra da dürüst olmalı. Kötülük denen şeyin okurun kafasının içinde bir yerlerde pusuya yatmış beklediğini, kimsenin kötülükten azade olmadığını, kötünün “insan” olduğunu anlatabilmeli. Eğer yazarın derdi buysa, o sert tokadı atmaktan çekinmemeli. Doğada kötülük yoktur. Bir kaplan kötülük olsun diye ceylan avlamaz. Bir virüs kötülük yapmak için yayılmaz.

Bir yanardağ kötülük olsun diye patlayıp, lavlarını oraya buraya püskürtmez. Ama insan böyle değil... Çıkarları için plan yapar, bencilce yok eder. Sırf kıskandığı için ya da ters baktığı için birini öldürebilir. Kendi rahatı ve zevki için kendi türü de dâhil etrafındaki tüm canlı türlerine kıyabilir. İnsan kötülüğü seçebilir. Tabii iyiliği de... Kötülüğü irdeleyen bir polisiye, suç ve gizem unsurlarını kararında kullanarak insanı insana anlatır.

Belirsizlik polisiyeye yakışır mı?

Ayşe Erbulak: Belirsizliği polisiyeye hiç yakıştırmam. Sanki yazar çıkmaza girmiş de “aman ne yapayım okur bulsun” demiş gibi gelir.

Algan Sezgintüredi: Belirsizlik polisiyede en olmayacak şeydir. Polisiye her anlamda yere sağlam basmak zorundadır. Cevaplanmayan soru, ucu açık kalan hususlara polisiyede yer yoktur.

Polisiye senaryoda kurgu ve realite ne kadar ve ne oranda olmalı. Kurgu yoğun olursa okuyucuyu yakalayamaz ancak gerçeklik yoğun olursa sıkıcı olabilir. Eşinden şiddet gören bir kadının hikâyesi gerçekçi ancak heyecansız. Ted Bundy tarzında eski sevgilisine benzeyen 36 kadını öldüren katili bulmak heyecan verici ancak günümüzde mümkün değil, burada oran nasıl olmalı?

Banu Akeloğlu: Hayatın içinde, yaşamlarımızda, kurguyu ve realiteyi ne oranda belirleyebiliyoruz? Birimizin yaşadığı bir gerçek bir başkası için kurgu denilecek derecede acı veya kargaşa içerebilmektedir. Bazı gerçekler, ortaya çıkmadığı veya duyulmadığı için kişinin yaşamı ve kaderi olarak addedilirken o gerçek bir kitap haline getirilince okuyucu tarafından; “Bu kadar da olmaz” yorumuna sebebiyet verebilecek kadar kurgu sanılabiliyor. Fiziki olarak mümkün olan her şey, realitede mümkündür. Kurgu ve realite insanların geçmişten gelen tecrübelerine göre zihinlerinde çizilen bir çizgi ile ayrılır. Bu çizgi, bazı insanlarda silik ve kısıdır, bazılarında koyu renktir, bazılarında ise o çizgi hiç yoktur. Diğer yandan zorlama kurgular, eserin sonunda olmazsa olmaz olarak sanılan zoraki şaşırtmalar okuyucu ya da izleyiciyi artık kandıramıyor ya da etkilemiyor maalesef. Sanıldığı gibi bir kitabın sonunda bir okuyucu mutlaka bir sürprizle zorunda değildir. İşte böyle bir metazori, okuyucuya okuduğu ve sonuna geldiği bir kitabın bir kandırmacadan ibaret olduğu göstermektedir. Okuyucu, kurgu ya da realite her ne olursa olsun, çıktığı yolculukta kandırıldığını hissettiği anda uzaklaşır. Bu gerçek hayatta da böyle değil midir?

Polisiye ve şehir arasında bir ilişki var mı? Eğer varsa bu ilişki nasıl bir ilişki?

Ayşe Erbulak: Benim için vardır. Bazı cinayetler işlendikleri şehre aittir. O cinayet o şehre hastır. Cinayeti çözmek olan polis de ancak o şehrin adamıdır. Ben kendi polisiye kitaplarımda şehirleri ve semtleri orijinal isim ve halleriyle bırakan bir yazarım.

Polisiye her zaman içinde bir suçlu-suç ve araştırma ilişkisini barındırmalı mıdır? Neden?

Nuray Atacık: "Polisiye nasıl olmalıdır?" sorusuna yanıt veren ezberleri ve klişeyi tekrar eden yaklaşımları pek sevmiyorum açıkçası. Sürekli değişim halindeki yaşamımızda polisiyenin her zaman aynı kalıplar içinde var olması mümkün değil. Yine de bir esere polisiye diyebilmemiz için kabaca da olsa birkaç kritere ihtiyacımız var. Suç belki de bunlardan en öne çıkanı. Suç ve suç etrafında kümelenen durumlar, aksiyonlar, karakterlerin olay örgüsü içinde bizi suçluya doğru sürükleyişi bir eseri polisiyeye dönüştürüyor. Suçluyu bulmaya çalışmak, motivasyonunu anlamak, araştırma süreci ve roman boyunca yer verilen detayların büyük resmin yapısı içinde anlam kazanması okumayı keyifli hale getiriyor. Eserin üslubu karanlık, neşeli, hüzünlü, dramatik veya komik olabilir, bulmaca gibi ya da psikolojik analizlerle kurgulanmış da olabilir, nihayetinde suç üzerine yazılmışsa hâlâ polisiye edebiyat şemsiyesi altında kendine yer bulacaktır.

Anti kahramanlar giderek toplumda daha çok ilgi görüyor. Peaky Blinders da Tommy Shelby gibi suçla bağlantılı ancak bir yerde kendisine saygı/ ilgi duyulan kişiler polisiyede kullanılabilir mi? Yoksa polisiye cinayet büro amirinin tekelinde mi olmalı, tek kahraman o mu olmalı, hep yalnız mı çalışır bu amirler, destek alabilir mi, zaaflarına nereye kadar tahammül edilebilir?

Algan Sezgintüredi: Suçla bağlantılı kahramanların polisiye edebiyatta en meşhur örneği herhalde Maurice Leblanc'ın hırsız kahramanı Arsène Lupin'dir. Gene aynı şekilde Lawrence Sanders'ın hırsızlık yaparken cinayet vakalarıyla karşılaşp çözmek zorunda kalan Bernie Rhodenbarr'ı ve Patricia Highsmith'in beş romanında başrolü oynayan Tom Ripley bilinen örneklerdir. Bu üç kahramanın üçüne de sempati duyar, kazanmalarını istersiniz.

Yazarlarının başarısı elbette. Öte yandan, polisiye edebiyatın hemen her türünde, cinayet büro amirlerinden gazetecilere, asilzadelerden akıl hastalarına hatta kedilere kadar akla gelebilecek her türden kahraman mevcuttur.

Yalnız kahraman, sorunlu kahraman, zaafı olan kahraman ve daha pek çok özellik evet, sık kullanılan özelliklerdir. Bazıları ekiple (diğer polisler, ilgili adli görevliler, mesai arkadaşları, aile bireyleri, vs) çalışır, bazıları tek başına. Tahammül meselesiyse elbette yazarın maharetine, yarattığı karakterin okurdaki yansımasına bağlıdır. Sherlock Holmes gibi sinir bozucu birine katlanmak, öyle birini sevmek, öyle birine hayranlık duymak, Arthur Conan Doyle'un onu okura Dr. Watson aracılığıyla tanıtmadaki becerisi sayesinde mümkün olmuştur.

Polisiye
Edebiyat
Hakkında

Banu Akeoğlu
Ayfer Kafkas
Nuray Atacık
Ekin Açıkgöz

Polisiye türünün sizce nasıl bir geleceği olacak?

Ayfer Kafkas: Polisiyenin, insana dair en temel meseleleri el aldığını düşünüyorum. Suç, gizem ve adalet arzusu insanlık tarihi kadar eski. Dolayısıyla insanlık (ve edebiyat) var oldukça polisiyenin de var olacağını, polisiye türüne duyulan ihtiyacın azalmayacağını düşünüyorum. Polisiyenin ana unsurlarında değişiklik olmasa da elbette yazın içerisinde kullanılan malzemede, suç türlerinde büyük değişiklik olacaktır. Teknoloji ile birlikte hayatımıza giren delil inceleme yöntemleri gibi suçlar da çeşitlenecek, bunlar da elbette polisiye yazınında yer bulacaktır.

Polisiye diğer türlere göre dizi, sinema vb. sanat dallarına uyarlanmak için daha uygun bir tür müdür? Neden?

Banu Akeloğlu: Son yıllarda ilgi gören dizi, sinema ve kitap konularına baktığımızda büyük ölçüde polisiye görüyoruz. İnsanlar aileleri ile ya da arkadaşları ile bir araya gelip polisiye izlemekten, işlerine gittiklerinde izledikleri heyecanı paylaşmaktan ve bir sonraki bölümde olacaklar hakkında tahmin yarışını yapmaktan zevk alır oldular. Aynı şekilde bir kitap okurken de anlatılan suça, gizeme ve çözüme dair tek kişilik yolculuklara çıkmaktan, kendilerini anlatıcının ya da başkarakterin yerine koyarak oturdukları yerden güven içinde, en tehlikeli uçlarda gezinmenin keyfini çıkarıyorlar. Tüm bunları göz önüne aldığımızda görüyoruz ki polisiye türü, dizi, sinema, kitap gibi sanat dallarına uyarlanmak için en uygun ve tercih edilen türdür. Bunu fark eden yapımcılar ve yazarlar son dönemlerde yarattıkları eserlerde çoğunlukla polisiye türünü işlemektedir ve bizler de artan polisiye eserleri keyifle takip etmekteyiz.

Armağan Tunaboğlu: Evet, polisiye özellikle sinema, dizi, tiyatro gibi görsel sanat dallarına oldukça uygundur. S.S. Van Dine kurallarından ve zamanından bu zamana epey yol kat etmiştir. İçinde heyecan, aksiyon, gerilim, aşk, seks, korku, ne ararsanız vardır. Hem de yaklaşık yüz seksen yıllık köklü bir edebiyatın üzerine kurulmuştur. Yani temeli sağlam, çatısı geniş, duvarları renklidir.

Polisiye ve eleştirisi konusunda neler söylersiniz?

Ercan Akbay: Polisiye edebiyatın özgün yapısını ve altın kurallarını bilmeden eleştiri yazmaya kalkışmanın iyi sonuç vermediğini çeşitli vesilelerle ve gerekçeleriyle dile getiriyor, nasıl yapılması gerektiğini anlatmaya çalışıyoruz. Türkiye Polisiye Yazarları Birliği'nin temel kuruluş amaçlarından bir de bu sorunla ilgilidir ve nedeni şudur: İfadesel ve içeriksel değerlendirmeler, yapısal incelemelerden geçmemiş bir polisiye anlatıyı analiz etmeye yetmez. Bu yapının temel unsurlarının var olup olmadığı, yeterliliği, işlevini yerine getirip getirmediği de irdelenmeli, değerlendirilmelidir. Bir edebiyat insanı harika anlatılan ruh durumlarından, atmosferden, tablo gibi betimlemelerden etkilenebilir ama polisiye okurunun geneli için bu tür anlatımın fazlası gereksiz dolgu malzemesi olarak algılanır.

Polisiye bir türde eser kaleme alırken uzmanlık gerektiren yardımlar alınmalı mıdır? Neden?

Armağan Tunaboğlu: Kesinlikle alınmalıdır. Ben Polis işleri, hiyerarşisi, kuralları ve yasaları ile ilgili sorunlar için polislerden, zehirler için eczacılardan yaralanma, hastalanmalar için tıp doktorlarından, kara para aklamaya ilgili sorunlar için ekonomistlerden, hukuk sorunları için avukatlardan, yemek yapımı için de kardeşimden yardım alırım. Almazsam bu konularda hata yapma olasılığım artar. Hata yaparsam okurlarımın gözünde küçük düşerim. Onlar da beni bir daha okumazlar. Ayrıca bilmediği konularda ahkâm kesen yazar, ekmek mayasıyla yoğurt mayasını arasındaki farkı bilmeden ahkâm kesen Yavuz Dizdar'a ya da tıp bilimiyle zerre alakası olmadan televizyonda corona üzerine ahkâm kesen Azra Kohen'e benzer.

Gürsoy Uysal: Polisiye haricinde yazdığınız romanda veya öyküde anlatılan şehirler, kişiler ve diğerlerinin tamamen kurgusal olmasında bir sıkıntı yoktur. Eğer uzayda geçen bir çalışma yapıyorsanız asgari düzeyde bilgi sizi yapacağınız çalışmada başarıya götürebilir. Tutup da kuantum fiziğinin temel kuramları hakkında okuyucuyu bilgilendirmeniz beklenilmez. Çünkü tamamen kurgudur.

Ancak, polisiye de durum farklı. Polisiyede suçluyu ortaya çıkaran delillerin ayağı yere basmalı. Sunulan delillerin değerlendirmeleri gerçek olmalı. Mesela bir cesede nasıl otopsi yapılacağını, polisin yaptığı sorgulamanın nasıl olduğunu, olay yerindeki delil tespiti ile korunma işlemlerinin prosedürünü bilmelisiniz. Ve bu konuda uzman kişilerden yardım almanız sizin menfaatinize olacaktır. Çünkü polisiye okuru bu konuda çok bilinçlidir. Verdiğiniz yanlış veya eksik bilgiler karşısında kendilerini kandırılmış hissederler.

Türkiye'de polisiyenin köklü bir geçmişi var mı?

Algan Sezgintüredi: Var. Fazla bilinmiyor ama aslında ülkemiz, tarihsel sıra açısından dünyada polisiye roman yazılan üçüncü ülke. Polisiye edebiyatın, öncesinde özelliklerini taşıyan başka eserler olmasına rağmen genel olarak Edgar Allan Poe'nun 'Morg Sokağı Cinayeti' adlı novellasıyla başladığı kabul edilir. Poe Amerikalı olmakla birlikte, hikâye, o yıllarda düzenli polis teşkilatına sahip iki ülkeden bir olan Fransa'da geçer. Polisiye eserler bunun ardından İngiltere ve Fransa'da ortaya çıkmaya başlamıştır. Bizde ise (gene düzenli polis teşkilatının kurulmasından sonra) ilk polisiye roman 1883 yılında yayınlanmıştır (Ahmet Mithat Efendi, Esrar-ı Cinayat). Ardından özellikle yirminci yüzyılın ilk yarısında ülkemizde pek çok polisiye eser verilmiş, II. Dünya Savaşı sonrasında dünyada değişen siyasi durumun etkisiyle üretim azalmış, yazarlar başka alanlara kaymıştır. Polisiye edebiyatımız, evet, köklüdür ve 90'lardan itibaren adeta bir Rönesans yaşamış, yeniden canlanmıştır.

Polisiyeyi diğer roman türlerinden ayırıcı özellikleri sizce nelerdir?

Ercan Akbay: Polisiye edebiyatı diğer roman türlerinden ayıran yapısal unsurları olan suç içeren olay, suçlu ve dedektif üçlü sacayağının temel işlevi bir yana, polisiye kurgu içeriksel, üslupsal ve ifadesel olarak da diğer türlerden ayrışır. Raymond Chandler ve S.S. Van Dine gibi büyük ustalar bu işin raconunu kesmiş ve polisiyenin altın kurallarını on yıllar önce ortaya koymuşlardır. Polisiye yazarları uzun ve şiirsel betimlemelerden, duygularla yüklü içsel çatışma ve hesaplaşmalardan, iç bayıltıcı aşk psikolojisi gibi uzun uzadıya ifade edilen temalardan mümkün olduğunca kaçınırlar. Onlar için olayın iç ve dış çatışmaları, merak ve heyecan uyandıran aksiyonlar ve akıl yürütülerek gizemli bulmacanın çözülmesi çok daha önemlidir. Polisiye okuru gereksiz dolgu malzemelerinden hoşlanmaz ve metnin net ve anlaşılır gerçeklerine odaklanmak ister.

Polisiye yeni toplumcu / toplumsal roman olduğunu iddia ediyordu. Siz ne düşünüyorsunuz?

Oğuzhan Aslan: Polisiye romanın toplumcu gerçekçi edebiyat akımının devamı niteliğinde olduğunu ileri sürenler olsa da ben bu görüşe katılmıyorum. Toplumcu gerçekçiler, savaş ikliminden sonra kırsaldaki insan hayatı üzerinde duran bir edebi akımdır ve sosyalist yüzü baskındır. Bu yüzden köylü ağzıyla yazılmış diyaloglar, köy kültürü, kırsal atmosfer baskındır. Oysa polisiye romanların büyük çoğunluğu olması gerektiği gibi siyasi iklimten uzaktır. Suç daha çok şehir merkezlerinde, ışıltılı sokaklarda işlenmektedir. Kaldı ki toplumcu gerçekçilerin eserlerinde ideolojiler ön plana çıkar. Yazar kendi görüşü etrafında okuyucuları birleştirmek ister. Yani romanı bir nevi propaganda aracı olarak kullanır. Polisiye roman ise realiteden beslenir ama bu realitede sadece gözlemci sıfatıyla bulunur. Gözlemlendiği olgular ve durumlar üzerinden yorum yaparak analiz çalışmalarına girişmez; kendi fikirlerini okuyucuya sezdirse bile taraftar toplama beklentisi içine girmez. Romanını ya da öyküsünü bir propaganda aracı haline de getirmez. Polisiye romanların ve öykülerin edebi dönemler içinde farklı ve ayrı bir yeri vardır. Edebiyat derslerinde öğrendiğimiz o edebi akımları, dönemleri, isimleri bir kenara bırakarak polisiye tarihini irdelemek gerekir. Bu anlamda polisiye romanlar "kara roman" ve "altın çağ" romanları olarak iki ana döneme ayrılır. Suçun ve suçlunun ayan beyan ortada olduğu ve karakterlerin duygu dünyalarına daha çok giren türdeki polisiye eserler "kara romanı", bugünün alışlagelmiş whodunnit/kim yaptı tipi aksiyonu bol polisiye eserlerse "altın çağı" temsil etmektedir. Polisiyenin hangi alt türü içinde olursa olsun eserlerin, bu iki ana başlık ve iki ana akım altında toplanması gerekir.

Ne yazık ki polisiyenin edebiyat olup olmadığı tartışmaları o kadar uzatılmıştır ki polisiye kavramları, dönemleri, akımları edebiyat camiasından birçok isim tarafından bile bilinmez olmuştur. Artık polisiyenin edebiyat olup olmadığı noktasındaki tartışmalar bitmiş ve suç edebiyatı, rüştünü ispatlamıştır. Ancak kendi akım, dönem, kavram ve tarihini anlatmak noktasında üzülerek söylemeliyim ki imkânları kısıtlıdır. Yakın gelecekte insanların polisiyeye çok daha farklı bakacağını ümit ediyorum. Belki ancak o zaman kendi kavramlarımız, akımlarımız, idollerimiz ışığında konuşmaya başlarız.

Polisiye ve Toplum-Siyaset-Gündem arasında sizce bir ilişki var mıdır? Nasıl?

Ercan Akbay: Polisiye edebiyat toplumsal yaşantıyı en gerçekçi biçimde yansıtan edebi türlerin başında gelir. Kimi romana siyaset-politika, kimine toplumsal konular, güncel olaylar, kimineyse tarihsel vakalar eşlik eder ve bütün bunlar o romanın rengini, atmosferini ve karakterini oluşturur. Olayın içinde geçtiği coğrafyadan, çevresel değerlerden, politik ve toplumsal ortamın dışında kalan, siyaset şart değil ama gündemden kopuk bir polisiye roman eksik ve yetersiz olarak değerlendirilebilir. Polisiye edebiyat toplumun aynasıdır.

Polisiyenin Türkiye'de 1990'lardan itibaren giderek rağbet gören bir tür olmasını nasıl açıklarsınız?

Ayşe Erbulak: Polisiye 90'lardan sonra sadece ülkemizde değil, dünyada gelişmeye başladı. Bunun yansıması da bize geldi. Önce USA'daki "Best Seller" romanlar sonra Kuzey Avrupa rüzgârı bize kadar geldi. Gerçi 90'lardan sonra okur kitlesi çok azaldı ama polisiye okur her zaman vardı.

Polisiye, başka roman türleriyle karşılaştırıldığında alt türleri diğerlerine oranla daha çok olan bir tür mü? Neden? Siz kendinizi bu alt türlere yakın hissediyor musunuz?

Ekin Açıkgöz: Bütün edebi türlerin alt türleri olur. Hangisinininki daha çoktur, bunu bilemeyeceğim. Muhtemelen nazımda tür sayısı binlercedir örneğin. Ama gerçekten polisiyenin de çok sayıda alt türü var: Altınçağ 'cozy' polisiyeleri, (yine Altınçağ'ın bir varyasyonu olarak) kapalı-oda polisiyeleri, 'hard-boiled' (sert dedektif) ve 'noir' (kara roman) polisiyeler, 'police-procedural' polisiyeler, adli tıp polisiyeleri, tıbbi gerilimler, hukuk polisiyeleri, politik polisiyeler, casus romanları, romantik gizemler, şehir polisiyeleri, tarihi polisiyeler ve daha sayamadığım pek çok tür... Biz 'cinairoman' ekibi olarak, bir zamanlar bu türlerin Türkçe karşılıklarını belirlemek üzere çalışıyorduk ama tamamlamak kısmet olmadı. Neden çok sayıda tür olduğunun izahı ise basit: Polisiyenin temeli gizemdir. Ortaya bir gizem koyar, etrafına ipi dolarsınız, ucunu da okura verirsiniz. Okur da bunu çeke çeke ona sunduğunuz bulmacanın çözümüne doğru ilerler. Bu matematik o kadar net ki her türlü ortama, duruma, öyküye uyarlamak teorik olarak mümkün. Elimizdeki gizemin 'katil kim?' olması da gerekmez. Merak ettiğimiz soru 'neden?' veya 'nasıl?' da olabilir. Bir cinayet değil de bir hırsızlıktan bahsediyor olabiliriz. Ortada bir suç ve bu suçu çevreleyen gizem ağı olduğu sürece, 'sky is the limit!' Benim polisiye okuru kimliğim polisiye yazarı kimliğimden önde gelir. Uzun süreler bu konuda arşiv oluşturmak, bu arşivin sonraki nesillere taşınmasını sağlamak için amatör çabalar gösterdim. Ben her memleketin her türden polisiyesini okurum ve bundan büyük zevk alırım. Yemek seçmem, belli bir gıdaya yüklenmem, dengeli beslenirim. Ama elbette benim de özellikle diğerlerinden daha çok sevdiğim bazı lezzetler var, ama bana kalsınlar. Bir gün misafir olursanız pişiririm, beraber tadarız.

Polisiye eserlerde şiddet konusunda ne düşünüyorsunuz?

Nuray Atacık: Şiddet katlanılması güç olandır. Öfkenin savrulmasıdır. Fiziksel ve psikolojik olabilir, yaşayana da izleyene de acı verir. Polisiye eserlerde şiddet çeşitli biçimlerle (genellikle) yer buluyor. Kabaca yazılmış, gereksiz, sadece vahşet gösteren sahnelerden hoşlanmıyorum. Ancak eserin bütününe katkı sağlarsa ve görünenin ardındaki hakikati ortaya çıkartacak gücü varsa katlanabiliyorum. Her durumda eser sahibinin anlatımda şiddete çokça yer vermesi bir anlamda okuru kurban haline getiriyor. Diğer yandan topyekûn karşıyım demem mümkün değil çünkü sanatın sınırları zorlayan doğasıyla bir açıdan şiddet içerir.

Sizin beğendiğiniz polisiye yazarları kimlerdir? Neden?

Ayfer Kafkas: Aslında buna cevap vermek oldukça güç. Yerli polisiyenin zannedildiğinden çok daha güçlü olduğunu düşünüyorum. Okurun zaman zaman türlü yergisine maruz kalsa da Türkiye’de çok değerli kalemler olduğunu ifade edebilirim. En beğendiğim yazarları seçmek ise bu yüzden oldukça güç... Fakat Yaprak Öz’ün yarattığı karakterlerin derinliğini ve Cenk Çalışır’ın insanın ciğerine dokunan detayları yakalamadaki ustalığını çok beğendiğimi söyleyebilirim.

Polisiye tür kulağa gerçekçi bir tür gibi geliyor. Sizce gerçekler olduğu gibi ifade edilmeli mi? Eğer edilmiyorsa bunun sebebi estetik ya da teknik kaygılar mıdır? Polisiye yazın sanatçısı öznelliğini ortaya koyarken eserle arasındaki hangi engelleri ya da fazlalıkları kaldırmalıdır?

Ekin Açıkgöz: Polisiye özel bir tür. Yazara serbesti tanıdığı alanları olduğu gibi, serbestiye imkân vermeyen alanları da var. Müsaadenizle üç maddede inceleyeceğim: 1- Polisiye hayal gücüne kapalı değildir. Misal, 13. yüzyıl Katolik manastırında geçen bir polisiye kurgulayabilirsiniz. İsterseniz bilimkurgu-polisiye, fantastik-polisiye gibi alt türlerde yazabilirsiniz. Robot cinayetlerini araştıran android dedektifiniz olabileceği gibi, ruhlar âleminden ölüleri duyan medyum dedektif de yaratabilirsiniz. Özneliğinizi yansıtmak için önünüzde engel yok; tek bir şey hariç: Klişeler! Eğer ‘ailesi katledilmiş, alkolik polis dedektifiniz, eski bir seri katil dosyası için göreve çağrılıyorsa’ romanınız üzerinde tehlike çanları çalıyor demektir! Peki, yerleşik polisiye kalıplarını kullanarak roman yazamaz mısınız? ‘Remake’ yapamaz mısınız? Elbette yapabilirsiniz ama o zaman öykünüzü benzerlerinden ayırtıran bir inovasyon şart hale gelir. Eserinizin bir katma değeri olmalıdır. 2- Evet, kurgunuzda özgürsünüz. Fakat polisiyede özgürlük alanınızın sınırları vardır. Polisiye okuru sizden sunduğunuz detaylarda tutarlı olmanızı bekler. Eğer okura bir kanıt gösterdiyseniz bu kanıtlarla çelişen bir sonuca ulaşamazsınız. Okura bir bulmaca verdiyseniz bu bulmacada hile yapamazsınız veya bulmacayı çözümsüz bırakarak romanı bitiremezsiniz. Bunlar polisiye okuru ile polisiye yazarı arasındaki gizli kadim sözleşmelerdir. 3- Polisiyeniz geçtiği dönemin koşulları ve okura sunduğunuz şartlarla çelişkili iddialarda bulunamaz. Günümüz İstanbul’unda geçen bir polisiye yazıyorsanız kolluk kuvvetlerinin görev ve yetkileri hakkında az buçuk bilgi sahibi olacaksınız. Eğer kahramanınız belli bir model silah kullanıyorsa bu silahın kaç fişek kapasiteli olduğunu bilmelisiniz. Maktulünüz zehirlendiyse o zehrin dudakları morartıp morartmadığını araştırmalısınız. Çünkü polisiye okuru detaycıdır, polisiye okuru adli bilimleri takip eder, polisiye okuru sorgular. Diğer türlerin aksine, polisiye yazarının ufak bir hatası, okurun gözünde ölümcül bir günahdır!

Değer kavramı; nesne ve olguların bireysel ve öznel önem taşıyan niteliğini vurgulayan bir kavramdır. Belli bir kesimin görüşüne göre ise yazın sanatının değeri kişilerin yaşamı için ifade ettiği şey ve insanların yaşamındaki yeridir. Bu görüşe göre siz bir yazın sanatçısı olarak yarattığınız karakterlerin değer yargılarının toplumla ne kadar uyumu gerektiğini düşünüyorsunuz?

Oğuzhan Aslan: Siyasi polisiyeleri bir tarafa bırakacak olursak polisiye romanlarda esasen yazarın sesini romanda duymamak gerekir. Yazarın kendi değer yargıları, düşünce yapısı, siyasi ya da ideolojik dünyası romana yansımadağı ölçüde polisiye yazından bahsedilebilir. Polisiye okuyucuları diğer türlerden farklı olarak yazarın değil, karakterin ve maceranın peşinden gitmeyi severler. Bu yüzden eğer kendi iç dünyanızı, dünyaya bakış açınızı yazdıklarınıza yansıtırsanız toplumun geneline değil, sadece belli bir kesimine hitap etmiş olursunuz. Eğer bu yönde özel bir tercihiniz varsa bunu bilemem ama polisiyeden aranan bu değildir. Suç edebiyatı alanında kalem oynatanlar okuyucuları ayırt etmez. Sınıfsal yaklaşmaz. Siyasi yaklaşımlarıyla ilgilenmez. En sağ görüşe yakın kişi de en sol görüşe yakın kişi de polisiye yazında kendisine dair bir şeyler bulur ve bulmalıdır da. Ama durum böyle olsa da bir polisiye yazarı toplumla karşı karşıya gelmekten ya da toplumun değer yargılarının karşısında durmaktan da çekinmez. Çünkü polisiye diye adlandırdığımız edebiyat esasen suç edebiyatıdır. İşin içine suç ve suçlular girmişken toplumun değer yargıları ikinci planda kalır. Çünkü toplumun değer yargılarıyla bir konunun suç olup olmadığını değerlendiremezsiniz. Söz gelimi kendisine tecavüz eden bir adamdan intikam almak için onu öldüren bir kadın varsayalım. Toplum nazarında bu eylem haklı kabul edilebilir. Toplumun değer yargıları, işlenen suçü meşrulaştırabilir. Ancak bir polisiye yazarı için önemli olan değer yargıları olursa burada kadına şüpheli olarak yaklaşamaz. Aranan kişi bir katil değil, bir mağdur oluverir ve bu da suçü kutsamak olur. Polisiye yazarı suçü kutsamaz; bilakis suçla mücadele eder. Bu anlamda değer yargılarının polisiye yazarının nazarında çok da bir hikmeti olmadığı kanaatindeyim.

1.

Işıksızdı sokak. Tekinsizdi de. Annem gecikme demişti. İstanbul burası. Haydi gittin, o kadar parayı niye... Evde tutsam ayrı dert. Annem uyur kalır, çalınır. Keşke taksiyle... Ama işte...Arkamdan geldi. Durup çantamı karıştırır gibi yaptım. Belli olmasın korkum. Sandım ki geçer gider, oh deyip devam ederim hızlıca... Yaklaştı. Nefesi enseme. Öldüm sandım. Bağırısam mı, ağlasam mı, kaçsam mı. Kalakaldım, o da öylece sıyırıp alıverdi çantayı. Bir şey olmadı başka, Allah'tan. Daha ne olacak gerçi. Gitti annemin ameliyat parası. Yok nerede bulacaklar, yüzünü bile görmedim. Çoluğu çocuğundan çıksın, haram zıkkım olsun!

2.

Yine de gittim sabahın körü, akrabadır dedim, iş istedim. Önce borcunu ver, it, dedi. Akraba ya işte(!) Hûri gitti gideli hasta çocuk, saçını yer yer kusar. Ana yok, para yok, doktor yok, ev sahibi attı atacak... Dedim olmayacak; affetsin Allah. Nasıl yapılır, haydi yaptın ya sonrası. Neyse ne. Bir ölüm kalır geriye. En tenha sokakta, oldum bir gölge. Cılızdı kadın. Öleceği geldi sanki korkudan. Bağıramadı. Kolayca kaptım çantayı. Borcu ödedim. Hem kira, hem erzak, hem doktor çıktı. Çocuk tok uyur oldu.

3.

Aceleci, tedirgin yürüyordu kadın. Beni görünce büsbütün tuhaflaştı. "Hoşt! Defol!" Boş sokakta yankılandı sesi. Düşecek gibi oldu. Benden bile zayıftı sanki. Toktu orası kesin. Benimse ısırarak aklımın ucundan geçmedi. Açtım. Isırıp ne yapayım. İnsan da yemem ki. Yavaşladım. Geçip gitsin yanımdan. Ne hali varsa görsün de kovdurmasın beni buradan. Bir adam geçti yanımdan. İzmaritini fırlattı yüzüme doğru. Sakındım, isabet etmedi. Bir tekme yerim derken baktım arkasına yanaşıyor kadınının. Kadın durmuş bir şeyler yaparken apansız kaptı çantasını. Koşar adım gitti. Kadın tersi yöne kaçtı. Bir daha gitmem oraya. Ne kemik ne artık ne bir tas su buldum. Bir yandan da şu uyuz illeti... Epey geznip durdum. Şimdi bir ev var. Kulübe gibi bir şey aslında. Bir çocuk veriyor yemeğimi. Ne dövmesi; sarılıyor, seviyor... Kaç gündür tokum. Hem benziyoruz onunla. Kafasındaki saçlar tıpkı benim tüylerim gibi.

Tanju Sarı

POLİSİYENİN MİTOLOJİSİ

Sisli sanayi kentlerinin, barların ve tekin olmayan sokakların suç dolu hikayesi, yani polisiye edebiyat, sayfalarından çoğu vakit kötülüğün, kanunsuzluğun ve insanlığın karanlık yönlerini çavlarken gariptir ki okuyucu bulmakta hiç sıkıntı çekmez. Bizi ateşleyen belki de suç ve onun etrafında dönüp duran gizem, adalete duyulan açlıktır. Bütün bunları okumaktan alınan keyif edebiyat okurunun yaklaşık yüz elli yıldır tattığı bir duygu. Her dönem yazarlar bu çekici alanda hünerlerini gösterirken fark etmeden bazı arketipleri de yaratmışlardır. Polisiye edebiyat iki türlü belirlenim gösterir; mekân ve karakterler. Bu iki öge hem yaratım gücünün hem de kurgunun oyun alanıdır ve bu dünyanın kalıplarından ufak çaplı da olsa bir mitoloji tanımlamasına girişilebilir.

Ama ilk önce eleştiri dünyasının genelinde bu türün nasıl bir kabul gördüğüne bakmamız gerekiyor.

Polisiye edebiyatın akademik çalışmalarda çok fazla yer etmemesinin nedeni yazınsal derinliğinin olmadığı, popülerliği ağır basan dolayısıyla kolay tüketilen bir tür olması yönündeki kanıydı. Bu yorum hala çok değişmiş görünmemekle birlikte son zamanlarda ciddi ve serinkanlı çalışmalar polisiyenin hakkını vermeye başladı. Zira her edebi türün kendine ait bir evreni olması gibi polisiye ya da suç edebiyatı da kendine has bir dünyanın inşasını başarıyla bitirdi, basmakalıp olmaktan kurtulup bize modern dünyanın gerçekliğini dolaysız bir deneyim olarak sundu.

Kendi uzamını oluşturan bu özel mitoloji aslında bizim her gün içinde yaşadığımız şehir, televizyonda haberlerini dinleyip dizilerini seyrettiğimiz dur durak bilmeyen medya ve nereden geleceğini kestiremeyeceğimiz şiddetin ta kendisidir. Uygar olduğunu düşündüğümüz dünyanın gerçekte parçalanmış insani yapısı pekala bir polisiye eserde, tek başına pasaklı bir evde yaşayıp kendisini kiralayan müşterisinin gizemli sorununu çözmeye çalışan dedektifte, yada hunharca öldürülen bir genç kızda, herkesin ve her şeyin satın alınabildiği sosyal düzende kendini açıkça sergileyebilir.

İyi bir suç hikayesinde hiç bir şey sevimli yönleriyle parlamaz, hiç bir şey tam anlamıyla ahlaki ve hümanist öğeler taşımaz, romantizm bazen kaba bir aldatmayla yada kadın vücudunun şehvetli taraflarıyla betimlenir, çözülen suçla birlikte gelen başarı buruktur. Polisiye metin, kendi başına sosyal gerçeklik öğelerini kapitalizmin bütün atıklarıyla birlikte içinde barındırır; hem karakterleriyle hem de onların üzerinde oynadıkları vahşi sahneyle.

O halde ilk olarak önce mekan'dan başlayabiliriz. Mitolojik ölçekte mekan karakteri belirler. Örneğin Yunan Mitolojisine bakacak olursak Hades'e yer paylaşımında nasıl Zeus'un tersine zirveler değil de yer altı düştüyse ve ölümlere hükmeden bir tanrı olarak olabileceği en iyi yer de yeraltı olduğuna göre,ölüm- yer altı- karanlık üçlemesi polisiye edebiyatta sanki bu uzama uymaktadır. Daha somut olarak büyük şehirler Hades ülkesidir, kozmopolit keşmekeşliği, suç için benzersiz bir dekor oluşturmasıyla. İnsan umursamazlığın ve bireysel soyutlanmanın kucağına büyük şehirlerin devasa gökdelenlerinin yada hınca hınç dolu taşıtlarının ortasında düşer. Burada herkes ilk önce kendi başına ayakta kalabilmelidir. Özel detektif, polis müfettişi, yada suçun karşısındaki herhangi bir araştırmacıya yardım edecek dost nedense bu şehirler içinde pek çıkmaz. Dönüp dolaşıp kendi analitik aklına başvurmak zorunda kalan olay çözücü kentin hırpalamalarını da geride bırakmak zorunda kalır. Biz okuyucular ise ton olarak gri bir atmosferde gölgeleri andıran kahramanların neden Londra'nın sisli sokaklarından, Amsterdam'ın yağmurlu doklarına yada İstanbul'un Bizans'tan beri hizmet eden köhne sokaklarına savrulup durduklarını hiç merak etmeyiz, bilinçaltımız bu karanlığı kabul eder ve bu bohemlik hoşumuza gider. Bu mekânsal bütünlük ve benzerlik değişmez hatta eksik olursa polisiyenin tadına yada iyi bir casusluk hikayesinin keyfine varılamaz. Hades'in ülkesi nasıl karanlık ve çetrefilliyse dedektifimizin bürosu da yağmur dolu lacivert bulutların altındaki eski bir apartman katıdır; loştur, büyük ihtimalle yalnız bir yerdir, mutfaktan günlerdir yıkanmayan bulaşıkların kokusu geliyordur ve içerisi sigara dumanına boğulmuştur.

Bu klasik mekânsal bütünlüğe sadık kalarak örneğin kendi çapımızda bir polisiye öykü yazmaya karar verelim çok tipik bir suç şehri olan New York'un bütün bir hikayenin geçtiği yer olarak birinci aday olacağını kolaylıkla söyleyebiliriz. Buna hemen karşı çıkabilirsiniz neden kendi yöreselliğinizden sıyrıldınızda başka bir şehrin, başka insanların derdini kurguluyorsunuz diye. Ama çok gariptir ki bundan yıllar önce avukat katipliği, kömür işletmelerinde depo memurluğu yapmış, siyasal görüşleri nedeniyle Malatya, Kırşehir Çankırı ve Çorum ceza evlerinde yatmış bir Türk yazar da aynı şeyi düşünüyordu. Kemal Tahir polisiyenin yada o dönemdeki ismiyle hafiyeliğin en çok nereye yakışacağını anlamıştı. Yaşadığı yerden ve kültürel ortamdan binlerce kilometre uzaktaki-ya da binlerce mil mi demeliydik?- New York'un ruhunu ve bedensel karmaşasını şaşılacak derecede orijinaline yakın betimleyebilmiş ve hikayelerinin içine montajlayabilmişti. Her ne kadar İngilizce deyimle ghost writer yani hayalet yazar olarak Mayk Hammer'ları yazarken başka bir seçeneği olmasa da bu işin hakkını vermek için Amerikan metropollerinin kokusunu hisseden bir yazar olmak gerekir. Kemal Tahir bulvarların, yolların ve semtlerin isimlerini özenle seçer ve kafadan uydurmaz. Yalnız abartma yönünün biraz ağır bastığını söylemek lazım; Kemal Tahir'in New York'u o kadar sefalet içindedir ki üçüncü dünya şehirleri yanında lüks kalmaktadır, dilenciler ve zencilerden kaldırımda yürümek bile güçtür.

Ama ilginçtir ki bütün bu olumsuz unsurlara rağmen, New York'u bir dedektiflik öyküsünün merkezine oturtan yazar aslında şehri polisiye okurlarının gözünde kötü ve kirli olmakla birlikte son derece heyecan verici kılmayı başarır. Nasıl Zeus Olimpos dağına yakışırsa cinayet, uyuşturucu ve her türden suçun faileri de mekan olarak New York'tayada Chicago'da, Los Angeles'ta kök salmalıdırlar. Kötülüğün tanrılarına, örneğin Kemal Tahiri'in Mayk Hammer'larını okuyan bir okuyucu için, İstanbul'da yaşamak yakışmaz. Kuşkusuz Kemal Tahiri bu tür kitaplar yazmaya iten nedenlerin başında para kazanmak gelmekteydi. Eğer bu Amerikan tarzı, bir dereceye kadar da ucuz diyebileceğimiz romanları yazmayı bir kenara koyup kendi yerleşikliğinin polisiyesini yazsaydı ve bir kahraman yaratsaydı olağan üstü başarılı olacağı açıktır. Ama dönem ondan bambaşka şeyleri talep ediyordu ve çok ilginç olabilecek bir edebiyat türü üzerinde daha fazla yoğunlaşmak ve ona kendi estetiğini vermek usta yazarımızın hiç bir zaman temel uğraşlarından biri olmadı.

Polisiye edebiyatta şehir mekan olarak İstanbul çok daha dışıl bir bağlamda işlenir. Kahramanlar için İstanbul hırçınlığın yada acımasızlığın fonu değildir. O hep orada olan ve yavaş yavaş şık bir şekilde eskiyen şehirdir. Ahmet Ümit'in Sis ve Gece' romanında bu tadı verecek, kirli bir pastorallikle satırlar arasındaki yerini alır. Ahmet Ümit romanını terör-polis-adliye-medyatik suç öğeleriyle bezeler ve sert ama yer yer bir miktar kuru bir dünya içinde bol diyaloglarla salınmalarını sağlar. Detaylardaki ustalık ve derin olmayan iç dünya polisiyeye has gerçeklik hissini arttırır. Dekorolarak İstiklal Caddesi, Tarlabası ekseninde kalmaya dikkat eder zira zıtlıklar orada daha belirgindir. İstanbul'un marjinal yüzü Tarlabası'nda konumlanırken bir anlamda daha önce bahsettiğimiz gibi mekan Yunan tanrılarının bile sevmediği küflü puslu hades'i andırır, karanlık ancak insan bedenlerinin alınıp satıldığı bir ortam üzerinde yanıp sönen neon ışıklarıyla aydınlanır.

Diğer taraftan Beyoğlu renkliliğiyle nefes almamızı sağlar. Evet orada da dilenciler, üstübaşı yırtık tiner çeken bir çocuk, döviz bürosuna yükselen dolardan alabilmek için hücum eden fırsatçı bir kalabalık vardır ama hızla geçen tramvaya gözüpek bir şekilde asılan çocukların şaşırtan akrobasisi, lavanta kokuları taşıyan ve nereden çıktığı belli olmayan bir rüzgar hoşluk yaratır, suç yada operasyon ya da gizem bir süre bu garip şenliğin ardında bekleyebilir. Burası daha çok uzun bir yolculuktan dönen Odysseus'un fırtına sonucunda savrulduğu ve kendilerine sunulan Lotus denen bir bitkiden yedikten sonra tatlı bir uyuşma yaşadıkları Lotus yiyenlerin adasını andırır; geçici ve yalan bir rahatlama.

Yönümüzü mekandan karakterlere çevirdiğimizde mekanla uyumlu bir yaratılış görürüz. Polisiye yazarlarının romantizm açısından örneğin diğer edebiyat türlerinde olduğu kadar okuyucuyu doyurduğu söylenemez. Buradaki aşk ancak bir çalkantının ve baş döndürücü bir uçurum hızının içindeki çeşniyi andırır. Belli belirsiz ve sonu görünmeyen ilişkiler yaşanırken çoğu polisiye daha çok kendi entellektüel oyunu üzerinde odaklanır, aşk tabiri caizse dış kapının mandalı bir kavrama indirgenir. Çünkü olayı, suçu çözecek kişi bohemiğiyle bir ilişkinin gerektireceği ciddiyeti kaldırarak güçte görünmemektedir. Dedektifin, komiserin yada araştırmacı gazetecinin kendini içinde bulunduğu problem eğer basmakalıp memur ve işini bildik yönden halleden disiplinli dedektifler tarafından çözülsedydi okuma zevkimiz nerede kalırdı? İşte bu yüzden kahramanımız bohem olmak zorundadır. İçine girdiği girdapta sürüklenir, dağılır savrulur ve feleğin çemberinden geçtikçe arada kazandığı bilgelikten de bizi nasiplendirir. Modern polisiyenin mitolojisinde ki bohem dedektif karakteri suçu çözme oyununda olabildiğince bize yakın bir insandır aslında. Sherlock Holmes gibi analitik yöntemlerini sergileyen bir aydınlanma figürü değildir. Holmes karakteri deha anlayışını vermekle okuyucunun hayranlığını kazanır yardımcısı Dr. Watson normal zeka kapasitesine sahip biri olarak çoğunluğu temsil eder. Ancak bu tiplere sonradan yerini anti-hero anlayışına bırakır. Artık özel dedektif yada suç peşinde koşan profesyonel alkol sorunları olan, işiyle ve kendisiyle yarı barışık bir hayat süren, kısmen anti sosyal bir loser yani kaybedene dönüşür.

Günümüz polisiye kahramanları girdikleri mücadeleleri kazanırlar ama bu onlara ne kadar mutluluk verebilir ki? Yaptığı savaşı evine dönmek için badireler atlatan Odysseus gibi suç çözümler de karmaşık olayların altından bir şekilde kalkarlar ama kendi kişisel problemlerinin karşısında hep ayak sürürler. Onları bu şekilde, doğal halleriyle severiz, ve eğer dedektif karakteri bir seri roman olarak karşımıza çıkarsa onu daha yakından tanıma olanağımız olur;bazen onun özel yaşamının detaylarını öğrenmek yada yazarın verdiği küçük bilgi kırıntılarından tahminlerde bulunmak asıl suç hikayesinden daha ilginç gelir.

Polisiye yazarlarının başvurdukları bir teknik de her kitapta kahramanın hayatının bir evresini vermektir böylece okuyucunun bağlanmasını sağlarlar. Son dönemde dikkat çeken bir olgu ise emniyet teşkilatındaki sorunların ve meslek içi hesaplaşmaların ikincil bir tansiyon olarak olay örgüsü içinde yer almasıdır. Bu anlamda iyi-kötü, siyah-beyaz zıtlığını yani iyiler hep dürüst ve doğru işler yapar kötüler ise daima kötüdür anlayışını yıkmak kolaylaşır. Polisiye edebiyat böylece modernliğin erozyona uğrattığı her şeye mercek tutan sosyolojik bir eleştiri de getirir.

Şimdi geldik polisiye türünün en ilginç yönlerinden birine, yani katile yada suçluya, caniyeye yada siz adını nasıl koyarsanız koyun romanın büyük bölümünde sisler ardında bekleyen karaktere. Suçlu karakteri arketip olarak Yunan mitolojisinde çok büyük oranda Athena ile uyumlu gözükmemekte. Nasıl ki hırs ve tutkular İlyada'da Athena'yı olmadık işler yapmaya, düzenbazlıkla durumu kurtarmaya itmişse suçlu da aynı hünerlerini sergiler ama bir şartla; Athena'ya eş bir yüksek zeka kapasitesiyle. Nitelikli bir polisyede zeka hep karşı bir zekayla dengelenir yoksa basit bir cinayetin peşinden okuyucu saatlerini harcamaz.

Aslında etraflıca düşünüldüğünde suçlu hiç bir zaman saf anlamda suça bulanmış değildir. Athena örneğinde olduğu gibi Yunan mitolojisinde bütün madrabazlıklarına rağmen Athena bazı şehirlerde koruyucu tanrıça olarak tapınılmıştır. Aynı durum özellikle son dönem polisiye edebiyatında da izini sürebileceğimiz bir olgudur. Örneğin suçluyu cinayete iten geri plandaki nedenleri düşündüğümüzde belli ölçüde bir sempati bile geliştirebiliriz. Hatta bu yakınlaşmanın en büyüğü belki de Dostoyevski'nin Suç ve Ceza romanında somutlaşır. Bir yönden bu roman da bir polisiye gibi okunabilir çünkü Raskolnikov tam anlamıyla bir katildir ama her yönüyle de olgunlaşmış bir hümanistin duygulanımlarına sahiptir. Sadece saçmalık, tuhafılık ve türlü imkansızlıkların pençesinde değildir.

Varoluşçu modern dünyanın bulanıklığı içerisinde suç işlemek çocuk oyuncağı gibi kalabilir işte Raskolnikov karakterinin simgelediği gerçek budur ve polisiye edebiyatının bolca beslediği sinema karakterleri örneğin Kuzuların Sessizliği'ndeki kanlı Hannibal karakteri ki yanılmıyorsam filmde çok kısa bir sahnede masasının üzerinde bir şiir kitabı görünür, yada çok başarılı noire sinema örneği olarak gösterilen Şeytan Çıkmazın'da şiddet dolu da olsa dedektife kendi içsel dönüşünü yaşatan Lucifer karakteri hep bu örneklerin varyasyonlarıdır. Hayranlık uyandırır, zekidirler, çekicidirler ve insani çizgiyi kabul edilmez şekilde aşmışlardır.

Toparlamak gerekirse polisiye edebiyatının kirliliği bir gerçekliği efsunladığını bunu yaparken de çok ötelere gelen kültürel kalıtları kullandığını söylemek mümkün. Bu basitlikten doğan bir estetik; ihtiyar Bukowski'nin dediği gibi okuyucunun karnına tekme atar ve biz okuyucular da zaten başka ne isteriz ki!

Neslihan Yiğitler

Öldürmeden Varolabilmek

“İnsanlar öldüler, hep öldüler, bir gün öldüler. Anlaşılmaz!

Gecenin çekmecesinde unutulduklar sonra

Bir inci kolye gibi dağılmış boncukları.

Belki bir gün balkona çıkar,

Blok flütle çocuk şarkıları çalarım.

Didem Madak

Oda, küçük ve soğuktu. Yüzündeki maskeyle masanın önünde duran biri, beyaz tulumunun kapüşonu başından düşmesin diye fermuarını ara sıra yukarı doğru çekiyordu. Karşısındaki suçluyla konuşmasını engelleyecek en ufak şeye düşman; hınçla bekliyor, yavaş yavaş ve derin, hep eleştirdiği insanlara dönüştüğünü duyumsuyordu.

Dezenfekte için kat görevlilerinin odaya girmesi an meselesiydi. Odanın dışında bekleyen herkesin duyumsadığı tek şey; tulum giyen sorgucunun yerinde olmaktı. Kimse, virüsün insanlığın elinden hemen kurtulmasını istemiyordu. Evet, bu güne kadar başarısız olan gerçekleştirmiş, tüm dünyayı ele geçiren türün son suçlusu yakalanmıştı. Az sonra başlayacak konuşmanın sonunda, ne olduğu açığa çıkacaktı.

Sorgucu, beyaz tulumu giymeden az önce günlerce yattığı hasta yatağından kalkmıştı. Odada, işte bu yataktan ve kare, beyaz bir masadan başka hiçbir şey yoktu. Yalnız başucunda, kablolarını her yerinden zor çıkardığı cihaz durmaktaydı. Birkaç gündür ritmik seslerle tepesinde ötüp duran bu cihaz; şimdi cansız, hantal bir dev gibi öylece bekliyordu.

Kendisine sorgucu unvanını veren birçok kimseyi düşünerek toparlandı. İlk soruyu iyi düşünerek sormalıydı. Söze boğazını temizleyerek başladı:

-Ölenleri koyacak yer bulunamadığı için bir buz pisti morg haline getirildi?

“La, la, la neşeyle dans eden çocuklar. Sevgililer ve güzel bacaklı kızlar!” Sesindeki yarattığı tahribattan zevk alanlara has tını, bütün odayı dolduruyordu.

-Anlamadım?

“Yok-etme becerim. Bunu, sizden öğrendim” dedi ukalaca.

-Sakın bana tüm suçun insanlarda olduğu, elbirliğiyle doğayı katlettiğimiz martavalını okuma!

Sorgucunun sesindeki telaş aylardır dört duvar arasına tıkılmışlığın, yıpranmanın izlerini taşıyordu. Haftalardır dünyadaki her evi her odayı kuşatan bungunluk, bu odayı da çevrelemişti.

“Tamam, doğa katliamınızdan söz etmem. O zaman sana duymak istediğin tatlı manzaralardan bahsedeyim. Güzel balolar ve tatlı danslar! Şık sofralar, Beethoven ve Mozart. Fakat bunun yanı sıra işkenceler ve savaşlar, hak, adalet? Bilmem ki onlar nerede? La, la, la tırayla la. Şimdi mutlu musun? Siz insanlar, en güzel şey içinde bile en kötü yere varabilirsiniz tulumlu dostum”

-Bunlar yüz yıllar önce oldu. Ama sen, sen bir varlık bile değilsin. Yaşamak için birinin bedenine muhtaç, bir bağımlısın. Koskoca bir insanlığı yıkmaya çalıştın, bunu neden yaptın?

“Yoksa tutunmak yalnız sizin türünüzün hakkı mı?

-Yani tüm bunları yaşama tutunmak için mi yaptığını söylüyorsun?

“Aslında önceleri böyle değildim. Dönem dönem kötüleşiyor, ardından sakinleşiyordum. Neden sonra kötülüğü hiç ama hiç bırakmamaya başladınız. Bak! işler bu hale gelmeden önce küçük yerlerde, insanlara zarar vermeden kendime benzeyen canlılardan bir diğerine atlayarak yaşıyordum ben. Sessizce. Yalnızca izliyordum. Sonra ne olduysa artmaya başladı. Artık kendinizle savaşıyordunuz. Kendinizle savaşı, içinizdeki vahşiyile savaşı bırakmıştınız. Eskiden beni durduran, en çok durduran, kendi kendinizle yaptığınız bu savaş olurdu. Çünkü içinizdeki kötüyle savaşı ve doğru yolu bilir, bulurdunuz. Bunu severdim.

-Hiçbir şey anlamıyorum.

“İşte bu zayıf anlayışınız yüzünden adım adım, kelime kelime bir plan yaptım.

-Neydi planın.

“Sabırsızsın”

-Sabırsızım çünkü öldük, binlerce kişi öldü. Hayatta kalanlarsa yaşamaktan korkar oldular.

“Acı deneyimler; insanın içinde değiştiremediği, kemikleşmiş tüm kötü huyları değiştirirler biliyor musun? Bir daha öyle davranmamayı, bir daha o kadar sert olmamayı, kötü olmamayı, yaşayabilmek için öldürmemeyi öğrenebilir belki insan?”

-Ailemden bunu öğrenmeden ölen en az üç kişi sayabilirim hemen.

“A-o yoksa birimiz insanlığın ne kadar kötü olduğunu kabullendiğini mi söylüyor?”

-Sen, sen! Senin yüzünden bir buz pistinde binlerce ölü üst üste, çöp poşetleri içinde, gömülemeden, yakılmadan, her neye inanıyorlarsa o son istekleri yerine gelmeden yatıyor diyorum! Seni burada, bu odada, ellerimle öldüreceğim. Fakat önce, bana bunu neden yaptığını söylemek zorundasın!

“Hah ha! Bir ağzım olsaydı buna ancak gülerdim. Sabah piyasaların açılmasını dört gözle bekleyen, dolar kuruna bakmadan uyuyamayan bir tür, bana inançlardan, üzüntülerden falan bahsediyor. Salgın boyunca neredeyse hiçbirinizi parasızlıktan daha fazla korkutamadım, tek düşündüğünüz bu. Şimdi sus ve biraz olsun artık dinle...”

“Bir plan yaptım diyordum. İçinize daha sık girmeye başlayınca bir şeyi fark ettim. Aslında sizi ben değil, içinde gördüklerim öldürüyordu.”

“Bir şeye kendini adayanlara gülmelerinizi gördüm. Kararsızları, miskinleri, tacizcileri, ezenleri, katilleri, umursamazları, devlet adamlarının içini gördüm. Gördüklerimin hepsi, beni, tuhaf bir biçim de güçlendirmeye başladı. Güçlendikçe hoşlandım bundan.”

-Yeter artık! Sen bunları yaptın diye kimse daha iyi olmayacak. Savunduğun her neyse hiçbir işe yaramayacak anlamıyor musun? Tüm bunlar seni ders veren değil, tam tersine bir manyak bir seri katil yapar. Bak sana sesleniyorum. Bu yaptıkların dünya üzerinde yaşayan kimseyi düzeltmeyecek. Sen bir man-yak-sın!

“Her zaman böylesiniz. Siz, sen ve ataların. Aslında çözüm önünde duruyor. Ben çözümüm. Ben, manyak bir çözümüm”

-Sen bir delisin!

“Sana çözümün karşında durduğunu söylüyorum. Hala anlamıyorsun değil mi? Çünkü senin gördüğün tek çözüm hep yok etmek. En ufak bir engel, bir tehdit gördüğünde, öldürmek yalnızca öldürme isteği taşıyorsun”

-Çözüm ne o zaman?

“Bak, ben, sen olmadan yaşayamam. Vahşi de olsa tüm türlerin bildiği, bir tek senin türünün anlamadığı çözüm bu. Ben virüs. Ben senin içine girmeden yaşayamam. Yani sensiz var olamam”

- Sana kurban falan mı vermemi istiyorsun? Rüşvet mi? Ne bu?

“Bunu bile anlamadın değil mi?”

“Ben ölmek için öldürmeyi değil. Ölmek için değişmeyi seçiyorum. Az sonra gelecek fıs fısçılara söyle. Sayenizde içinizdeki kötülükler sayesinde o kadar güçlendim ki tek hareketimle onda var olmayı sürdürebilirim ben”

-Madem öyle ne istiyorsun?

“Söyle onlara, o iğrenç dezenfektanlarını üzerime sıklmalarına gerek yok artık.”

“Ben uzlaşıyorum”

Yedi (Orijinal adı Seven), senaryosu Andrew Kevin Walker tarafından yazılmış olan, Hristiyanlık'ın 7 ölümcül günahını işleyenleri kendi vahşi yöntemleriyle öldüren bir seri katili ve onun peşindeki iki polis dedektifinin çabalarını konu alan, Hollywood yapımı bir gerilim filmidir. Sürekli yağmur yağan bir şehir, küf rengi tonlar, karanlık mekanlarda çekilen sahneleri ile sinema klasikleri arasında gösterilmektedir.

1995 yapımı olan film, David Fincher tarafından yönetilmiştir ve başrollerde Brad Pitt, Morgan Freeman ve Gwyneth Paltrow rol almıştır.

1995 yapımı gerilim filmi Se7en soru işaretleriyle dolu bir sona sahip olmasının yanında izleyiciyi içine alarak gergin, karanlık ve kasvetli atmosferinde soluksuz bir macera yolculuğu yaşatan bir filmidir. Se7en içerisinde iki tane dedektifin zoraki işbirliği bizi karşılar ve bu iki adamı birleştiren büyük bir fantezi ürünüdür. Bir seri katilin fantezisi ve bu fantezinin yarattığı karanlık dünya iki dedektifi seri katili bulma arzusu içerisinde birleştirir. Bu seri katil yedi ölümcül günahı kendine rehber olarak belirlemiş ve bu ölümcül günahlar çerçevesi içerisinde ölümleri gerçekleştirmektedir.

Zeynep Eşin

Se7en

Film inceleme

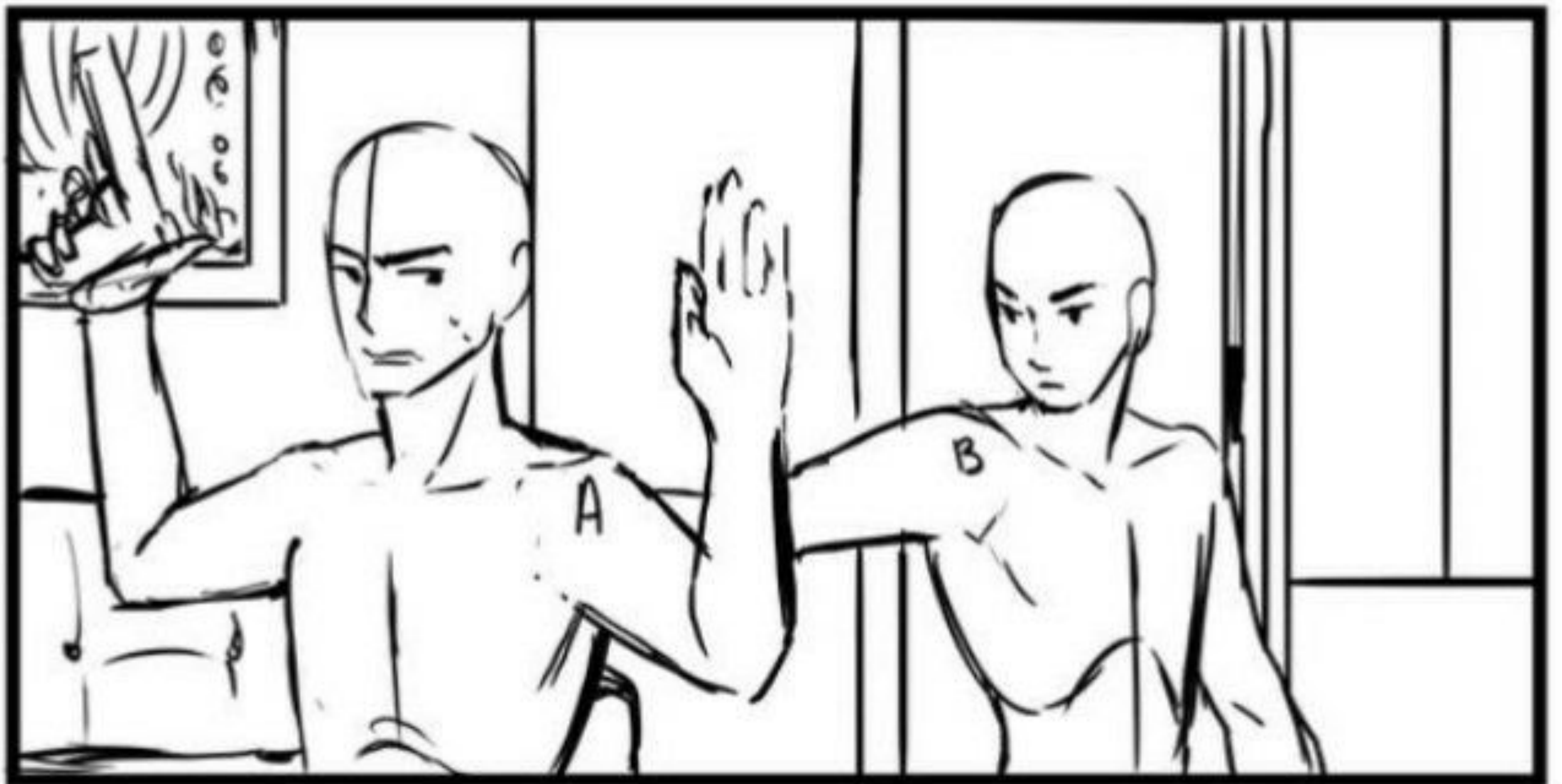
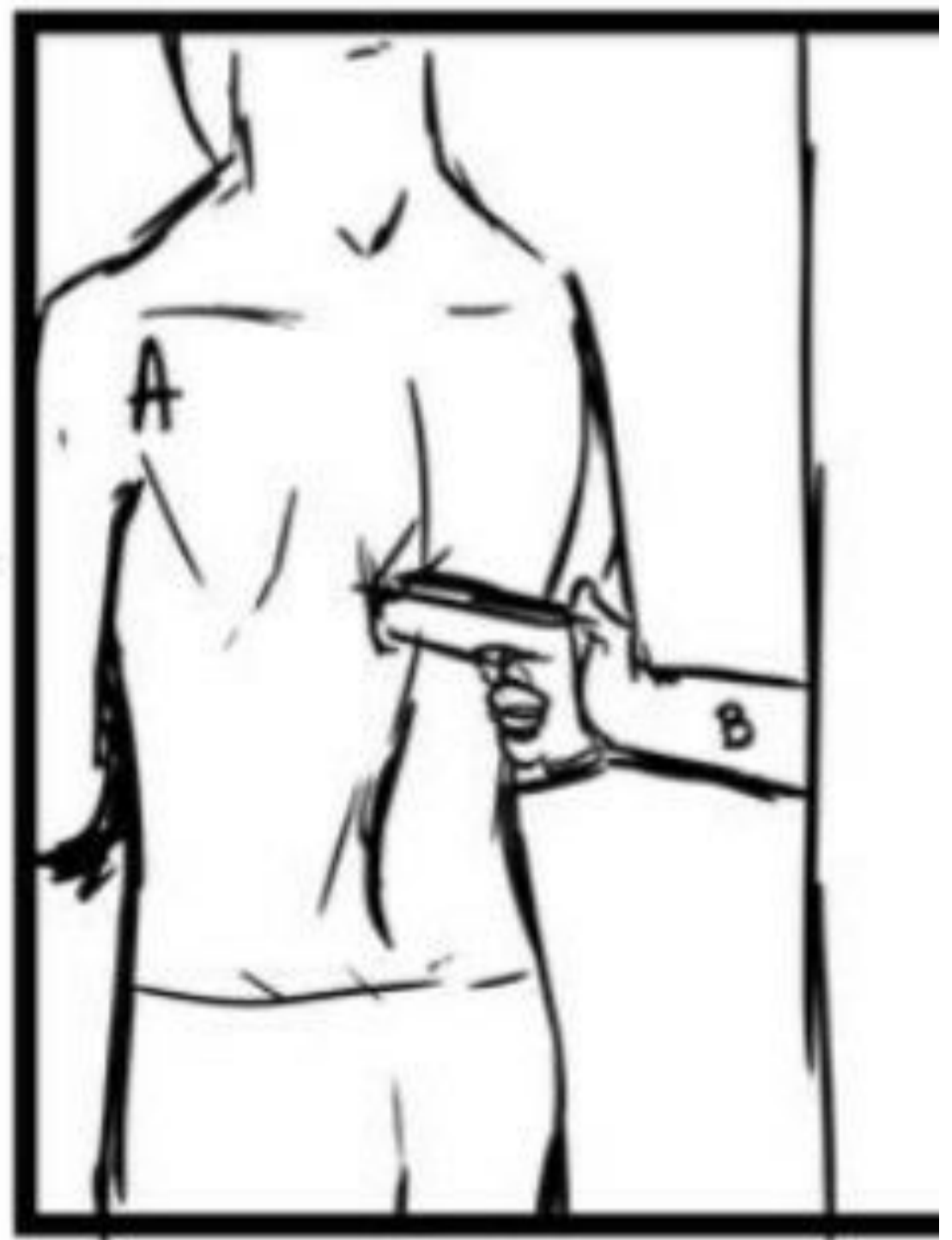
Her bir günah ile özdeşleşen kurbanlar birer performans sanatçısına dönüşür öldürdükleri anda ve ölüm ile gelişen bu sanatsal perspektif Se7ev içerisinde katilin fantezi dünyasını oluşturur. Her kurban ölü bedenleri ile ölümcül günahın birini temsil eder ve bu performans ile katilin dünyaya olan mesajını taşırlar. Aynı arzu ile birleşen iki dedektif seri katilin peşindeyken günahları da tatmaya ve günah kavramını sorgulamaya başlarlar. filmi her izleyişinizde yeni bir bakış ile farklı detaylara dikkat edeceksiniz.

Filmin açılış sahnesinde bina numarasındaki 7 rakamını görürüz. Film boyunca yedi rakamıyla fazlasıyla karşılaşırız aslında. Brad Pitt'in canlandığı karakter dedektif Mills'in işlenen yedi cinayet hakkında aldığı telefonların süresi toplamda yedi dakika sürerken; Morgan Freeman'ın hayat verdiği karakter dedektif Somerset, filmin bitimine 7 dakika kala Kevin Spacey'in canlandığı seri katil John Doe'nun kazandığını söylemiştir.

David Fincher ile Kevin Spacey, John Doe karakteri için anlaştıktan hemen sonra Spacey, canlandığı karakterin gizli tutulması gerektiğini savunuyor ve bu konuda Fincher'ı ikna etmeyi başarıyor. Çekim süreciyle başlayan bu gizlilik kararı, filmin tanıtımlarının başlamasıyla da devam ediyor. Her ne kadar yapımcılar Spacey gibi ünlü bir ismin kadroda olmasının filme olan ilgiyi artıracığını düşünerek verilen bu karardan rahatsız da olsalar Spacey'nin ismi filmin açılış jeneriğinde dahi geçirilmeyerek, sinema tarihinin en gizemli seri katili yaratılmış oluyor.

Filmin senaristi Andrew Kevin Walker filmin senaryosunun esin kaynağını New York şehri olarak belirtmişti. Yaşadığı şehir olan New York'ta senarist, sadece bir yolda yürüdüğü ve yedi ölümcül günahı gördüğünü söyleyerek şehrin karanlık yüzünden Se7en'in doğduğunu söylüyor. Bu hikaye ile ortaya çıkan senaryo aynı zamanda muazzam detaylar da barındırıyor. Özellikle katil Doe'nun evinin tasvirinde Walker küçük detaylarda büyük anlamlar yaratıyor. Doe'nun evinde bütün pencereler siyah boya ile kapatılmış bir vaziyette çünkü senariste göre bir katilin kaotik bir şehirde kaçması gereken bir mağaraya, yaratması gereken bir özel alana ihtiyacı var. Aynı zamanda filmde Doe'nun evinde bir sürü boş aspirin şişesi ile gözümüz kesişiyor. Bu kısımda da senaristin yorumu, bir katilin beyninden birçok düşünce geçer ve bu düşünceler onun zihnini yıpratır ve onu ağrı kesici bağımlısı yapar şeklinde oluyor. Boş şişelerin evde duruyor olması ise sadece şekillerinin güzel olmasından kaynaklanıyor. Aynı zamanda senarist Andrew Kevin Walker filmde kısa süreliğine de olsa gözüküyor. Filmin hemen başında gözükken ceset senaristin ta kendisi!

Se7en Filminde Kevin Spacey tarafından canlandırılan seri katil John Doe yedi ölümcül günaha göre cinayetler işler ve bu cinayetleri günahlara göre sembolize eder. Filmde belki de gözden kaçan ve dikkat edilmeyen bir detay izleyici hiçbir zaman vahşet ile karşı karşıya gelmez. İzleyici film boyunca dedektifler ile beraber hareket ettiği için hiçbir ölüm anı izleyici tarafından görülmez. İzleyici sahneye geldiği anda ölümler çoktan yaşanmış olur ve hiçbir zaman sahnede kan, vahşet ve cinayet gözükmez. Ancak izleyici tarafından görülen tek öldürme eylemi Brad Pitt'in intikam için Kevin Spacey'i öldürdüğü andır. Bu sahneyle beraber filmde kötü adam izleyici karşısına eli kanlı çıkmaz ancak filmin iyi adamı izleyici gözünde tek cinayeti işleyen kişidir.

Gönül Malat

Daha / Hakan Günday

**Üç demet mor menekşe, üç kelebek bir ateşböceği
Bir çocuk ağlamıyorsa, gülümsemiyorsa satır aralarında
Çekincesiz sorgulamalısın şairliğini, kalemini kırmalısın
“Ben bir başkasıdır” diyemiyorsan çıkmışken şu yola
Ve üstü örtülemeyen gerçekliğin şahidi olmak varken
Bin yılların dipnotunu düşmek varken tarihe...*

Hakan Günday'ın “Yabancı roman dalında Médicis Ödülü (Fransa),” alan romanı “Daha,” epey sürükleyici ve hemen sayfalara gömülmenizi sağlayan bir dil şöleni sunuyor bizlere. Kitap polisiye olduğu kadar da ötekilerianlatıyor birçok açıdan. Yazar söyleşilerinden birinde, sözcük cimrisi olduğunu roman isimlerini genellikle “Daha” gibi tek kelime seçtiğini ve bazıkelimelere aşık olduğunu belirtmiş olmasına rağmen romanları, sözcük zengini. Bir sihirbazın şapkadan tavşanı kolayca çıkarmasıgibi eş anlamlılar, eş sesliler dökülüveriyorsatırlara kitaplarında.

Yazar romanlarında giriş cümlelerine çok çarpıcı bir şekilde başlıyor çoğunlukla. Mesela “Zargana” adlı romanının ilk cümlesi “Hayat, cinsel ilişkiyle bulaşan ölümcül bir hastalıktır,” diyor. “Daha” romanına ise şöyle giriyor “Babam bir katil olmasaydı, ben doğmayacaktım...”

Daha romanının adı da, belki de gelmiş geçmiş en güzel roman girişlerinden biri olan Charles Dickens'ın "İki şehrin hikayesi" adlı romanının girişinden geliyor ki hatırlayalım; "Zamanların en iyisiydi, zamanların en kötüsüydü, hem akıl çağıydı, hem aptallık, hem inanç devriydi, hem de kuşku, Aydınlık mevsimiydi, Karanlık mevsimiydi, hem umut baharı, hem de umutsuzluk kışıydı, hem her şeyimiz vardı, hem hiçbir şeyimiz yoktu, hepimiz ya doğruca cennete gidecektik ya da tam öteki yana - sözün kısası, şimdikine öylesine yakın bir dönemdi ki, kimi yaygaracı otoriteler bu dönemin, iyi ya da kötü fark etmez, sadece 'daha' sözcüğü kullanılarak diğerleriyle karşılaştırılabileceğini iddia ederdi."

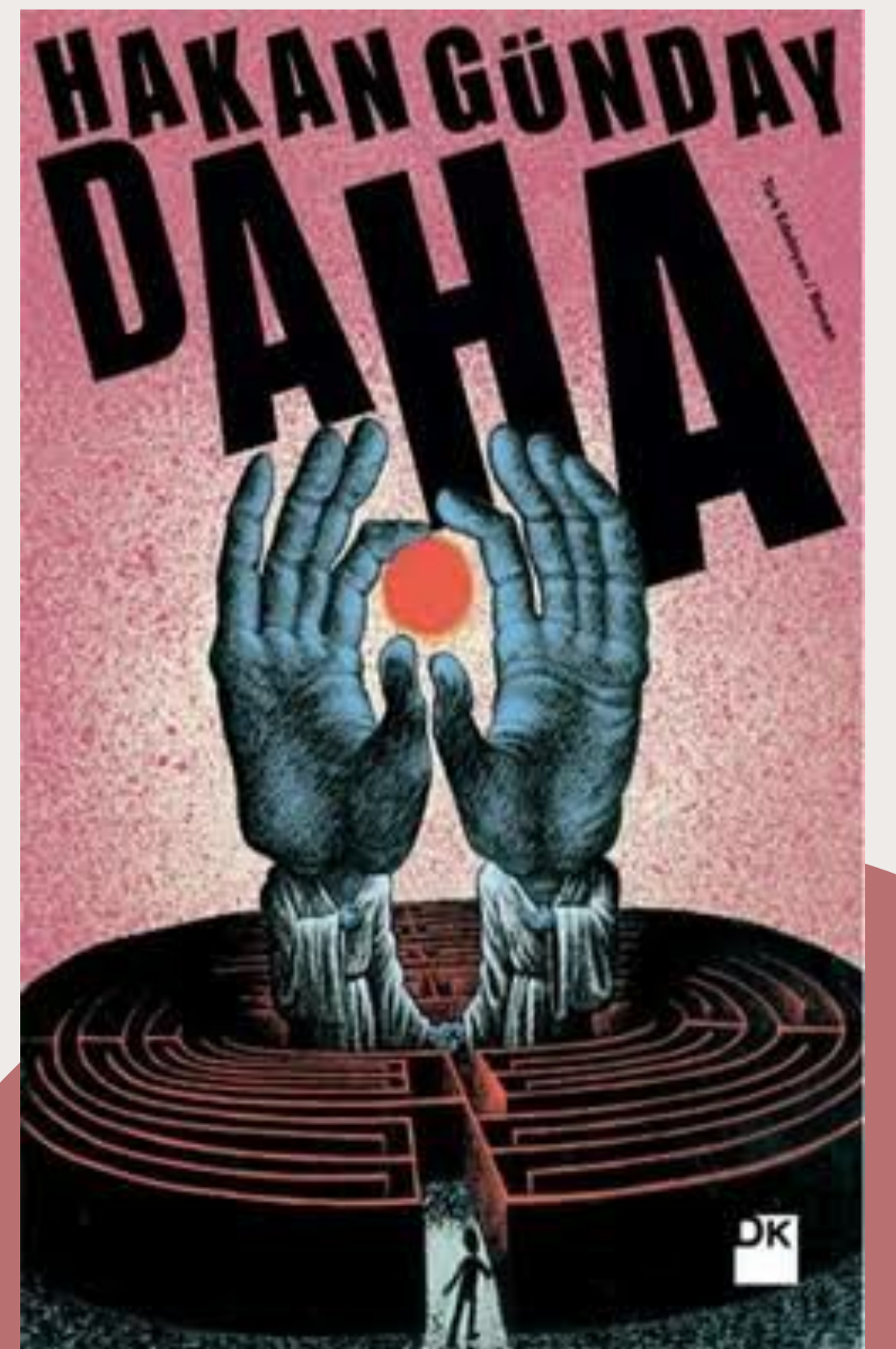
Romanın dokuz yaşındaki protagonisti Gaza'nın, çocukluğundan başlayarak genç erişkinliğine kadar olan yaşam sürecine tanıklık ediyor ve bir katile dönüşümünün ayrıntılarını okuyoruz kitapta. Bu arada başka kitaplar ve yazarlar da kitabın dik yokuşlarında bize eşlik ediyor. Romanın bu yönü çok güçlü bir kurguya sahip! Okuyucusunu paha biçilmez gelişmeye araştırmaya sürüklüyor. Yazar Louis Ferdinand Celiné'in, "Gecenin sonuna yolculuk," kitabından çok etkilendiğini (Kinyas ve Kayra) her fırsatta belirtiyor.

Daha'da, Dickens'ın "İki şehrin hikayesi ve Oliver Twist'i," kolunuza girerken, özde Hegel'in "Efendi-köle diyalektiği," sizi silkeliyor. Ben, ben miyim? Ben nasıl ben oldum? Ben bir başkası mıdır? Soruları ve niceleri zihninizde uçuşuyor. Yazarın zihni öyle hızlı işliyor ki okuyucu, Hegel'in "Efendi-köle diyalektiği'nden," Daniel Defoe'nun, "Robinson Crusoe ve Cuma," adlı romanına geçivermesine hayran kalıyor.

Arthur Rimbaud ise kitabın mihenk taşı ve bel kemiğini oluşturuyor. Şiirin Jan Dark'ı olarak bilinen aykırı şair Rimbaud, çok genç yaşına rağmen (Küçük Shakespeare diye de anılıyor) çağdaş Fransız şiirinin kurucusu ve Sembolizmin en büyük temsilcisi olarak biliniyor. Kanımca Gaza da, Rimbaud'tan doğuyor. Rimbaud, tahta çantasını alıp Paris'e gidiyor, Paris komününde görev alıyor parasız sefil bir hayat sürüyor. Silah ve köle tüccarlığı yapmak zorunda kalıyor.

Gaza da tahta çantasını alarak İstanbul'a, "Darüşafaka'ya" gidiyor. Çocuk yaşına rağmen insan kaçakçısı ve bir nevi köle tüccarlığı yapıyor. Aynı zamanda çok zeki bir çocuk! Feleğin çemberinden geçerek acımasız bir insana dönüşüyor. Gaza yalnızca üşendiği için havalandırmayı açmayarak daha dokuz yaşında katil oluyor. Ardından Rimbaud'un dediği gibi (Dayanılmaz olan tek şey, hiçbir şeyin dayanılmaz olmamasıdır) gaddar bir sosyal deney girişiyor.

Kitabın girişindeki "Babam bir katil olmasaydı, ben doğmayacaktım," cümlesi aslında, Gaza'nın insan kaçakçısı babası nedeniyle daha çocukken dönüştüğü kişiyi sembolize eden, içinde Rimbaud'un "Ben, bir başkasıdır," sözüne vurgu yapan çok güzel bir metafor. Doğumdan kastı fiziksel doğum değil, dönüştüğü gaddar ve acımasız katilin doğumudur kanımca.

Yazar Rönesans döneminin dört ana resim tekniğinden esinlenerek romanının kurgusunu, bölümlerini ve içeriklerini oluşturuyor. İlk bölümde, renk ve tonların birbirine karışmasını ve gölgelemeyi ifade eden Sfumato tekniği, yazılı metinde ustalıkla kullanılıyor. Bu bölümde gerçekten her şey birbirine karışmış ve gölgeli. İkinci bölümde, ani bir renk değişimini ifade eden Cangiante de yine harika çağrışımlarla metinde yerini buluyor. Üçüncü bölümde, aydınlık ve karanlığın olabildiğince vurgulanarak keskin bir biçimde birbirinden ayrılmasını ifade eden Chiaroscuro ile uyumlu birçok olayın aydınlandığı bölüm. Son bölümde ise, renk ve tonların Sfumato'da olduğu gibi birbirine karıştığı ama ondan farklı olarak daima parlak ve canlı renklerin yer aldığı Unione bölümüdür ki, her şey çok canlı ve parlaktır bu bölümde. Resim sanatından edebiyata bu ustalıkla göndermeler bizlerin, okuma hazzını doruklara çıkarıyor doğrusu.

Yazar Gaza'ya, "Boşuna aramayın yüreğimi, çünkü onu hayvanlar yedi,"dedirterek Baudelaire'e de çıkarıyor okuyucusunun yolunu. Kutsal kitaplara da!

Kitap size linç etme deyiminin kökenini de sunuyor bir yandan. Kanuni yetkisi olmadan zorla düzen sağlayan Amerika'lı komutan William Lynch'den, bahsederek "Linç yasası" ve "Linç etme" terimlerinin kaynağına erişim sağlıyor. Yazar "Daha" adlı kurmacasında kısaca zaten var olanı anlatıyor.

Kerem Nadir Özcan

Denize doğru giderken, antik kentin kalıntılarını inceliyorum. Sabahın ilk saatleri, güneşin taze ışınları taşların üzerinde, yazıları hayal meyal okuyorum. Biraz uzağımda siyahi bir çocuk, kalıntıların arasına gizlenmiş ağlıyor. Çocuğun bulunduğu yere doğru, birkaç adım atıyorum, ancak hiç yabancı gelmiyor bu an bana. Şöyle söyleyeyim, kendimi görüyorum. Çok uzaklarda, büyüdükçe yabancılaştığım beni... Ağlayışları kulaklarımda çınlıyor. Hep kaçışlarım, uyumsuzluklarım, arada kalmalarım. O siyah, masum yüzde kıvılcımlarını gördüğüm anlarımin üzerine doğru yürüyorum.

Çocuğun yanıdayım, tabletlere doğru eğilmiş, yazıları okumaya çalışıyor. Sırtı dönük. Kafasını çevirdiğinde, o siyahi çocuğun ben olduğumu anlıyorum. Olympos Dağı'ndan gelen bir sesle aniden irkiliyorum, sendeleye sendeleye geri çekiliyorum. Uzaklaşıyorum bulunduğum yerden, çocuğa doğru baktığımda, çocukluğuma demek istedim, artık aynı yerde bulunmadığını görüyorum.

Biraz dinlendikten sonra, denize çıkan yola giriyorum tekrar. Yaşlı bir adam, hızlı adımlarla yanımdan geçiyor, kafasını çevirip bana bakıyor sonra. Bu sîma da hiç yabancı değil, heyecanlanıyorum. Adama yetişmeye çalışıyorum. O yüz, o bakış, yürüyüş, duruş, gerçekten hiç yabancı değildi. Yaşlansam bu kadar benzerim ancak. Adamın arkasından yürürken, o ses yine kulaklarımda çınlıyor. Olympos Dağı'ndan geliyor yine galiba, birileri konuşuyor, evet birileri konuşuyor: "Çürüyorsun, çürüyorsun, çürüyorsun..." Tanrılar konuşuyor galiba, diye geçiriyorum içimden.

Koşmaya başlıyorum, yol bir türlü bitmiyor. Güneş ışığı gözlerimi kaplıyor. Adam nerede? Koştukça yol uzuyor. Bu olanların sebebini açıklayamıyorum. Nihâyet sahile ulaştığımda, çakılların ayağıma batmasına aldırmadan yürüyorum. Bir genç kız, havlusunu sermiş güneşleniyor. Bir adam, denizin üzerinde sırtüstü yüzüyor. Bir aile, eşyalarını şemsiyenin altına yerleştiriyor, gün boyu burada olacaklar sanırım. Göbekli aile reisi, karpuzu soğuması için sahile yakın suya yerleştiriyor. Dalgasız çarşaf gibi deniz. Sazlık aklıma geliyor, yolda yaşadığım garip olaydan ötürü, sazlığa gitmeye çekiniyorum. Oysa bir önceki seneden, ektiğim bir çiçek bile var orada. Koparmadıysa tabii...

Denize yaklaşıyorum, yaklaştıkça tuhaf duygular kaplıyor benliğimi. Suya bırakıyorum kendimi. Buz gibi. İçinde biraz durup alışmaya çalışıyorum. Neyse ki her şey normale döndü, diyorum kendi kendime.

Sırt üstü uzanıp, gözlerimi kapıyorum. Hafif uyku halinden sonra, gözlerimi açar açmaz, Olympos Dağı karşımda duruyor. Heyecanla, dağın üzerine yansımış karaltının ne olduğunu kestirmeye çalışıyorum, hatta iki karaltı. Baktıkça karaltı netleşiyor, bunlar onlar, evet onlar: Yaşlı adam ve siyahi çocuk. Yaşlı adam, çocuğun elinden tutmuş, bana gülümsüyorlar her ikisi de. Yine o ses "Çürüyoruz, çürüyoruz, çürüyoruz..."

Bir suça ilk şahit olduğumda henüz çocuk sayılabilecek yaşıyordum. Tek katlı bahçeli evlerin sıralandığı bir sokakta, bahar aylarında ıhlamur kokularının gölgesindeki mahallenin, köşe başına gururla kurulmuş mavi boyalı evin, yaramaz kız çocuğuydum. Evin erkekleri sabah erkenden işe gider, annemle babaannemin arasında sözleşmeye dayanmayan işbölümü sonucunda ev işleri pay edilirdi. Babaannem mutfağı ele geçirir, annem hummalı bir temizliğe girişirdi her sabah. Ben temizliği biten ilk odaya yavaşça süzülür pencereyi açar, sessizce sokağa atıldım. Şuradan ileriye gitmek yok diye sıkı sıkı tembihlenen köşeyi döner, ara sokaklarda gezinir kimselere gözükmeden, bana dağlar kadar yüksek gelen pencereye tırmanır içeri girerdim. Kendime sakladığım en büyük sırrımdı bu. Gözüme dağ gibi gelen yol ve pencere arasındaki mesafe yıllar sonra doğduğum evi ziyaret ettiğimde bende çok büyük bir hayal kırıklığı yaratmıştı. Çocukken kendi cüsemize göre değerlendirdiğimiz bütün devlerin aslında birer cüce olduğunu zaman anlatıyordu bize.

Dışarıya kaçtığım bir gün uzaktan gelen bir kadın çığlığının sebep olduğu karmaşa yüzünden, korkuyla eve cam yerine kapıdan girmeye çalışan çocuk aklım bütün sırlarımı açığa vurdu. Korkmuştum. Suçüstü yakalanmanın verdiği korkuyla çevremde olan biteni algılayamıyordum.

Oysa o çığlığın yüreğinde bir fırtına patlayacak, tek katlı evlerden koşup gelen kadınlar çığlığın gözlerinden akan serin suları silecek, olur aile arasında böyle şeyler diyecek, çığlığı çevreleyen kalabalık yavaş yavaş dağılırken, işte kapıyı çektin mi kimseler bilmiyor evin içinde yaşananları diyen komşular evlerine dönecekti. Kimselerin gücü olmayacaktı bir daha arkasına dönüp bakmaya.

Herkes evine evi olmayan sıçan deliğine diye bağırın çocuklara birer şaplak atılacak, çığlık başı önde son bir belki sözcüğünü diline dolayıp evine dönecek, defalarca belki bu sefer diyecek, belki bu sefer, belki bu, bel-ki, bel, be, b...

Çocukluk hatıralarımızın ne kadarını belleğimize kaydedebiliriz. Ne kadarını unuturuz. Benimde o günlerden aklımda kalan görüntüler yavaş yavaş kaybolmaya, islanmış camın ardındaki yüzler gibi bulanıklaşmaya ve yerini sese bırakmaya başladı. Ama o sesi, çocuk zihnimi şaşırtan çığlığı kaç kez duyduğum belleğimden silindi gitti. Kısa bir süre sonra şehrin o mahallesinden çok uzak bir mahallesine taşındık ve çığlığın yüzü, görüş alanımdan gittikçe uzaklaştı, zaman geçtikçe de, belleğimin çocukluğuma ait bölümünün önemsizler kısmına çöken sisin ardında kalan o ses kayboldu. Ta ki liseye başladığım yıl ailemle birlikte başka bir şehre taşınana kadar. Çığlık bu kez, üst komşunun sesiyle sesleniyordu. Yine bir telaş, yine mahalleli koşuşturması, yine buz kesen gözyaşları, yine sırt sıvazlamalar, kol kırılır yen içinde kalırlar ve yavaş yavaş dağılan kalabalık. Çocukluk anılarımın yavaş yavaş geri gelişi, ilk duyduğum çığlık, okuduğum gazete haberleri, gözümün önünden geçen öldürülen kadınların isimleri, sayılar, sayılar... Rakamlardan ibaret olan ölümler. On, yirmi, kırk... Ölü sayıları rakamlarla ifade edilmeye başladığında artık bireyin yaşam hakkının bir başkası tarafından gasp edilmesi değil, istatistiksel değerinin önem kazanmaya başladığının ayırımına varmam.

Farkına vardığım şey, o gün ki çocuk aklımın, tüm mahallenin bir suça ortak olduğunu anlamamış olduğuydu. Anlamayınca utançta duyulmuyordu. Oysa insan kendinden utanmalı. Hafızasından, hafızasına buyur ettiği önceliklerden, ilk sıraya yerleştirdiği hatıralarından, unutarak yaşamaktan utanmalı. Tuzu kuruluktan. Kadının kadına ettiğinden utanmalı.

Utandım. Ülkemizdeki ilk kadın cinayetini araştırdım önce. İlk adım sonrasında arka arkaya diğer gerçeklerle yüzleştim. Ülkemizde, eril gücün fiziksel şiddetine maruz kalan - soruşturması yapılan - ilk kadın cinayeti, İstanbul'da 1702'de yaşanmış. Kurban dul kaldıktan sonra tekrar evlenmiş bir kadın, katil de kadının kocası olan Manevî Efendi adında bir şeyh. Araştırmaya devam ettikçe koca koca adamların, şefkatle bakan yüzlerinin ardına sakladığı gerçeklerle yüzleştim, kirli yüzleri gördüm. Birer isimden ibaret olan, bedeni gasp edilmiş kadınları tanıdım.

Davranış bozukluklarının temeli çocukluğumuza dayanıyor ve bu bozukluklar suçun temelini oluşturuyor. Suç "Yapma" sözüne bir tepki olarak ortaya çıkıyor. Eğer bir ihtiyacınız varsa bu ihtiyacınızın karşılanması için yollar bulmak zorundasınızdır. İşte suç bulunan bu yolların seçiminde ortaya çıkıyor. Seçimlerimiz önemli. İlgili görme isteğimiz, öfkemizi ifade ediş biçimimiz, bize dayatılan değer yargıları ve kendimize atfettiğimiz gereksiz değer, bizim suça yönelip yönelmememizin temelini oluşturuyor. Bu yönelişimiz aslında varoluşumuzla ilgili. Suç bir varoluş çabası. Suç eyleminin ortaya çıkması için öncelikle bir doğru kavramının kabullenilmesi gerekiyor. Bu doğrular genellikle toplum tarafından bize çocukluğumuzdan itibaren dayatılan kurallardan oluşmaktadır. Bir anlamda, herhangi bir temele dayandırılmayan "yapma" denilenlere gösterilen tepkilerdir diyebiliriz suçun temelinde yatan. Bu doğruya karşı çıkış, suçu ortaya çıkarmaktadır. Yani yaratılan doğrunun kişi tarafından ne kadar doğru bulunduğu ile ilgilidir suç. Bir kişinin doğrusu ile bir başka kişinin doğrusunun çarpışma şiddetiyle ortaya çıkan reaksiyon olarak da tanımlayabiliriz suçu. Kadına karşı işlenen suçlarda da, suçun ortaya çıkışının temelinde yatan sebep bu olsa gerek.

Suç kurtçukları bir kez beyni kemirmeye başladığında, canavarlar, kadının namusunun kapısına dikilir, dişlerini gösterir, parmak sallar, ırza geçer, döver ve en sonunda kendisine verildiğini zannettiği yetki ile öldürür.

Karım bana bakmıyordu, yemeğimi yapmıyordu. Barışma isteğimi kabul etmedi, ben de o an kendimi kaybettim. Ne yaptığımı bilmiyordum. Erkeklığime laf etti. Bana küfretti. Çocuğum benden değıl. Başka biriyle görüşüyordu, der ve sonu gelmez mazeretlerin arkasına sığınır. Varoluş nedenini kendini ailenin sözde erki olduğuna inanan/inandırılan kişi kadına karşı işlediğı suçları kendine hak olarak görmeye başlar. Kadına karşı erk tarafından işlenen suçlar cinayetle ve fiziksel şiddetle sınırlı değıl elbette. Kadının aklına inanmayan, gücün kendisinde olduğunu zannederek büyütölen erkek çocukları, bir süre sonra karşı cins üzerinde her tür karar verme yetkisinin kendinde olduğunu düşünmeye başlar. Ülkemizde kadın cinayetlerinin büyük bir bölümü de "kadının kendi hayatına dair kendi kararlarını alması nedeniyle" işleniyor.

Kadın-ım sözcüğündeki sahiplenmedir kadının asıl katili. Bu sahiplenmenin sebep olduğu çığılıkları susturabilmenin yolu, ben kadın-ım diyen seslerin artmasına bağılı gibi duruyor. Varoluş çabası içinde, kendi özgürlük tanımını yapabilmeyi başarmış kadınlarla, varoluşunu erk olma temeline dayandırmayan erkeklerin ortak sesiyle birlikte, cinsiyet odaklı ayrımcılıktan vazgeçip, insan olma yoluna adım atabilmeyi başarmaktadır çözüm. Böylece cinsiyete göre adlandırılan suç kavramını ortadan kaldırıp insana karşı işlenen suçlar hakkında çözümler üretmeye başlayabiliriz.

Evet, belki hiç cinayet işlemedik ama sevinçlerinin suç sayıldığı kadınları öldürenlere de sesimizi pek çıkarmadık.

Osman Tünç

F.M İkinciye Dair

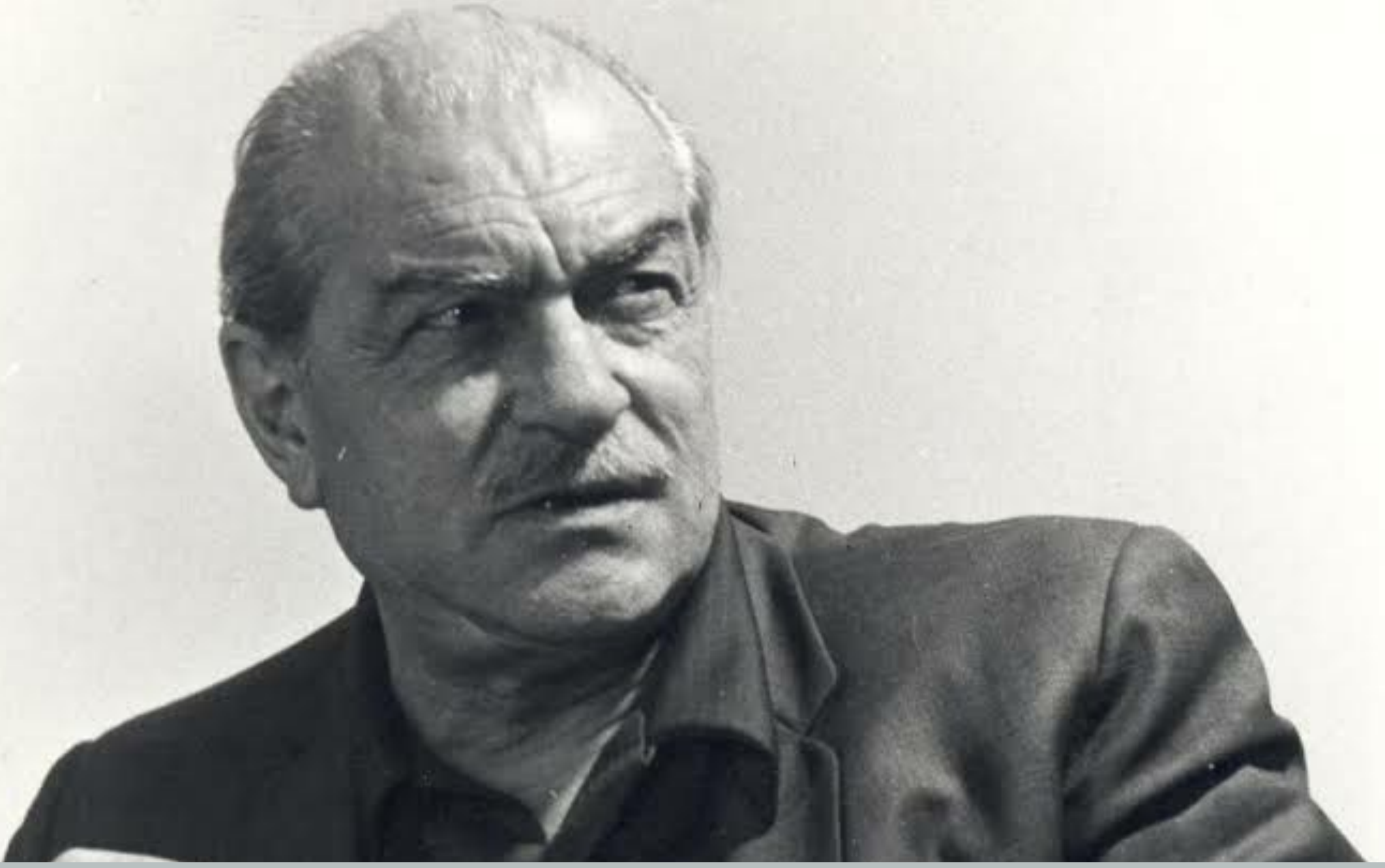
Ulan New York şehri, ulan temeline tükürdüğüm!

Usta yazar Kemal Tahir'in, okuyanın damağında eşsiz bir tat bırakan ve her biri birbirinden sürükleyici eserlerini hemen herkes biliyordur. Esir Şehrin İnsanları üçlemesi, Kurt Kanunu, Devlet Ana, Rahmet Yolları Kesti ve daha niceleri. Peki ya onun polisiye romanlarını? "Polisiye romanları mı?" dediğinizi duyar gibiyim. Evet onun, Kemal Tahir adıyla değil de F.M. İkinci adıyla Mickey Spillane'den çevirdiği ve Spillane yazmayı bıraktığı zaman bizzat yazdığı polisiye romanları.

1910 yılında İstanbul'da doğan Kemal Tahir 1938 yılında henüz 28 yaşındayken cezaevine girdi. On iki yılın ardından 1950 yılında çıkan aftan yararlanarak çıktığında ise hayatını kazanmak için bir şeyler yapması gerekiyordu. Bu da onu Polisiye romanları tercüme etmeye, daha sonraları ise bizzat yazmaya itti. O da -bir dönem polisiye yazarları alaya alsa da- Mickey Spillane'den polisiye romanları tercüme etmeye başladı. Bunlar Çağlayan Yayınevi tarafından 1954 yılında yayımlandı fakat Kemal Tahir adıyla değil tabii ki, F.M. İkinci takma adıyla.

Benim burada değinmek istediğim Kemal Tahir'in seçtiği bu takma isim. Edebiyatta pek çok yazar çeşitli nedenlerle takma isimler kullanmışlardır. Acemilik, siyasi koşullar nedeniyle saklanmak isteme, yasaklı olma ve bunu gibi daha pek çok sebep. Şüphesiz yazarlar bu takma adlarını mutlaka bir şeyden esinlenerek oluşturuyorlardı. Kemal Tahir de bunun dışında değildir. Erol Üyepazarcı'nın dediğine göre Kemal Tahir de F.M. İkinci takma ismini Mickey Spillance'nin gerçek isminden esinlenerek oluşturmuştur.

Mickey Spillance'nin gerçek adı Frank Morrison Spillance'dir. Kemal Tahir Frank'ın 'f'sini ve Morrison'un 'm' sini alıyor ve Spillance birinciye ben de ikimciyim diyerek F.M İkinci takma adını oluşturuyor.

Mickey Spillane polisiye yazmayı bıraktıktan sonra da bizzat kolları sıvayıp kendisi Mayk Hammer romanları yazmaya koyuluyor. Bunlar; Ecel Saati, Kara Nara, Derini Yüzeceğim ve Kıran Kırana'dır. İşte giriş cümlesi olarak aldığım "Ulan New York şehri, ulan temeline tükürdüğüm." cümlesi bu romanlardan biri olan Derini Yüzeceğim'den bir cümle. Üstelik bu cümle komik denebilecek tek cümle de değildir romandaki. "Ayaklarını öpeyim Mayk, bana acı!, Allah senin canını alsın., ... hangi türküyü çığıracaksa bir an evvel çığırsa da gitsek..., Allah senden razı olsun Mayk." minvalinde okuyanı gülümseten daha bir sürü cümle. Yıllarca cezaevinde kalan yazarın sokak jargonuna hâkim olduğunu bu cümleler açık şekilde göz önüne seriyor. Üstelik Kemal Tahir kahramanı May Hammer'i yer yer bir mahalle kabadayısı tarzında konuştuğu bu romanları, hiç gitmediği New York'un bir haritası yardımıyla yazarak gayet gerçekçi ayrıntılara yer verip gerçekçi mekanlar kurgulamıştır.

F.M. İkinci demişken, Türk okuru yaklaşık otuz yıl sonra 1990 yılında buna çok benzer bir isimle tekrar karşılaşacaktır. Orhan Pamuk'un Kara Kitap'ında. Orhan Pamuk, Kara Kitap'ta pek çok takma isim kullanmıştır. Biron Paşa, İbni Zerhane, Doktor Ferit Kemal bunlardan bazılarıdır. Galip'in, insan yüzündeki harflerin esrarını öğrenmesini sağlayan esrar-ı Huruf ve Esrarın Kaybı isimli kitabın yazarının adı da yine Pamuk'un kullandığı başka bir takma isimdir. Kemal Tahir'in F.M. İkinci takma isminden esinlenerek oluşturduğu F.M. Üçüncü.

Başka bir yazıda da F.M. Üçüncü ismi hakkında yazmak dileğiyle...

Google> Ceset Torbası. Tık.

Turuncu Deri Ceset Torbası

Bugüne Özel %10 İndirim. 29,90 TL Yerine 26,91 TL

HEMEN AL!

Özellikleri:

En: 30cm Boy:70cm Derinlik: 25cm

2 adet tutma kulpu mevcuttur.

Sıvı geçirmez özelliktedir.

Tabanda çift taraflı 2 adet cırt bantı mevcuttur.

Üzerinde isimlik yeri mevcuttur.

Sipariş Onaylandı.

Mehmet akır

Sosyolojik Bağlamda Suç

Her yanı beton yığınlarıyla dolu ışıl ışıl, rengârenk bir şehir... şehrin kuşatması altında nereye yetişmek istedikleri belli olmayan, birbirine yabancı, yan yana yürüyen ruhsuz ve renksiz binlerce insan... Mavi gökyüzünü kızıla boyayan bir akşamüstü... Atılan adımlar, teker teker yanan sokak lambaları, bir bir yere düşen sararmış yapraklar... Ciğerlere çekilen nefesler, şantiye gürültüleri, korna sesleri, trafik lambaları... Her köşesinde ayrı bir tuzak kurulu, avını bekleyen sokaklar... Koşarcasına atılan adımlar sonucu yorgun ayaklar... şehrin gürültüsü ve kızılığı içinde kalbinin atış seslerini duyan bir çift kulak... Benliğine ve yaşadığı dünyaya yabancı terli bir vücut... Beş on adımda bir ardında bıraktığı yollara, geçmişine bakar gibi telaşla, pişmanlıkla, kızgınlıkla ve sorgulayan gözlerle kaçamak bakışlar fırlatan bir çift pencere...

Sanki o anda yürümeyi bıraksa, olduğu yerde dursa ve ardına dönüp baksa bir daha yürüyemeyecek, oraya kök salıp kalacak. Olağan bir kaçış değildi onun ki. Geçmişinden, eylemlerinden, hatıralarından kaçış... İnsanlardan, vicdanından, düşüncelerinden ve belki de kendinden kaçış...

Nasırlaşmış ve kirli ellerini koyduğu yerde durup durmadığını kontrol edencesine pantolonunun cebine soktu. Cebinden çıkardığı cüzdanı kurcalamaya başladı. İçinde muhtelif bankalara ait kartlar ile birlikte bir miktar da para vardı. Az önce kılık kıyafetinden ve son model arabasından oldukça zengin biri olduğu anlaşılan bir beyefendinin yolunu kesmiş ve cüzdanını istemişti. Bu cüzdan biraz önce zengin beyefendinin cebinde iken şimdi kendi ellerindeydi. Görünürde cüzdan el değiştirmiş, kendisine geçmişti. Değişen tek şey buydu. Beyefendi nasıl olsa zengindi. Bu cüzdanın içindeki paralara ihtiyacı yoktu. Güzel bir arabası, boyalı ayakkabıları, fiyakalı bir takımı, başını sokacağı bir evi vardı. Oysa kendisinin neyi vardı? Şu dünyada bu yaşına dek gün yüzü görememiş, sıcak bir yuvaya sahip olamamış, güzel kıyafetler giyememişti. Karnı çoğu zaman aç gezerdi. Bu parayı sonuna kadar hak ediyordu. Peki bu beyefendi ne yapıyordu? Nerede, nasıl ve kimin için çalışıyordu? Kazandığı parayı hak etmiş miydi mesela? İnsanlara hiç yardım etmiş miydi? Nasıl bir ailede dünyaya gelmişti? İsteddiği şeyleri kolayca elde edebilmiş, hayatın merdivenlerini yorulmadan çıkabilmiş miydi?

Bunları bilemezdi ancak, öyle görünüyordu. İnsanlar beyefendiyi görünce toparlanıyor, kendisine çeki düzen veriyor ve ona saygı gösteriyordu. Oysa aynı insanlar kendisine bakınca iğreniyor, bakışlarını çeviriyor ve onu görmezden geliyordu. Sokaktaki bir köpeği dahi okşayıp yemek verenler niçin kendisini yok sayıyordu? Ellerin diğerlerinden daha kirli olması mıydı bütün mesele? Yoksa elbiselerinin paçavra olması mı? Her şey görünürden mi ibaretti? Ya görünmeyen pisliklere ne demeliydi? Biliyordu ki; dünya zalimdi. Eşitlik denen bir şeyin hiç var olmadığını, asırlar boyunca türlü adlar altında isim değiştirdiğinin ve pazarlandığının bilincindeydi. İnsanlar kötüydü. Kendi elindekini bitirmeden başkasının elindekine göz dikiyordu. Kimsenin birbirini dinlemeye vakti yoktu. Kendinin derdi bir başkasının umurunda bile değildi. Yapacak başka bir şeyi, bir çaresi yoktu. Bir şekilde sancılı bir doğumla içine doğmuş bulunduğu bu hayat, gözlerini açtığı ilk andan itibaren onu esaret altına almış ve yaşamaya mahkûm etmişti.

Doğduğu andan itibaren asla özgür değildi ve bundan sonra da istese de öyle ya da böyle bir sebeple asla özgür olmayacaktı. Ailesi, okulu, arkadaşları, çevresi, yaşadığı şu toplum onu görünmez zincirlerle esir etmişti. Düşünceleri, vicdanı, bir gün gerçekleşeceklerine ihtimal dahi vermediği hayalleri onu esaret altında tutuyordu. Şimdiye dek yürüdüğü yollar, kurduğu arkadaşlıklar, yaşadığı çevre onu bugün, bu beton yığınları arasında, bu şekilde yürümeye mahkûm etmişti. Çaldığı paraların tek suçlusu o değildi. Bütün bir toplum, tek tek her bir birey bu suçun failiydi. Koşar adımlarla, terli vücuduyla ve telaş içinde yürürken bunları düşünüyor, o esnada karşı koyamadığı bu düşüncelerin esaretini ve düşüncelerine mahkûmiyetini iliklerine kadar hissediyordu. Ancak bir şey daha hissediyordu ki; bu hissi, gökten vücudunu parçalarcasına yağın bir yağmurun dahi temizleyebileceğini sanmıyordu: Kirli olmuş hissediyordu.

“Keşke” dedi. “Keşke... Öyle bir yağmur olsa da yağsa sağanak halinde şu şehrin üzerine... Kirli vicdanımı temizlese önce. Pislige bulanmış bakışları, kirli düşünceleri, kararan kalpleri, asıl temizlenmesi gereken yerleri temizleyebilse.”

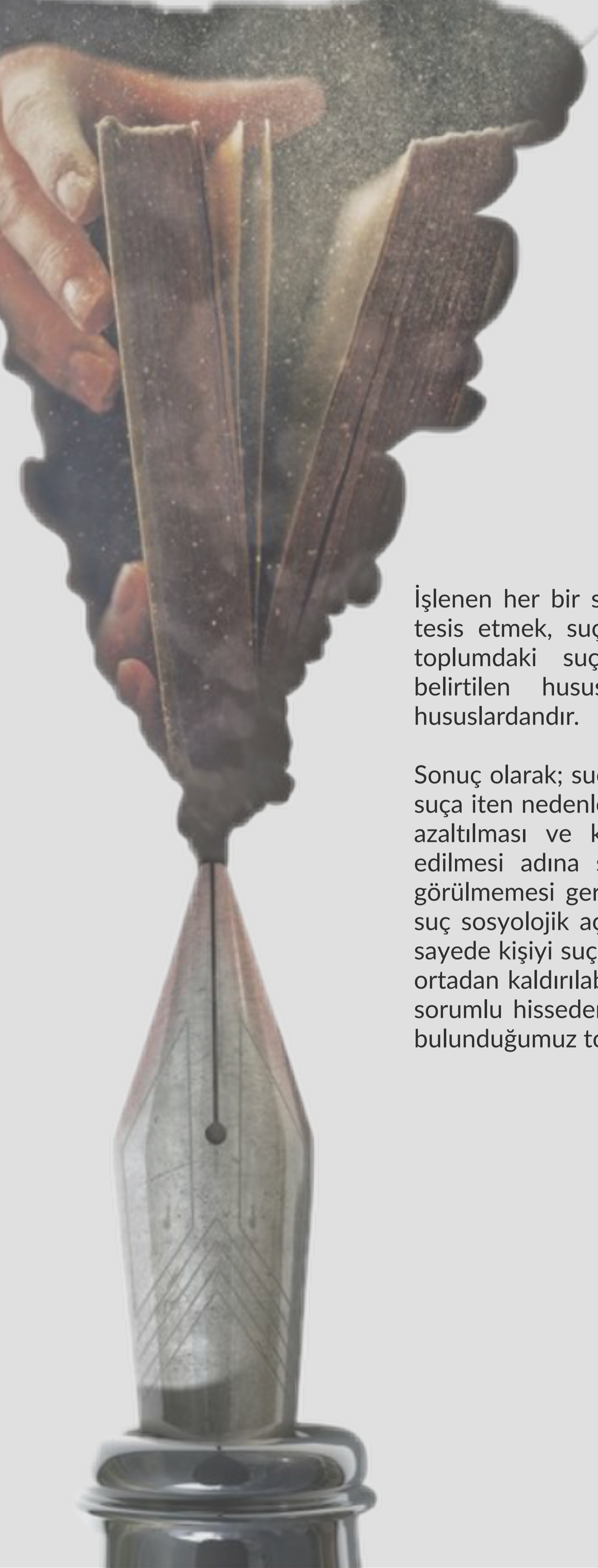
Elinde tuttuğu paralar yoksul ama temiz ruhunu kirletmiş, onu vicdanına mahkûm etmişti. Paralara nefretle baktı. Bu esnada gözlerinden yaşlar boşalmaya başladı. Elinde tuttuğu paraları kızgın bir maşa tutuyormuş ve elini yakıyormuşçasına can havliyle bir köşeye fırlattı. Adımlarını yavaşlattı. Derin bir iç çekti. Sokağın köşesini döndü ve uzaklaştı.

Her birimiz iflah olmayan azılı suçlularız. Doğumla birlikte belli bir çevrede yaşamaya mahkûm olarak dünyaya geliriz. Özgür olduğumuzu zannederiz. Oysa bunun bir illüzyon olduğunun, hayatımızın her safhasında bir şeylerin esareti altında ve o şeylere görünmez zincirlerle bağlı olduğumuzun farkına dahi varmayız. Sürekli bir koşturmaca içinde, zaman zaman mutlu, zaman zaman da kederli oluruz. Her bir ferdin şu an içinde bulunduğu durumda olması asla alelade bir rastlantı değildir. Her bir birey içinde bulunduğu toplumun, ailesinin, arkadaşlarının ve yaşadığı çağın geleneksel düşüncelerinin esiri olmaya mahkûmdur. Bu mahkûmiyet içte ve dışta olmak üzere iki türdür. Düşünce, vicdan, gurur ve bir bütün olarak benlik insanın içerdeki mahkûmiyetidir. Bu esaretin görünmez zincirleri öyle sağlamdır ki; dışardaki mahkûmiyetten bin kat daha güçlüdür ve kolay kolay koparılamaz. Aile, okul, arkadaş, yaşanılan zaman dilimi ve bir bütün halinde toplum ise insanın dışardaki mahkûmiyetidir. İçerdeki mahkûmiyete kıyasla dışardaki mahkûmiyetin zincirleri zor da olsa kırılabilir nispettedir. Her ne olursa olsun hayatın kendisi başlı başına bir mahkûmiyet, her insan da etrafı türlü görünmez zincirlerle çevrili azılı bir faildir.

Arthur Schopenhauer “Hayatın Anlamı” adlı eserinde; “Eğer hayatınız boyunca size kılavuzluk edecek ve hiç yoldan sapmaksızın hayatı her zaman doğru ışık içinde görmeyi sağlayacak güvenilir bir pusula olsun istiyorsanız kendinizi bu dünyayı bir mahkûmiyet ve infaz yeri, dolayısıyla bir ceza sömürgesi olarak, deyiş yerindeyse, nitekimen eski filozoflar tarafından da kullanıldığı üzere bir hapisane olarak görmeye alıştırmaktan daha uygun bir şey yoktur.” diyerek hayatın başlı başına bir mahkûmiyet olduğunu ifade etmiştir. (Toplu Eserleri 1- Yason Yayıncılık)

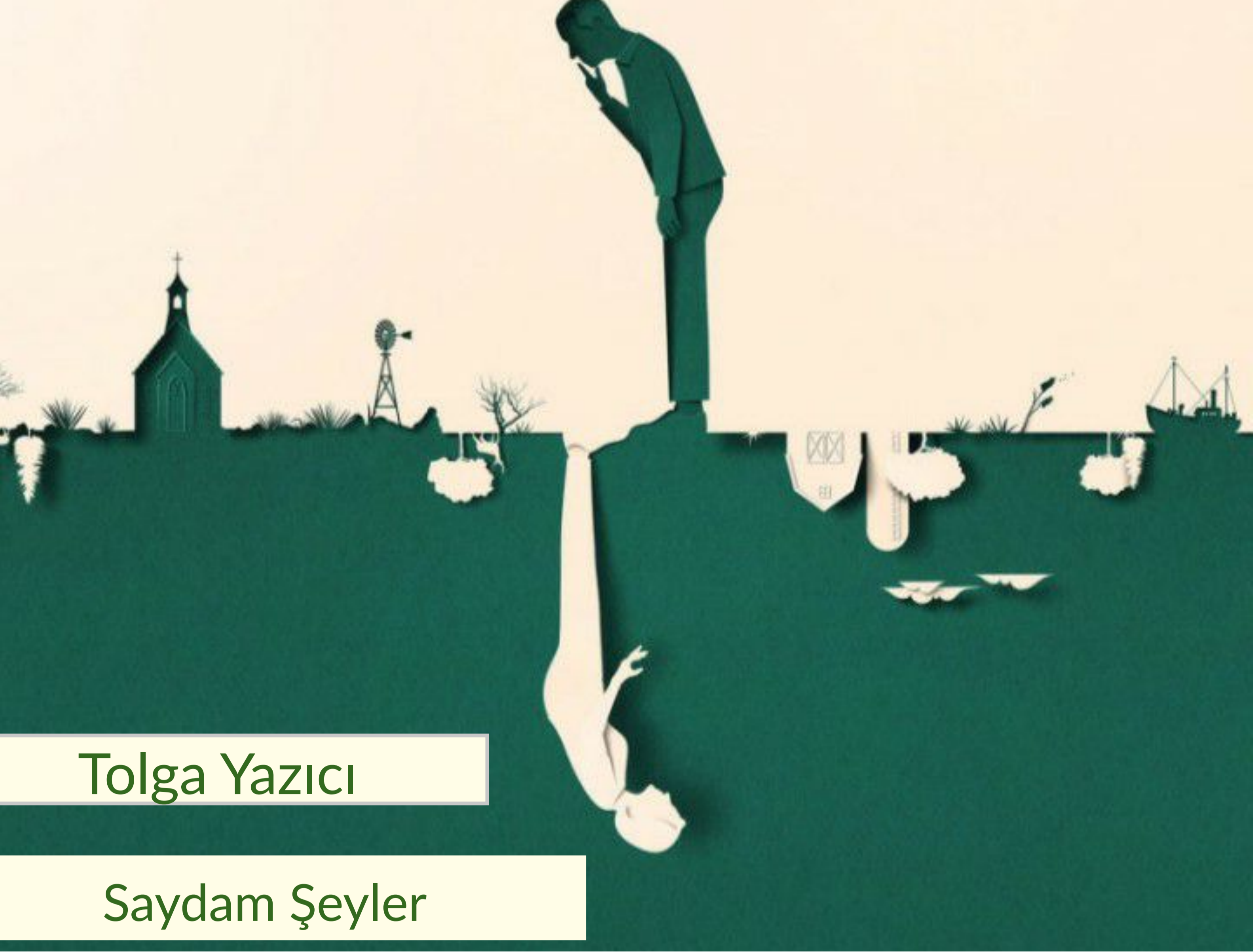
Kimisi dizginleyemediği yemek hırsının esiri ve midesinin mahkûmudur. Kimi gem vuramadığı düşüncelerinin esareti altında inim inim inlemektedir. Kimisi yaşadığı çağdan nefret eder de bu çağa mahkûmdur. Âşık sevgisinin esiri, kindar nefretinin esiridir. Kimisi sahip olduğu eşyanın esiri, kimisi de hükmünün geçmediği zamanın mahkûmudur. Kimi aydınlık zihni ve karanlık kalbinin mahkûmu, kimisi de namusları kirleten gizli şehvetinin esiridir. Her ne olursa olsun her birimiz tek başına kendi işlediğimiz suçların asli faili, bir diğerinin işlediği suçun ise iştirakçisiyiz.

Buraya kadar anlattıklarımızın asıl amacını izah etmek adına özetle şu hususlara değinmek gerekmektedir: Günümüze kadar yapılan araştırmalar suçun salt hukuki bir olgu olmadığını, sosyolojik, biyolojik ve psikolojik açıdan birçok yönünün bulunduğunu ortaya koymuştur. “Gerçekten suç hukuki bir olay olduğu kadar sosyolojik ve kriminolojik bir olaydır.” (Suçun Unsurları- Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları- Prof. Dr. Uğur Alacakaptan) “Genel anlamda suç, sosyolojik bakış açısına göre sosyal ortamın bir ürünüdür.” (Sosyo-Kültürel Yapı ve Suç Olgusu Arasındaki İlişki: Malatya İli Örneği, Arzu YILDIRIM, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi) “Kısaca sosyolojik bakış açısında hasta olan toplumdur.” (İçli, 2004:77) Bu anlamda yaşanılan toplum içinde her bir birey meydana gelen suçlar sebebiyle bir anlamda sorumluluk sahibidir. Bu bakış açısından hareketle toplumda işlenen suçların tek faileri bizzat eylemi gerçekleştiren şahıslar olarak görülmemeli, suç işleyenlerin işlediği fiili meydana getirene kadar ki hayatları psikolojik ve toplumsal açıdan iyi irdelenmeli ve bu sayede şahsı suçta iten nedenler saptanmalıdır. Sosyolojik bir olgu da olan suçun en aza indirgenmesi adına toplumda meydana gelen her bir suçtan şahıs olarak toplumu oluşturan bireylerin de sorumlu olduğu kabul edilmelidir. Suç ile mücadele etmek adına bu hususların göz ardı edilmesi halinde toplum suç üretmeye devam edecek, suç işleyenler yargı mekanizması aracılığıyla cezalandırılısa dâhi suç, üremeye devam edecektir. Cezaevinden çıkan birçok mahkûmun hayatlarının sonraki zaman dilimlerinde ıslah olmayarak suç işlemeye devam etmeleri suçların önlenemediğini, şahsa salt ceza vermek ile bozulan kamu düzeninin tam manasıyla eski haline getirilemediğini, bu anlamda yargılamaların yalnızca suçlunun cezalandırılmasına hizmet eden ceza verme mekanizmasından ibaret kaldığını gözler önüne sermektedir.

İşlenen her bir suç ile bozulan kamu düzenini yeniden tesis etmek, suç işleyeni ıslah etmek ve bu vesileyle toplumdaki suç oranını azaltmak adına yukarıda belirtilen hususlar etraflıca araştırılması gerekli hususlardandır.

Sonuç olarak; suçun çok boyutlu bir kavram olduğu, faili suça iten nedenlerin çeşitlilik gösterdiği, suç oranlarının azaltılması ve kamu düzeninin tam manasıyla tesis edilmesi adına suçun salt hukuki bir kavram olarak görülmemesi gerektiği akıllardan çıkarılmamalı, her bir suç sosyolojik açıdan titizlikle incelenmelidir. Ancak bu sayede kişiyi suça iten nedenler saptanarak bu nedenler ortadan kaldırılabilir, işlenen her suçtan kendisini de sorumlu hisseden bireylerin çabaları ile zamanla içinde bulunduğumuz toplumdaki suç sayıları azalacaktır.

Tolga Yazıcı

Saydam Şeyler

Yürüyen merdivenler ve yürüyen merdivenlerde de yürüyenler. Asansör kapısı sessizliği, huysuz çocuklar mırıltısı, karnı aç olanlar ve gözleriyle restoran aşındıranlar. Elllerinden taşan içi pahalı “şey”leri kamufle edenler ve içini doldurabileceği birçok “şeyi” aramaya geçen milenyum sömürücüleri.

Aylardan mayıs ve hava yirmi yedi derece olmasa belki dikkat çekmezdi üzerindeki krem rengi trençkot. Sağ yan cebinden alıp keyifle yediği ve sol iç cebine arta kalanlarını ufaladığı kuruyemiş de bunun sebebi olabilir. Aldırış etmedi bunlara emekli Başkomiser Tuğrul Sivri. Uzaktan bakanlar onun bu huzursuz hâlini geçmişine veya şimdiki zamana gelerek bu sıcakta giydiği kalın şeye verebilirdi. Ama değildi. Kuruyemişi Veysel’e sinirlenmişti. Hepsi mi acı olur bunların be adam, peh!

Yürüyen merdivenlerden bile hızlı geçiş yapanları görünce şaşırırdı. Hayata karşı insanların bütün saflığıyla koyduğu bu zamana öfkesine anlam veremedi. Bulunduğu basamağın en sağına yanaşmış ufak ufak bir üst kata çıkarken kafasında alması gereken şeyleri son bir kere daha tarttı. İkinci sefer girmek bir yük sayılacaktı. Kuruyemiş kırıntılılarıyla dolu eli mağazadan çıkarken poşet doluydu. Söylendi. Giden paraya mı yoksa eski kıyafetlerin yenilenmesi dayatmasına mı bilemedi. Bir hayali, dedi Tuğrul Sivri, bir hayali satın alıyoruz; “diğerleri” gibi olabilme aslında satın alma denen şu zimbirtı, diye düşündü. Bu sefer yürüyen merdiveni değil de mağazanın hemen yanındaki yangın merdiveninden aşağıya inmeye başladı. Kat yarısına ulaşmış, diğer yarıyı dönüyorken gençten iki kişiyle çarpıştı. Biri özür dileyip diğer omzundan hafif sıyrılan trençkotunu düzeltmeye çalıştı. İçinde iki adet şortun olduğu poşeti kendisi yerden kaldırdı. Söylenmedi ama.

Gelmişken sigara kahve ikilemi fena olmaz diye düşündü. Bu büyük AVM'lerin, insanlığı kolaylığa teslim eden mağaza topluluğunun işe yaradığı tek şey buydu herhalde. Aradığı yeri bulması zor olmadı. Kapalı yerde oturma fikrini tek celsedeeledi. Büyük fincanda bir türk kahvesi rica etti. Geri dönüş olarak söylenen ücrete kafa selamıyla karşılık verdi. Kahvesi geldiğinde iki sigara çoktan sönmüştü. Kahvenin tadı geç gelmesinin önüne geçti, bir yudum suyla da yumuşattı. Gelen lokumu görmezden geldi. Midesi. Yine yukarı yukarı yolluyordu asitleri. Sabah yediği simide söylendi. Bir sade soda söylemek için garsona seslenmek üzereyken anons geldi. Arabasını yeni sattığı için kulak arkasından dinledi. Değerli müşterilerimiz, diyordu bir kadın sesi. Beş-altı yaşlarında sarı saçlı, beyaz tek bir elbise giyen kız çocuğu kaybolmuştur. Görenlerin danışmaya bildirmesi rica olunur. Etrafta kendisine doğru doğrultulan milyon tane gözün ağırlığını hissetti birden. Kalan suyunun tamamını içti. Bağırды Tuğrul Sivri, sesini olabildiğince kalınlaştırmaya çalıştı. Zaten yeterince tok olan sesi koca bir boğanın haykırması gibi yankılandı. Nurten, dedi Tuğrul Sivri, Nurten, Şule bu, Şule. Ensesindeki gözler bu sefer daha gerçekçiydi, sesin geldiği yöne doğru gelmişlerdi. Terastan içeriye, oradan da AVM'nin orta yerine doğru gitti. İçtiği kahvenin parasını onunla birlikte bir telaş gelen kahve siparişi verdiği çocuğun eline tutuşturdu. Kolunu tuttu. Nurten'i bulmam lazım, Şule'yi birlikte aramalıyız; tek başına yapamaz, panik atağı var onun.

Kararsız ve anlamsız birkaç bakıştan ve toplanan cümlelerin dışarıya doğru salmasıyla genç de telaşlanmıştı. Senin çocuk mu ağabey, Nurten kim ben tanımıyorum, nasıl bulabilirim, tarif et.

Vakit yok, dedi Tuğrul Sivri. Diğer birimlere anons geçtiğini düşündüğü telsiz telefonuydu. Söylediği sözlerin ucunda biri yoktu, kırk beş yirmi bir duymuyordu eski Başkomiserlerini. Güvenlik görevlisi olduğunu düşündüğü birinin kolundan sert bir şekilde tutup bir sorgu edasıyla sorular sormaya başladı. Maktul dedi önce kayıp kız için. Eski, izi çıkmayan alışkanlıklar. Düzeltti, Şule, benim kızım o, nerede, Nurten... kolundan biri tuttu, dönüp gördüğü kişiye de aynısını dedi. Bozkır, Şule'yi kaçırdılar, çabuk çağır ekibi. Ah amirim, dedi Bozkır, ah. Tamam, bulacağız, onları da bulacağız ama bu Şule değil amirim, panik yapma, nereye gider ki bu çocuk. Göz bebeğindeki saydamlık sanki birden yok olmuştu Tuğrul Sivri'nin. Birden kendine gelir gibi oldu. Bozkır.. Fehmi, sen misin? Benim amirim, dedi Fehmi Bozkır. Tekrardan güvenlik görevlisine döndü. Baktınız mı kameralara? Bakılıyor karşılığı geldi sakince. Geri dönüş Fehmi Bozkır'ın rozeti göstermesinden sonra daha emrivaki oldu. Şimdi cevap geliyor komiserim.

Çocuğun annesi günlerce güneş altında kalmış gibi kızarmıştı. Sakin olun, dedi Tuğrul Sivri. Peşine kızın fotoğrafı geldi. Bozkır'ın eski amirinin suratına bu kadar hüznü bakıyor olmasının sebebi kayıp kızın Şule'ye olan benzerliğiydi. Nerede sorusu gelmeden annesi ağlamaktan sonsuzluğa uzanan bir hıçkırıkla nefesini son bir toplayarak cevap verdi. Kitap, dedi, kitap almak için girdim, bir oyuncak gördü elimi bıraktı, bir daha göremedim. Güvenlik görevlisi, rozet sebebiyle daha yetkili olduğu düşündüğü Bozkır'a elindeki telefonla bir şey gösterdi. Peşine annesine. Anne ağlamayı arttırdığı an iyice kendine geldi Tuğrul Sivri. Geçmiş zamandan şimdiki zamana çok şiddetli bir geçiş yapmıştı. Tanıyor musunuz bunları? dedi güvenlik görevlisi. Bozkır kendisine doğru adım atan amirine seslendi; iki gençle birlikte sakince yürüyorlar, kaçırılma gibi de değil.

Tuğrul Sivri görüntülere bakma gereksinimi duymadan hızlıca koşmaya başladı. Yangın çıkışı, yangın çıkışı, diye seslendi arkasındakilere. Güvenlik görevlisi elindeki telsize bir şeyler söyledi. Fehmi Bozkır bir eliyle düşmesin diye silahının kabzasını tutarak amirine yetişmeye çalıştı. İnsanlar, dedi Tuğrul Sivri, şu merette niye hızla hareket ediyormuş şimdi anladım. Yürüyen merdivenden indiği sürenin çabukluğu konum olarak kafasını karıştırdı. Her şey çok kısa süre içerisinde gözünde canlandı. AVM'ye girişi, yukarı çıktığı merdiven, kıyafetlerini aldığı mağaza ve yanındaki yangın çıkışı merdivenleri. Burada çarpışmıştı iki kişiyle. Yüzlerini bütün detaylarıyla gözünde canlandırmaya çalıştı. Tuğrul Sivri'nin laneti belki bu sefer işine yarayacaktı; hiçbir şeyi unutmamak.

Yüzlerini canlandırdığı kişileri seçebilmek için indiği katın yüksek bir yerine geçip ortalığı gözetledi. Kapısında 'personel harici giremez' diye belirtilen yere bakmış olabilecekleri fikrini unutmak adına sol cebindeki leblebi çöplerinin oraya ufaladı. Bir çocuk, dedi, kendisini güvende hissetmediği zaman nereye gider? Şule benim kahramanım sensin, derdi. Doğrudan kitapçının olduğu kata doğru, tam ters yönüne doğru ilerledi. Tuvaletlerin olduğu kısma varmıştı. İleride, duvarın köşesinde bir çift ayak gördü bozuk para atılarak insanların boyunu ve kilosunu ölçen aletin arkasından. İki küçük ayak. Hareketsiz bedene doğru yaklaştığında bir cümle duydu:

"Biliyor musun, insan üzgün olunca günbatımının tadına daha iyi varıyor..."

Kendisine çarpan gençleri hemen tanıdı. Yüzü hayatının kısa bir özeti gibi öfke ve kuşku doluydu. Önünde duran duvarın köşesinde dört kişiydiler. Gençlerden çilli olanı ayağa kalktı. On beş- on altı yaşlarında olmalıydı. Okuduğu kitabın arasına parmağını yerleştirdi. Dedim size, dedi çilli çocuk, babası gelip kızacak diye. O benim babam değil ki, dedi, küçük kız. Yanındaki onunla aynı yaş olduğu belli olan sınıf arkadaşına teşekkür etti. En güzel onun ağabeyi okuyormuş bu kitabı. Kayıp kızın annesi Bozkır'la büyük bir çılgılık eşliğinde geldi. Önce yakalamak, sonra sorguydu bizim meslekte. Annesi de önce kavuşup sonra sorguladı. Yanındaki çilli çocuğu tanıyor olsa gerekti, yanağını sıktı. Diğer mavi gözlü olan çocukta ses yoktu. Aklımızı çıkardın Şule, dedi, aklımızı, dedi annesi kızına. Fehmi Bozkır, sonradan gelen güvenlik görevlisi, kim gelirse gelsin fark etmeyecekti. Dünyanın önüne perde çeken gözündeki saydamlık emekli Başkomiser Tuğrul Sivri'nin gözüne yine oturdu. Ne mavi çocuğun kitap mağazasından "Küçük Prens" adlı kitabı çalıp, hızla koşup kardeşlerine okuma fikri gülümsetti, ne de küçük Şule'nin "ama bu sefer anladım" diye şirinlik yapması. Koca bir çatışmadan tek başına yaralı kurtulmuş, yıpranmış, hırpalanmış bir asker gibi nefes nefeseydi Tuğrul Sivri. Duvara yaslandı yanına eski meslektaşı gelirken.

Papatyaları ne de çok sever, iyi ettik be Bozkır, dedi Emekli Başkomiser. Üzerindeki trençkotunu çıkarmış, beyaz gömlek giymişti. Kravat takmayı hiç sevmedi, düğününde bile takmamıştı. Üzerinde buldukları zamanın yirmi dört ay öncesine ait bir tarih yazan beyaz mermerin hemen köşesine koydu çiçekleri Bozkır. Sulama işini bıraktığı eski amiri için bir sigara yaktı. İki sert nefes çekip Tuğrul Sivri'nin dudağına yerleştirdi. İki parmağının arasına yerleştirmeden peş peşe nefesler aldı. Duman, göz bebeğindeki saydamlıktan çekinmiş olsa gerek hiç yaşartmadı. Sadece tek bir sefer gitti o saydamlık her şeyin farkında olmanın bulantısıyla. Bulacağım, dedi kızımızı, bulacağım...

Banu Akeoğlu

Yazgı

Karanlık...

Ayak sesleri yakınlaşıyor, duruyor; ama sonra hızlı hızlı uzaklaşıyor. Hiç koku alamıyorum. Fakat dilimde bir kan tadı var. Vücudum geceye teslim. Birçok şey geçiyor aklımdan. Çocukluğum, sevdiklerim ve hayallerim. Hepsi teker teker silinip gidiyor. Aklımda kalan tek bir soru: "Beni kim öldürdü?"

Gökhan henüz altı aylıkken çocuk esirgeme kurumundan, Adana'da yaşayan bir koruyucu aileye verildi. Çok mutlu ve huzurlu bir hayatı oldu. Üniversiteyi kazandığı yıl evde bir bayram havası. Hazırlıklar, heyecanlar ve yolculuk...Beş yılını geçirip eczacı olarak döneceği Ankara'ya ilk adımını attığında, otobüse geri binip Adana'ya dönesi gelmişti. Bu ne soğuktu? Alışık değildi, daha önce kendisine hiç eldiven almamıştı mesela ya da bere... Adanalıydı o. Kanı hızlı akardı. Üşümezdi. Tabii bu Ankara'ya ayak basana kadardı. Beş senesini donarak ve soğuklara lanet ederek geçirdi. Memleketine her dönüşünde evde ziyafet varmış gibi sofralar hazırlanırdı. Dolmalar, yaprak sarmaları, kebab, ciğer...Dönerken de birkaç ay yetecek erzak kolileri... Annesi çok seviyordu onu, hangi anne çocuğunu sevmezdi ki? Hele ki başarısız geçen ve yıllarca süren çocuk denemelerinden sonra. Babası da iyi bir adamdı. Huysuzdu sadece, biraz fazla içer, içince de çok konuşur, konuşunca sinirlenir, sinirlenince de akşamı zehir ederdi çevresine. Bu hep böyle sürüp gitti.

Okul bitince bir eczane açtı hemen. Annesinin adını koydu eczanesine: "Gül Eczanesi" belki vefa borcunu böyle ödemeyi umdu.

Ortaokulda kendisi ile dalga geçen çocuklardan öğrenmişti evlatlık olduğunu. Kabullenmesi zor oldu ama ailede gördüğü sevgi bunu hiç hatırlamak istemediği bir bilgi olarak hasır altına gömdü zihninde. Otuzuna gelince nedense biyolojik ailesini arama merakına düştü. Çok araştırdı, bazı şehirlere gitti geldi ama eli hep boş döndü. Yazdığı dilekçe ve başvurulardan bir netice alamayınca vazgeçmeye karar verdi. İşin ucunu tam bırakıyordu ki eve kargo ile gelen bir mektup her şeyi bir anda değiştirdi. Babasından geliyordu mektup. Çok pişmandı, önceden cesaret edememişti ama gerçek ailesini aradığını duyunca yazmak istemişti. Fakat sadece mektup gönderebilirdi, kendisi gelemezdi çünkü hastaydı. Bir adres vermişti, oraya gelmesini istiyordu. Babası Hatay'daydı. Fakat bir ricası vardı. Lütfen bu ziyaretini gizli tutsundu ve tek gelsindi. Ona her şeyi gelince anlatacaktı.

Gökhan, mektubu kendi anne ve babasına gösterince evde küçük çaplı bir kıyamet koptu. Allah bilir kimdi? Doğru olduğunu nereden biliyordu, tek gidemezdi, asla izin vermezlerdi. Böyle bir tepki hiç beklemiyordu, ne yapabilirdi ki adam ona. Konuyu sessizce kapattı, düşünceğini söyledi. Fakat düşünmeye ihtiyacı yoktu.

Gelen kargoda yazan adrese, dört gün sonra yanında olacağını belirten bir mektup yazıp geri gönderdi. Nöbeti vardı, onu atlatıp öyle gitmek istiyordu. Şimdi, duyacaklarını sindirmek için o güne kendini zihinsel olarak hazırlaması gerekiyordu. Eczaneyi kapattıktan sonra en yakın arkadaşı Alper'i aradı. Her zaman gittikleri yere, Küçüksaat'e gidip oturdular. Bir çırpıda anlattı olanı biteni. İki arkadaş eski günlere ve bilinmeyen geleceğe kaldırdı kadehlerini.

Gökhan eve gelip başını yastığa koyduğunda eski günlerini düşündü, güzel anılarını, çocukluğunu... Kalbini kemiren o merak duygusunu anımsadı. Gerçek annesi ve babası kimdi? Kardeşleri var mıydı? Bunları düşünürken duyduğu saniyelik mide krampları yıllarca içini kemirdi. Artık gerçeğe çok yaklaştı. Çok az kalmıştı.

Günler hızlıca geçip gitmişti, ertesi sabah erkenden yola çıkacaktı. Annesi ile babasına söylememişti. Yağmurlu bir güne uyanmıştı. Eczaneye giderken kahve almak için bir kafeye girdi, bir sütlü kahve istedi. "Üzerine ne yazalım?" dediler. "Gökhan" dedi. İçinden ise: "Yani şimdilik Gökhan"

Kahvesini alıp çıkarken gerçek ismini ve gerçek annesinin kendisine isim koyacak fırsatı olup olmadığını düşündü. Otuz yıldır yaşanmış bir hayat, paralelinde başka bir hayatı daha hazırlıyordu kendisine. Gerçek kimliğinin ait olduğu, hiç bilmediği bir hayat. Tüm bunları düşünürken eczaneye çok yaklaştı fakat karşıdan gelen kara yağız bir delikanlı ile öyle bir çarpıştı ki, elindeki kahve düşüp yere döküldü. Adama dönüp bir şey demeye fırsat bile bulamadı çünkü adam yarım bir pardon deyip hızlıca uzaklaştı. Çok sinirlenmişti, kaba ve saygısız insanlardan nefret ederdi. Yere düşen bardağı alıp çöpe attı ve eczaneye daha hızlı ve sinirli adımlarla yürüdü.

Akşam üstü olduğunda Alper aradı. "Yarın sabah gidiyorsun ha? Şimdi sen gerginsindir, gel seni akşam bir yere götürüyüm, bir şeyler içelim." dedi. Ne yalan söylesin buna ihtiyacı vardı. Gergin, merak içinde ve heyecanlıydı. Bu işi anne ve babasından gizli yapacağı için de bir miktar huzursuzdu.

Sekize doğru oturdular o güzelim göl manzaralı masaya. Sadece yıldızların ve dolunayın ışığı, bir de karşı kıyının göle vuran ışıkları vardı gecelerini aydınlatan. Çok güzel bir mekandı. Şehirden biraz uzak, sakin ve huzurlu. İki arkadaş saatlerce sohbet edip eğlendiler. İkisi birbirine yetiyor ve artıyordu. Çok iyi anlaşıyor ve birlikte çok eğleniyorlardı. Artık kalkma vakti gelmişti. Gökhan, yürümek istediği için arabasını biraz uzağa park etmişti. Alper, Gökhan'a sıkıca sarılıp şans diledi.

İşin bitince beni muhakkak ara.

Tamam hadi işine bak sen, beni merak etme.

Alper arabasına binip gittikten sonra Gökhan bir sigara yakıp yürümeye başladı. Artık yarına hazırdı. Ne olacaksa olsun diye düşünürken arkasında bir ayak sesi hissetti, Alper mi acaba diye düşünüp arkasını tam dönecekken kuvvetli bir el çenesinden tuttu. Kurtulmaya çalışırken, boğazında bir yanma ve anında bir soğukluk hissetti. Dizlerinin üstüne düşüverdi ansızın. Elini boğazına götürdü, kandı bu! Yere düştüğünü hissetti, kalkmaya çalıştı ama nafile. O kadar güçsüzdü ki, kalkamıyordu, birkaç ayak sesi duydu. Fakat saniyeler sonra sesler kesildi. Artık hiçbir şey hissetmiyordu...

Gökhan'ın cansız bedeni oradan geçen bir araç sürücüsü tarafından bulundu, polise ve ambulansa haber verdi ama Gökhan çoktan vefat etmişti. Polis kamera görüntülerinden tespit edilen, katil zanlısını birkaç saat içerisinde Adana Hatay otobanındaki çevirmede yakaladı.

Katil, sorgusunda her şeyi itiraf etti: "Hatay'dan gelmişti Gökhan'ı öldürmeye. Tüm gün onu takip etmişti, hatta sabah iyice yakından görüp gözlerinin içine bakmak için yolunu kesmeyi düşünmüştü ama buna cesaret edemediği için istemediği bir çarpışma yaşanınca hızlıca kaçmıştı. Akşam ise iyice cesaretini toplamıştı. Arabası ile takip etti. Zaten bu takip sırasında, kameralardan tespit edilen plakaya istinaden yolda kısıvrak yakalanmıştı. Arkadaşı ile oturdukları mekâna dek arkalarından gitmişti. Gökhan'ın arabasını uzağa park etmesi ve mekâna tek yürüyüp girmesi işine gelmişti. Çıkana kadar sinsice bekledi. Gökhan arkadaşından ayrılıp arabasına yürüdüğü sırada arkadan yaklaşıp boynunu tek bir bıçak darbesi ile kesmişti. Öldü mü ölmedi mi diye kontrol etmek için birkaç kez gidip gelip bakmıştı yerde talihsizce yatan Gökhan'a. Namusunu temizlemişti aklınca. Artık anasının üzülmesine, panik yapmasına ve karalar bağlamasına gerek kalmamıştı. Arabasına binip hızlıca uzaklaştı"

Polis bir anlam verememişti bu son söylediğine.

"Ne namusu oğlum? Adamı tanıyorsun bile, ilk kez gördüm diyorsun, ne için öldürdün adamı?"

"Aslında bunun bir suçu yoktu abi. Suç benim şerefsiz amcamda. Zamanında, babam askerdeyken, annemi istemediği bir ilişkiye zorlamış. Bu doğmuş o ilişkidir. Annem babama söylemiş, babam kahrolmuş ama bir şey yapamamış. Konuyu kapatın çocuğu evlatlık verip, doğarken öldü deriz demiş ve amcamı da buna ses çıkarmaması için ikna etmiş. Yoksa abi katili olacakmış, amcam da babamın bunu yapabileceğini adı gibi biliyormuş. Konu bu şekilde kapanmışken bu Gökhan yıllar sonra kalkmış anasını babasını aramaya. Annem bunu öğrenince paniklemiş, amcama yalvarmış, babam da yıllar önce vefat ettiği için amcamın korkacak bir şeyi de kalmadığından o lanet olasıca hasta yatağından kalmış buna mektup yazıp yanına çağırılmış. Annem panikleyip konuyu bana bir bir anlattı abi. Dayanamadım gözlerindeki o korkuyu görünce. Gittim önce amcamın üzerine yürüdüm, zorla aldım elinden mektubu. Adresini o şekilde buldum. Annemi, 'merak etme halledeceğim konuşmayacak' diye sakinleştirdim. Ama kendimi sakinleştiremedim abi. Önceleri konuşarak susturabilirim diye düşündüm. Ama ya konuşursa ihtimali beynimi kemirdi durdu yol boyunca. Olmadı abi, yapamadım, annemin gözlerindeki korkuyu gördüm...Geldim öldürdüm abimi! Pişman mıyım bilmiyorum, bunu yaşamak hepimizin kaderiymiş. Gökhan da kendi ayakları ile geldi bu sona... Yazgı bu abi, kimse değiştiremezdi..."

Utku Şahin

Komiser Adil sarı olay yeri şeridini sol eliyle kaldırdı. Güçlkle eğilerek altından geçti. Otuz beş yıl hizmet verdiği mesleğinden emekli olmasına altı ay kalmıştı. Teşkilatta az ama öz konuşan, olayları anında sezme yeteneğine sahip başarılı bir polis olarak bilinirdi. Olay yeri inceleme çoktan işe başlamış, hummalı bir şekilde delilleri topluyordu. Adil gözlerini kısarak olay yerine şöyle bir baktı. Yardımcısı Aykut ondan yarım saat önce gelmiş, boş boş dikilerek çalışmalarını izliyordu. Yerdeki üç cesedin yüzlerine, erken gelen bu beklenmedik ölümün şaşkınlığı yansımıştı. Gözleri gökyüzüne bakacak şekilde yan yana yatırılmışlardı. Silahlarına davranmaya bile fırsatları olmamıştı. Umursamaz bir rüzgâr tatlı tatlı esip ilk önce cesetlerin, sonra Adil'in üzerinde gezinerek geçip gitti. Ağaçlar da, rüzgâra selam çakarcasına arkasından birkaç kozalak yere bıraktı.

Komiser Aykut, bir merhaba bile demeden gelip yanına dikilen Adil'e döndü. "Komiserim, bu onun işi. Vicdansız piç. Yine kalplerini söküp götürmüş. Ne güzel yakalamıştık iki hafta önce. Şimdi başa döndük."

Adil soğuk bir sesle cevap verdi. "O olmadığını söylemiştim."

"Adamı kuş gibi şakıtmıştım. Önceki cinayetleri her şeyiyle kuzu kuzu itiraf etmişti."

"Bu kadar nam salmış her seri katilin hayranları ve taklitçileri olur. O cinayetin acemi işi olduğu gayet belliydi."

“Yine avcılarını hedef almış. Gerçek dolunay canisinin halen dışarıda olduğunu bilseler çıkarlar mıydı ava? Tam da dolunayda.”

“Daha önce bu onlara engel olmadı. Hatta avcılar derneği kurt adam avına çıkıyoruz diye tüm avcılarını davet etmemiş miydi? Sonuç... Beş ölü.”

“Bir türlü kafam basmıyor. Silahlı adamları nasıl bu kadar kolay, keklik gibi yere seriyor. Her dolunay zamanı adamın buralarda olacağını biliyoruz. Ormanda kuş uçurmuyoruz. Ama adam bir hayalet gibi aramızdan geçip birer birer avlıyor adamları. Sabah cesetlerini topluyoruz. Keşke av yasağını kaldırmamış olsaydık.”

Onlar konuşurken olay yeri incelemekten bir memur yanlarına geldi. “Amirim. Sanırım bir ipucu bulduk. Bu sefer katilin yaralandığını düşünüyoruz.”

Yerde yatan cesetlerin en iri kıyım olanını parmağıyla gösterdi. “İkisi tek kurşunla anında ölmüş. Ama biri yaralanmış. Katil kalbini çıkarmaya geldiğinde epey boğuşmuş olmalı. Adamın tırnaklarında deri kalıntıları var. Katili bıçaklamış olmalı. Buradan uzaklaşan kan izlerine rastladık. Yirmi metre sonra kan izleri kesiliyor.”

“Güzel... Yani DNA’sı elimizde.”

“Komiserim bir de burada yaban hayatı inceleyen bir bilim adamı varmış. Ormana fotokapanlar kurmuş. Çocukları onunla gönderdim. Görüntüleri alacaklar.”

Komiser Adil, komiser Aykut’a öfkeyle döndü. “Böyle önemli bir şeyi bana niye söylemediniz önceden? Şehirde olay oldu mu ilk aklınıza sokak kamerası geliyor. Burada niye bunu düşünemediniz? Kaç cinayet geçti!”

“Komiserim... Ne bileyim... Orman olunca burası şey olmadı... Aklımıza gelmedi.”

“O görüntüleri derhal istiyorum. Burada bilgisayar var mı?”

“Benim arabada var komiserim. Arka koltukta.”

Bir yarım saat kadar kimse bir şey konuşmadı. Aykut bir an önce, yeni evlendiği karısının yanına dönmek istiyordu. Komiser Adil iyi adamdı ama tersi de tersti işte. Durduk yere azar işitmişti. Şu görüntüler gelse de bir an önce eve gitseydi. Karısı dün gece nohut ıslatmıştı. Yanına da piriç pilavı oldu mu. Değmeyin keyfine. Sigarasını yakıp hayallere daldı. İki polis memurunun bilim insanıyla beraber ağaçların arasında onlara doğru geldiklerini görününce, Aykut sigarasını atıp ayağıyla izmariti söndürdü. Polis memurlarından yaşça daha büyük olanı saygıyla selam vererek fotoğraf makinesi kartlarını Adil’e teslim etti.

“Sadece üç tane mi fotokapan var?”

Araştırma görevlisi İnanç ürkek biçimde cevapladı. “Bunlar yakında olanlar. Ormanın derinliklerinde beş tane daha var.”

Ama onları toplaması bir günden uzun sürer. Komiserim görüntülere henüz ben de bakmadım. İçinde çok önemli bilimsel veriler var. Ne kadar sonra geri alabilirim?”

“Bunu bilemem. Şu anda en büyük şüpheli sizsiniz. Bu yerdekiler hayvanları öldürmeye çalışıyor, siz yaşatmaya. Aykut! Alın şu arkadaşı, karakolda ifadesini alın. Ben bir bakayım şu kartlara.”

Kartları ve bilgisayarı alıp arabasının arka koltuğuna oturdu. İlk kartı bilgisayara yerleştirdi. Hızlı hızlı fotokapana yakalanan hayvanların fotoğraflarını ve videolarını geçti. İkinci kartı taktı. Birkaç video sonra aradığını buldu. Üç kalbin rahatlıkla sığabileceği bir beslenme çantasını taşıyan bir adam, elini sağ koluna bastırarak ilerliyordu. Kalbi hızla çarpmaya başladı. Çevresini kontrol etti ve hemen videoyu sildi. Katilin başka görüntüsü var mı diye kartın kalanını ve üçüncü kartı hızlıca kontrol etti. Ardından derin bir nefes alıp dışarı çıktı.

“Komiserim var mı bir şey?” diye sordu yandaki arabadan kafasını uzatan Aykut.

“Sadece birkaç hayvan. Yine de bilişime verin. Bir baksınlar. Burada işimiz bitti. Bu adamı gözüm tutmadı. İyice sorgulayın. Hadi görüşürüz yarın.” Bilgisayarı ve kartları Aykut’a uzattı.

Arabanın ön kapısını aslında pek de kullanmadığı sol eliyle açıp direksiyona oturdu. Yine sol eliyle arabanın kontak düğmesine bastı. Ayağının altındaki beslenme çantasını koltuğun altına itti ve gaza bastı. Yarı açık pencereden ormandaki kuşların neşeli cıvılaması geliyordu.

İsmail Saklak

Elleri paltosunun cebinde, aklı yazmakta olduğu yeni öyküsünün kurgusunda evine doğru yürüyordu Fredi Astaria. Yanından geçtiği Tuna Nehri'nin manzarası büyüleyiciydi. Bu şehirde yaşadığı için şanslı hissetti kendini ve yüzünü yalayan soğuk rüzgâra aldırış etmeden ilerledi gecenin karanlığında.

Arkasından usulca yaklaşan polis amiri Hamilton Budai "Yazar olmak için kursa gitmek çok aptalca değil mi sence de?" diye seslendi. Fredi Astaria durdu, verdiği nefesten çıkan dumanımsı şeyi seyretti ve arkasına döndü. Karşısındaki adamın polis olduğunu anlayacak kadar bilirdi bu işleri ancak rütbesi hakkında fikir yürütecek bir işaret seçemedi üniformasında. Öfkesini bastırdı ve "Bundan size ne bayım?" demekle yetindi. Polis amiri sigarasını yaktı, kibritini yerde donmuş bir buz kütesinin üzerine fırlattı. Ateşle buzun temasından çıkan sesi ikisi de işitmedi. "Haklı olabilirsiniz Bay Astaria." dedi. "Şüphelisi olduğunuz cinayet sebebi ile polis karakoluna giderken bana şu kursta neler yaşandığını anlatırsınız belki."

Bir cinayet şüphelisinden beklenmedik ölçüde dehşete kapıldı genç yazar. Hamilton Budai bu ayrıntıyı kaçırmadı ancak renk vermeyecek kadar profesyoneldi. Dört metre kadar ileride bekleyen iki polis memuruna işaret etmesiyle birlikte bellerinde Revolver marka silah bulunan iki adam bitiverdiler Astaria'nın yanında. Zavallı Astaria "Ne cinayeti, siz ne saçmalıyorsunuz, bu da nereden çıktı?" gibi soruları büyük bir gürültüyle sıraladıysa da aldırış eden olmadı.

Şehirden el ayak çekilmemişti henüz. Kolunda iki polis ile insanların arasında yürümek onu rencide ettiğinden başı öndeydi. Bir tanıdığa denk gelmemek için dua etti ancak içinde bulunduğu durum düşünülecek olursa Tanrı'dan başka şeyler istemesi daha akıllıca olabilirdi. Keşke her şeyden habersiz evde kendisini bekleyen karısına haber verebilmenin bir yolu olsaydı diye düşündü.

Karakola geldiklerinde yaratıcı yazarlık kursunun diğer dört öğrencisini görmek gecenin ikinci şokunu yaşattı ona. “Neler olduğunu bilen var mı?” diye seslendi ortaya ama sorusunu sahiplenemedi. Gecenin gerginliği bir bant çekmişti sanki ağızlarına. Beş dakika sonra çaylak memur Boran Staff tarafından isimleri okunmaya başlamıştı. Adının söylenmesiyle birlikte götürüldüğü sorgu odası, çaresizlik ve suçluluktan başka bir şey hissetmeyi yasaklıyordu sanki insana. Bu dört duvara girer girmez “Hangi saçmalıkla suçlandığımı söyler misiniz artık?” diye atıldı Fredi Astarla. Polis amiri sinirle masaya vurdu. Bu hareketle uçuşan tozlar tepelerindeki lambanın yardımıyla gözle seçilir hale geldiler. “Saçmalık ha! Yaratıcı Yazarlık hocanız Idillia Hafzinski'nin ölümünden habersizmiş gibi davranmayı bırak artık?” diye karşılık verdi. Astarla dona kaldı adeta ve ne diyeceğini bilemedi. Gecenin hazırladığı sürprizler bitmeyecekti anlaşılır. Hafzinski öldürülmüştü demek. Ne fena bir haber... Gözünden süzölen yaşlara engel olmak istemedi. Malûm sorgu odasıındaydı. Masum olduğunu bilse de bunu destekleyecek her şeyi profesyonelce gözler önüne sermesi gerekiyordu. “Dünyanın en dost canlısı insanıydı o. Nasıl böyle bir şey olabilir. Hangi cani onu öldürebilir aklım almıyor.” diyebilirdi sadece. Sorgu yirmi üç dakika sürdü. Suçlanmak bir yana yaşam dolu hocasını kaybetmiş olmanın dayanılmaz üzüntüsünü yaşıyordu.

Yazarlık kursunun amblemi, iki dairenin içerisinde geçen bir dolma kalem şeklindeydi ve amblemin büyük bir maketi Bayan Hafzinski'nin derslerini verdiği malikânesinde bulunuyordu. Ne yazık ki bu devasa maketteki dolma kalem yerinden sökülmüş ve zavallı kadının karnına saplanmıştı. Bu gerçekten acı verici bir sondu. Malikânesinde çalışan iki yardımcısı onu kanlar içerisinde bulduklarında vakit kaybetmeden polis merkezine haber vermişlerdi. “Ceseti kan donduracak cinsten, görmek istemezsin.” demişti Hamilton Budai. Sorgular sonrası Astarla ve arkadaşlarını içeri tıkmaya yetecek delil bulamadığı için küplere binmiş, yirmi gün sonraki mahkemeye kadar gözünün üstlerinde olacağını söylemişti hepsine.

Ertesi gün dördü yazar ikisi hizmetli altı cinayet şüphelinin cenaze merasiminde bulunmasını kimse beklemiyordu ama oradaydılar. Genç yazarlar birbirlerinden şüphe etmiyorlardı. Uzunca süredir büyük bir keyifle ders alıyorlardı Bayan Hafzinski 'den ve en ufak bir kötü cümle kurmamışlardı onun hakkında. Dahası severlerdi onu, hayata bakışını, entelektüel birikimini, misafirperverliğini... Aralarında kimse ona bu kötülüğü yapamazdı ya da yapmamalıydı en azından.

Defin sonrası Nandori Restaurant' ta buluştular. Astarla “Bir fikri olan var mı?” diye soracaktı ki Bayan Seretsnov atıldı birden. “Galiba ben bir şeyler biliyorum.” Bu haber heyecanlandırdı hepsini. Aklanmak en mühim gereksinimdi onlar için. Hem de en acilinden. “Sizin de bildiğiniz gibi uzun zamandır bir kitap üzerinde çalışıyordu Bayan Idillia Hafzinski.

Bugüne kadar yazılmamış bir hikâyesi olduğu ve büyük ses getireceğini söylemek dışında sır vermemişti kimseye.”

“Zaten sırlarıyla meşhur değil miydi şu Hafzinski?” diye atıldı Bayan Sibli Aksuva.

Sözünün kesilmesinden hoşlanmadığı alındaki damarların kabarmasından anlaşılan Bayan Seretsnov “Kısmen de olsa açardı bana sırlarını.” diye devam etti. “Evinin bitişiğindeki malikâneyi bilirsiniz. Bir dönem adını duyurmuş yazarlardan David Santana'nın malikânesi. Bayan Hafzinski geçenlerde bana şöyle demişti: “Kulağa paranoyakça gelebilir belki ama Santana ailesi yazmakta olduğum yeni romanın peşinde.” Bu bilgi üzerlerindeki töhmeti kaldırarak işaret fişeğiymi belki de ancak içlerine yayılan neşe elem vericiydi. “Bundan polis amirine bahsettin mi?” diye sordu Fredi Astaria. “Doğrusu bu mesele sorgu esnasında gelmedi aklıma. Ancak bütün gece düşündüm bu işi kim, hangi amaçla yapmış olabilir diye. Sizden dahi şüphe ettim, bunun için üzgünüm. Sonra şu Santana'lar geldi aklıma. Hafzinski hizmetlilerin izni olduğu bir gün Bayan Santana'nın kendisine kahve içmeye geldiğini anlatmıştı. Kahveleri hazırlayıp salona geldiğinde onu çalışma masasının çekmecelerini karıştırırken bulduğunu, kadının panikleyerek ‘Gerçekten güzel bir masaymış bu masaya sahip olduğun için çok şanslısın.’ diye saçmaladığını da.

Hatta şunu da ilave etmişti: “Kocası David Santana adını yeniden parlatmak istiyor ve bana kalırsa bunun için her şeyi yapmaya hazır, yazmak dışında.”

“Bu anlattıkların dehşet verici.” dedi Fredi Astaria. “Hemen Hamilton Budai’ ye gidip olanları anlatmalıyız.”

Arka masada gazete okuyan adam gazetesini indirdi, gözlüğünü çıkardı ve “Gerek yok.” dedi. “Ben size gözüm üstünüzde demiştim. Hemen karakola gidip resmi tutanaklara geçirelim şu anlattıklarınızı. Sonra Santana'ların evine bir ziyaret gerçekleştirmemiz gerekecek.”

Polisler kapılarına dikildiklerinde Bay ve Bayan Santana kaçınılmaz sonun geldiğini anlamışlardı. Tükenmiş bir edebiyatçının yeniden doğmak ihtirasıyla yaptıkları inanılmazdı gerçekten. Yapılan aramalar sonrası Bayan Idillia Hafzinski'nin el yazmaları evlerinden çıkmıştı. Sorgulamaların ardından suçlarını itiraf ettiler. Bay Santana ifadesinde “Zarar vermek niyetinde değildim. Yazdıklarını alarak evden çıkmayı planlamıştım ancak suçüstü yakalanınca olaylar çığırından çıktı.” demişti. Mahkeme onu vahşice cinayet işlemek suçundan müebbet hapisle cezalandırdı. Bunalımdaki kocası kurtuluşa ersin diye her dediğini yapan Bayan Santana cinayete yardım suçundan sekiz yıla mahkûm oldu.

Bunu hayal etmemişlerdi belli ki. Kimse hayal etmemişti. Ancak sarsılmaz bir gerçek vardı ki Edebiyat Tarihi David Santana'yı değil öğrencileri tarafından tamamlanarak yayımlanan romanıyla Idillia Hafzinski'yi yazacaktı.

Aynur Türk

Suç Ortağı
Mikro Öykü

Öldürmekten zevk alıyordu. Kandırmıştı sevdiği adamları... Madam Bovari'nin kendini zehirlediği gibi sevgililerini zehirliyordu.

Çürüyen cesetlere sarılıp, kendisine ait olmanın hazzını yaşıyordu. Evden kokular yayılıyordu ama umursamıyordu, "Emily için Bir Gül" öyküsünü yazan WILLIAM FAULKNER'a öykünmüştü.

*Eğer gerçekler birbiriyle
çelişiyorsa, bu bazılarının
gerçek olmadığını gösterir.*

Gözlerini Sımsıkı Kapa